

Стенографски дневник

НА

58. заседание

Сряда, 2 април 1947 г.

(Открито в 15 ч. 25 м.)

Председателствувал подпредседателят Атанас Драгиев. Секретари: Първа Димитрова и Тодор Тихолов.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.
Отпуски	1039
Питания	1039
Предложения	1039
Съобщение на председателствувания, че в ложите присъствуват народните представители от фрейския парламент Морис Крижел Валримон и Пиер Вийон. (Приветствувание от народните представители)	1040
По дневния ред:	
Доклад на бюджетарната комисия за разходите през 1947 бюджетна година по:	

1. Министерството на финансите. (Приемане)	1039
Говорили: Илия Бояджиев	1040
Д-р Георги Петков	1042
Иван Чонос	1045
Никола Певтичев	1046
М-р д-р Иван Стефанов	1049
2. По Министерството на народното здраве. (Разискване)	1052
Говорили: м-р д-р Рачо Ангелов	1053
Д-р Петър Дертлиев	1058
Диню Тодоров	1063
Д-р Диню Гочев	1063
Дневен ред за следващото заседание	1067

Председателствувал Атанас Драгиев: (Звъни) Присъствуват нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: д-р Александър Георгиев, Александър Ковачев, Анастасия Вълкова, Андрей Михайлов, Андрей Пенев, Асен Стамболийски, Асен Чапкънов, Ахмед Якубов, Билял Мурадов, Благой Николов, Борис Николов, Борис Стефанов, Борис Тасков, Васил Павурджиев, Васил Иванов Василев, Васил Мавриков, д-р Васил Ханджиев, Васил Караджов, Васил Милушев, Венера Клишчарова, Веселин Дашин, Витан Цветанов, Владимир Арнаудов, Вяра Македонска, Ганчо Минева, Ганю Златинов, Георги Василев, Георги Георгиев, Георги Колев Илиев, Георги Колев Петков, Георги Костов, Георги Кръстев, д-р Георги Славчев, Георги Босолов, Горан Ангелов, Грудя Атанасов, Деню Попов, Димитър Милков, Димитър Памуков, Димитър Стоичков, Дойчо Чолаков, Дончо Досев, Дочо Шипков, Желязко Стефанов, Запрян Ташев, Иван Василев, Иван Коприков, Иван Димитров, Иван п. Димитров, Иван Попов, Иван Делев, Иван Кишмеров, Илия Добрев, Исмаил Сарходжов, Йордан Попов, д-р Йордан Чернев, Кирил Христов, Костадин Велев, Костадин Кожухаров, Крум Кюлявков, Кръстю Стойчев, Кръстю Добрев, Любен Бояков, Любен Гумеров, Магда Димитрова, Макра Гюлева, Манахил Стоянов, Марин Маринов, Мата Тюркеджиева, Минчо Панов, д-р Михаил Геновски, Младен Биджов, д-р Ненчо Николаев, Никола Минчев, Никола Станев, Никола Палагачев, Никола Янев, Пеко Таков, Пело Пеловски, Петко Деков, Петър Божинков, Петър Братков, Петър Янчев, Сабри Мехмедов, Сава Дълбоков, Спас Николов, Сласка Воленичарска, Тано Василев, Станю Станев, Стела Благоева, Стефан Цанов, Стоян Гюров, Стоян Павлов, Стратия Скерлев, Тано Цолов, Тодор Личев, Тодор Живков, Христо Георгиев, Христо Попов, Цанко Григоров, Цветан Гаджовски, Яна Манева, Янчо Георгиев и Янчо Димитров.)

Председателството е разрешило отпуски на следните народни представители: Александър Миленов — 1 ден, Димитър Котев — 4 дни, Димитър Стоянов — 1 ден, Калю М. Калев — 3 дни, Милаш Данев Димов — 3 дни, Младен Биджов — 2 дена, Недялко Шарабов — 1 ден, Петко Димитров — 1 ден, Петко Арабаджиев — 1 ден, Петър Братков — 4 дни, Петър Запрянов — 1 ден, Сотир Колев — 1 ден, Атанас Добревски — 1 ден, Грудя Атанасов — 1 ден, Димитър Георгиев — 1 ден, Камен Червеняшки — 1 ден, Мата Тюркеджиева — 2 дена, Кирил Милев — 3 дни, Михаил Неков — 1 ден, Младен Големански — 1 ден, Нисим Исаков — 1 ден, Стоян Кърлов — 1 ден и Борис Чанджиев — 4 дни.

За следните г-да народни представители, които са се ползували с повече от 20 дни отпуски, следва да се иска, съгласно правилника, съгласието на Събраниято.

Народният представител Георги Василев иска 4 дни отпуски. Ползувал се е досега с 25 дни отпуски. Които са съгласни да му се разреши исканият отпуски, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Народният представител Димитър Нейков иска 1 ден отпуски. Ползувал се е досега с 23 дни отпуски. Които са съгласни да му се

разреши исканият отпуски, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Народният представител Витан Цветанов иска 1 ден отпуски. Ползувал се е досега с 32 дни отпуски. Които са съгласни да му се разреши исканият отпуски, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Народният представител Стою Неделчев иска 1 ден отпуски. Ползувал се е досега с 40 дни отпуски. Които са съгласни да му се разреши исканият отпуски, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Постъпило е питане от народния представител Диню Тодоров до министъра на вътрешните работи относно нападение над клуба на Българския земеделски народен съюз в гр. Варна от организирана комунистическа група на 30 март в гр. Варна.

Постъпило е питане от народния представител Спас Найденев до подпредседателя на Министерския съвет Трайчо Костов относно водените преговори за сключване на търговски договор с Франция.

Питанията ще бъдат изпратени на г-да министрите, за да определят датата за отговор.

Постъпило е от Министерството на финансите предложение за одобрение 5-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 22 март 1947 г., протокол № 46 относно освобождаването от акциз чистия спирт, който държавната военна фабрика в гр. Казанлък ще си достави през 1947 г.

Предложението ще бъде разглеждано на г-да народните представители и вписано в дневния ред.

Пристъпваме към точка първа от дневния ред.

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходите на Министерството на финансите през 1947 бюджетна година.

Моля докладчика да докладва бюджетопроекта.

Един от опозицията: Няма министри.

Недялко Атанасов (зНП): Ако не ви стигат 20 министри, ще ви дадем още. (Оживление сред опозицията. В залата влиза министър д-р Рачо Ангелов)

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете)

„Б Ю Д Ж Е Т

за разходите на Министерството на финансите за 1947 бюджетна година

Глава I

Лични разходи

§ 1. Заплати на личния състав (Виж обяснителната таблица)

а) заплати — 698 303.600 лв.

б) представителна — 252 000 лв.

Комисията увеличи кредита за заплати на 701.199.300 лв., а в обяснителната таблица направи следните промени:

На стр. 8 в „Дирекция на държавния бюджет и отчетност“ вместо „началници на служби от държавното сметководство“ става „началници на служби“.

Вместо 2 книговодители стават 3; заличава се „1 деловодител“.

На стр. 11 в „Държавни адвокатури“ вместо 11 апелативни държавни адвокати стават 10, вместо 14 държавни адвокати стават 15.

На стр. 12 в „Областни акцизни управления“ вместо 31 промощници началници стават 30; вместо 1 началник склад държавни привилегии стават 2; вместо 110 акцизни агенти стават 111; вместо 21 машиниста-специалисти стават 22; вместо 33 машиниста стават 34; вместо 4 магазинери стават 3.

На стр. 13 в „Първостепенни данъчни и акцизни управления“ вместо 78 помощник-началници стават 79; вместо 16 данъчни инспектори стават 17; вместо 129 данъчни агенти стават 130.

На същата страница във „Второстепенни данъчни управления“ вместо „данъчен инспектор“ става „акцизен контролор“ с месечна заплата 11.000 лв. и общ кредит 132.000 лв.

На стр. 14 в „Митници“ вместо 4 управители на областни митници стават 5; вместо 5 управители на първостепенни митници стават 4; вместо 7 подуправители на областни митници стават 8; вместо 49 секретари на областни митници стават 53; вместо 36 секретари стават 32; вместо 7 „пожарникари“ става 7 общи работници (пожарникари).

На същата страница в „На разположение на министъра на финансите“ вместо 5 акцизни агенти стават 8, вместо 5 акцизни пристави стават 6.

На същата страница в „Погасителна каса“ предвиждат се кредити за всички служби за 4 месеца, вместо 3 месеца. Предвиждат се длъжности: 2 инспектора с месечна заплата 12.000 лв. и 4 информатора с месечна заплата 8.000 лв. В края на таблицата за Погасителната каса се прибавя забележка със следното съдържание: „Срокът за предаване длъжностите при Погасителната каса се продължава до 30 април 1947 г.“

На стр. 16, в таблицата-шат на служителите при областните акцизни управления и привържените към тях станаха следните промени: във Враца, агентите се увеличават от двама на трима; в Пловдив се предвижда един началник склад държавни привилегии, а длъжността магазинер се премахва; в София броят на машинистите-специалисти се увеличава на пет, а машинистите се увеличават на девет, в Стара Загора помощник-началниците се намаляват на двама.

На стр. 17, в таблицата-шат на служителите при първостепенните данъчни и акцизни управления, станаха следните промени: в ставите се увеличават на двама, а в Поморие остава един.

На стр. 18 в таблицата-шат на служителите при първостепенните данъчни и акцизни управления станаха следните промени: в Луковит данъчните агенти се увеличават на четирима; в Петрич се предвижда един данъчен инспектор; в Оряхово помощниците-началници стават трима.

На същата страница, в таблицата-шат на служителите при второстепенните данъчни управления, станаха следните промени: графа трета, вместо „акцизен инспектор“ става „акцизен контролор“; в данъчното управление Св. Врач се заличава длъжността акцизен контролор; в Червен бряг се предвижда един акцизен контролор.

На стр. 19, в таблицата-шат на служителите при митниците, станаха следните промени: в Свищов се предвижда един управител на областна митница вместо управител на първостепенна митница; предвиждат се един подуправител на областна митница и четирима секретари на областни митници вместо четирима секретари на митници.

На стр. 20, в таблицата-шат на служителите при Погасителната каса, след графата „началници на служба“ се прибавя нова графа „инспектори“, а след графата „касиери“ се прибавя нова графа „информатори“; в служба „екзекуции“ се предвиждат четирима информатори; предвижда се нова служба „инспекторат“ с двама инспектори; в службата „длъжници“ книговодителите се намаляват от 68 на 64. В службата „юрисконсулство“ се предвиждат 3 адвокати и 1 началник на служба.

На същата страница, в таблицата-шат на служителите при държавните адвокатури, в Русе остава един апелативен държавен адвокат, а държавните адвокати в София се увеличават от един на двама.

Председателстващ Атанас Драгнев: Г-жи и г-да народни представители! Приятно ми е да ви съобща, че в ложите на Народното събрание пристигват като гости на България активните участници в съпротивителното движение в Франция и добри приятели на нова България изоланите представители от френския парламент господата Морно Крижел Валримон, директор на в. „Аксюан“, и Пиер Вийон, от Съюза на съпротивата в Франция. (Г-да министрите, членовете на бюрото, народните представители и представителки стават прав и акламирят бурно френските народни представители)

Като ги приветствувам от ваше име и от името на българския народ с „Добре дошли“ в нашата страна, аз дължа да изразя приятелските чувства, които българският народ питае към великия френски народ и към нова Франция и да изразя увереността, че, въпреки всички случайни и временни затруднения, тези връзки все повече и повече ще се задълбочават и че Франция и нова България ще вървят рамо до рамо в уединения на всички народи за пълното тържество на демокрацията. (Ръкопляскания от мнозинството)

Има думата народният представител Илия Бояджиев.

Илия Бояджиев (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Бюджетният проект на Министерството на финансите, който ни е поставен на разглеждане, може да се каже, е лостът на нашия общодържавен бюджет. Министерството на финансите издирва приходите на държавата, като проучва състоянието на стопанството и националния ни доход, отчита как е разпределен този доход между отделните слоеве от населението и дава своята преценка за размера и вида на облагането. То проучва възможностите и за косвеното об-

лагане чрез митнически, акцизни и други такси и бери, а също така се грижи и за събирането на данъците. Това министерство ръководи и девизната политика на държавата чрез Българската народна банка, като се стреми да запази стабилитета на националната ни монета, което е от огромно значение за целия стопански и финансов живот на страната.

От тия основни задачи на Министерството на финансите става съвършено ясно, че в неговата дейност добива отражение цялата политика на държавата — стопанска, социална, културна и пр. Достатъчно е да се разгледа как това министерство издирва обектите за облагане, как разпределя тежестите по бюджета, каква е неговата данъчна и фискална политика въобще, за да се отговори напълно определено кому служи и самата държава.

До 9 септември 1944 г. данъчната и фискална политика на фашистките правителства целеше да облагодетелствува една шепа монополисти, банкери, крупни индустриалци, експортёри и спекуланти и да прехвърли всички тежести по издръжката на държавата върху плещите на широките трудещи се маси. Най-лесен и удобен начин за покриване бюджета в миналото се намираше в увеличаване на косвените данъци, и фашистките правителства при съставяне на бюджетите си се ориентираха главно към косвеното облагане. Но трябва да добавим, че даже и когато се е правил известно намаляване на косвените данъци, това не е ставало в интереса на народните маси. В някои случаи фашистките правителства са намалявали косвените налози с цел да увеличат печалбите на едрите капиталисти и да облагодетелствуват чужди империалистически страни. Такава задача е преследвало например Министерството на финансите през последните години на фашисткото господство с политиката си на намаляване митата върху стокообмяна ни с хитлеристка Германия.

Както е известно, в миналото и особено през годините на войната цялото наше стопанство беше подложено на безогледен грабеж от немския експортёрски капитал и от неговите български наемници. На германските фирми беше дадена пълна свобода да се разпореждат с нашето стопанство. Те диктуваха и налагаха нищожни цени за изнасяните наши артикули и ни продаваха извънредно скъпо своите долнокачествени стоки и ерзаци. Нашата търговия с Германия беше губилна за националното ни стопанство. Министерството на финансите през онова време, от своя страна, с митническата си политика засилваше изгледите на немските фирми и на техните агенти за сметка на държавния бюджет, като намаляваше значително митата върху изнасяните у нас германски стоки и изнасяните наши артикули в Германия.

Тази противонародна прогерманска политика на господстващата капиталистическа класа у нас се вижда ясно от постъпленията по бюджета на държавата от мита през последното десетилетие до 9 септември 1944 г. Докато през първите пет години от 1934 до 1939 г. постъпленията от митата са съставлявали 14-15% от целия държавен бюджет, след започването на войната при пълната ориентация на експортната ни търговия към Германия, макар че износът ни се засили, увеличи се и по стойност, и по количество, постъпленията от мита катастрофално спаднаха. През 1940 г. те съставляват 12,5% от държавния бюджет, през 1941 г. — 6,3%; през 1942 г. — 3,4%; през 1943 г. — 7,9%, за да спаднат през 1944 г. на 3,2%.

Намаляването на митата се оформяваше със специални митнически договори, които се сключваха с Германия и се диктуваха от последната.

С митническите закони и тарифи се облагодетелствуваше в миналото и индустрията у нас. Изнасяните за нея сурови материали се облагаха съсем леко, а на изнасяните готови стоки се слагаха извънредно високи мита. Така едрите индустриалци лесно трупаха големи печалби, без да чувствуват нужда от подобрене и усъвършенстване на своите предприятия. Тази митническа политика спомогна да се създаде у нас една паразитна индустрия, която се развиваше за сметка и в тежест на широките консуматорски маси и на националното ни стопанство.

Когато се разглеждаше законът за бюджета на държавата за 1947 г., както в изложението на г-на министъра на финансите, така и в изказванията на ораторите, се отбелязваха големите положителни качества на сегашния бюджет. Особено ярко се подчерта вниманието, което се отдава в бюджета на държавните стопански предприятия и строки. Нашата бюджетна политика се насочва към изменение характера на държавата ни, като способствува за преобразяването и от консумативен орган в стопански фактор и организатор на предприятия и инициативи от важно национално значение.

Ние атрагам към индустриализирането и пълното модернизиране на нашата родина, за да я направим цветуща и благоденстваща, напълно свободна и икономически независима, да създадем един нов щастлив, културен и радостен живот за нашия народ. Но това хвърля в тревога агентите на чуждите империалистически страни, които в миналото, в сътрудничество с немските монополистически експортёрски фирми, с големите немски тръстове и картели изсмукваха жизнените сокове на нашата благодатна родина и оголваха производителните ни слоеве. Тия чужди наемници сега си търсят нови го-сподари, за да подложат наново страната и народа ни на ограбване. Ние чухме тук съветите на техните представители — да се откажем от индустриализирането на нашата страна. Те не скриваха желанието си да останем вечно зависими отив като аграрна, полуколониялна страна и взеха явно враждебно отношение към строителната политика на Отечествения фронт и към величавото дело на целия наш народ — двегодишния народостопански план. Но въпреки тяхното недоволство и саботажни спасителното дело на Отечествения фронт ще продължи. Нашият героичен и трудолюбив народ ще реорганизира стопанството ни, ще преобрази облика на нашата страна и ще изгради своето щастливо бъдеще.

Друг съществен нов момент в бюджета и политиката на нашето финансово министерство е засилването на преките данъци и преди всичко тяхното правилно разпределение върху различните стопански слоеве, съобразно техните податни възможности. При фашистката данъчна и фискална система както косвените, така и преките данъци

жиза предимно върху плещите на бедните и маломощни народни слоеве. Обикновено фашистките правителства неохотно прибавяха към пряко облагане, но и дотолкова, доколкото го практикуваха, те гупаха преди всичко „брашнения човал“.

Един от опозицията: А сега как е?

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): Който и фашистки закон за пряко облагане да разгледаме, ние ще се убедим, че той не е засягал едрите капиталистически слоеве. Да вземем например закона за данъка върху военновременните печалби. Ако се съди по самото заглавие на закона, може да се предполага, че с него наистина се цели да бъдат извети част от големите печалби, които се трупат през време на войната. Но и този данък засегна дребно-стопанските слоеве, ония, които са работили с незначителни собствени капитални, както са занаятчийските предприятия и народните стопански организации — кооперациите. Крупнокапиталистическите предприятия у нас, като „Шиклоп“, „Гранитолд“, „Рела и Нефе“ и други големи акционерни дружества и фирми не попадаха под облагане. Съгласно закона на техните капитални се изчисляваше такава висока рента, че печалбите, които показваха, далеч не покриваха тая рента. Законът за данъка върху военните печалби беше създаден от фашистката власт, само за да се хвърли прах в очите на възмутените народни маси от грабителската политика на правителството и от несметните печалби, които трупат наемниците на ломските експортни фирми у нас и едрите капиталисти и фабриканти.

Същото може да се каже и за друг един закон за пряко облагане — закона за данъка върху оборота. Този закон по външната си форма има за цел да обложи дейността на едрите предприятия, като по този начин намали големите им печалби. На практика обаче данъкът върху оборота се превърна в косвен данък и легна върху гръба на народните консумативни маси. Всички капиталисти започнаха да kalkulират данъка върху оборота в цената на стоките и по този начин не само не се засегна тяхната печалба, но се и увеличи. Новите свои печалби след създаването на закона за данъка върху оборота те вече изчисляваха върху коствемата цена плюс данък-оборот, т. е. изчисляваха известни проценти печалби и за данъка. И този закон се спазваше пак от ония предприятия, които имаха редовно счетоводство и които можеха и се поддаваха на контрол. Това бяха пак стопанските организации на народа — кооперативните организации.

Победоносното народно въстание на 9 септември 1944 г. сложи край както на ограбването на нашия народ, така и на наглата и лицемерна данъчна политика на фашистките натрапници.

Отечественофронтовската власт, респективно Министерството на финансите, вече коренно реорганизира старата данъчна система. Даже характерът и на косвените данъци се изменя и до известна степен те лягат и върху плещите на паразитните слоеве. Далеч не се облагодетелствуват вече, както в миналото, чрез тях фабрикантите, експортните или други капиталистически слоеве.

Но Министерството на финансите проведе дълбоки реформи главно в прякото облагане. Както е известно, с закона за прогресивно-пропорционалния данък се сложи здравото начало на едно социално справедливо и правично облагане. Въз основа на него ония, които в миналото са били безмилостно ограбвани по пътя и на данъчното облагане, сега са крайно облекчени или частично освободени от този данък. (Възражения от опозицията) Този данък е добре известен и смятам, че не е нужно да се спираме на него. Трябва обаче да се отбележи, че с закона за прогресивно-пропорционалния данък се опрости извънредно много и данъчното облагане. С този закон се премахнаха всички останали преки данъци, които засягаха трудещите се маси.

Сега всеки данъкоплатец може да се ориентира за данъчното си задължение. В миналото многото видове данъци и сложните начини на тяхното изчисление поставяха данъкоплатеца в неведение за задълженията му към държавата. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): Сложната данъчна система беше изгодна за фашизма и реакцията, за да се държи българският народ в неведение и да бъде ограбван по-лесно и по пътя на данъчното облагане. Отечественият фронт, респективно Министерството на финансите на нашето народно правителство, сложи край и на това фашистко изобретение.

Г-жи и г-да народни представители! От данъчната фискална политика на нашата народна отечественофронтовска власт и от методите на приложението на тази политика, усвоени от Министерството на финансите, са крайно недоволни ония, които в миналото бяха свикнали да трупат несметни печалби от гръба на народа, а бяха облагодетелствувани и от данъчната политика на своите лакеи, фашистски управници. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): Сега справедливото разпределение на данъчните тежести, участието, което се пада да вземат тия крупнокапиталистически слоеве в издръжката на държавата, ги въвежда. Та те не са правили никога жертва за държавата, даже и когато тя е била тяхна, когато те са насочвали цялата й политика. Как сега да понасят тежести за новата народна държават? Те са заставени да подпомогнат стопанската и строителната политика на новата държава. А в новото държавно строителство, което води към пълна икономическа независимост, към истинско демократизиране на страната ни (Възражения от опозицията) и действителна свобода на народните маси, тия паразитни слоеве виждат собствената си неминуема гибел. Те са извън себе си и с особена злъч се нахвърлят върху нашето

Министерство на финансите и неговата дейност. Може да се каже, че омразата, която питат злостните фашистки остатъци към нашето народно Министерство на вътрешните работи в не по-малък размер я чувствуват към Министерството на финансите и експлоататорските, спекулантски слоеве. (Възражения от опозицията) И едните, и другите са пред ликвидация. Затова и представителите им във Великото народно събрание, съвсем безпомощни, с безогледна ярост атакуват политиката на народното отечественофронтовско правителство, която цели бързото и пълно осъществяване програмата на 9 септември.

Димитър Цветков (ЗНП): От която програма вие отстъпихте.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): Г-жи и г-да народни представители! Тук често възниква въпросът: защо опозиционните водачи напуснаха Отечествения фронт и защо така бързо се оформиха като смъртни негови врагове? (Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): Истината по този въпрос представителите на опозицията се стараят да замъглят и фалшифицират с празна фразеология, но тя блясна чиста и ясна, когато започнат да разглеждат кои и да е мероприятия на народната отечественофронтовска власт.

Тук аз не ще се спирам върху отношението на опозицията към политиката на Отечествения фронт въобще. Тази политика изцяло се отрича. И за политически неграмотните у нас вече е съвършено ясно, че опозицията се вдъхновява от вътрешната и международната реакция. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): Тя е непримирим враг на съюза между работниците и селяните в страната, на нашата вечна дружба с народите на великия славянски колос Съветския съюз, на братското ни единство с всички славянски народи и на искреното приятелство с останалите демократични народи. Опозицията е враг на всички наши реформи, които засягат реакционните и спекулантски елементи в страната. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): Нейната програма, макар представителите й да са се приютили под разноцветни знамена, е една и съща — да се запазят интересите на ония, които са грабили народа и страната, да се възстанови постеленно съдружението на нашите крупни капиталисти с международните акули, да се върнат старите блаженни времена за банкерите, рентнирите, едрите фабриканти и експлоататори.

Един от опозицията: Те се свършиха.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): Опозиционерите много добре разбраха, че в редовете на Отечествения фронт те съвсем не могат да проведат тази своя програма. Пъкото повече — те се видяха съвсем безсилни да влияят, а още по-малко да видоизменят или да спрат реформите на народната отечественофронтовска власт. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): Те не можеха да спрат например аграрната реформа,...

Един от опозицията: Как искате да вземете стъкларната фабрика в Гебедже? Кажете по този въпрос.

Илия Бояджиев (к): ...закона за омразните им трудово-кооперативни земеделски стопанства, закона за конфискация на придобитите по незаконен начин (Възражения от опозицията)...

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): ...и чрез спекула, богатства и много други мероприятия, които засегнаха не само вдъхновителите им, но и самите тях. При това положение, безсмислено беше оставането им в Отечествения фронт. Те го напуснаха, за да бъдат с развъзвращаещи ръце. (Възражения от опозицията)...

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): ...а което е по-важно — да оправдаят грижите и помощта на близките си и далечни господари с неприимирната си явно вражеска дейност против своята родина. (Ръкоплескания от мнозинството)

Водачите на опозицията с особено озлобление се нахвърлиха върху последните мероприятия на Министерството на финансите по обмяната на банкнотите и боновете. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): Те са крайно недоволни и от законопроекта за еднократния данък върху имуществата. И в тоя случай те манифестираха своите чувства на привързаност и вярност към спекулантите, черноборсаджии и големите богаташи. („Вярно!“ и ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Законът за еднократния данък, така както вече е приет, е в полза само на широките трудещи се маси. (Възражения от опозицията) Тях той почти няма да засегне. По него ще бъдат обложени съвсем леко само известна част от средностопанските слоеве. Но средствата, които ще бъдат изети главно от ония, които са трупаели богатства от гърба на народа, ще бъдат употребени за мероприятия, които ще ползват всички трудещи се в нашата страна. Ще се продължи строителната политика на Отечественния фронт. С тия средства ще се осигури изпълнението на двегодишния държавен народостопански план, който предвижда създаването на ред държавни фабрики и заводи от жизнено значение за стопанството ни, строеж на гигантски язовири, електрифициране на множество села, постройка на нови ж. п. линии, шосета и пр. Малкита жертва, която сега ще трябва да направят някои наши по-имотни селяни, занаятчии и други средностопански категории, стократно ще бъде възнаградена с подобрение на стопанските условия за творчески труд и с повишаване развитието на живота.

Новата народна данъчна и фискална политика, усвоена от нашето Министерство на финансите, и мероприятията, които то провежда във връзка с заздравяването курса на националната ни монета и за гарантиране строителната ни политика, налагат и чувствително разширение на неговата дейност.

Г-жи и г-да народни представители! С задоволство обаче ние констатираме, че представеният ни бюджет на министерствата за 1947 г. по размер не се е изменил съществено от бюджета за 1946 г. Ние имаме увеличение. Ние имаме дори намаление. Докато през 1946 г. Финансовото министерство е изразходвало 1.527.000.000 лв. кръгло, в бюджета за 1947 г. е предвидена сумата 1.234.000.000 лв. Вярно е, че известно намаление е направено поради това, че Държавната печатница се отделя от Министерството на финансите и се организира върху принципа на самонадържката. Направени са известни малки увеличения в някои параграфи за веществените разходи, както се докладва, но общо взето, както ви казах, бюджетът е намален.

Характерното в него — на което искам да спра вниманието ви — е това, че при тази огромна работа, която се върши с реорганизацията в нашата данъчна система, ние все пак в този министерство имаме съкращение на персонала. Персоналът се съкращава не с много голяма цифра — с 108 души, — но все пак това е едно намаление. И аз смятам, че това отношение на министъра на финансите към собственото му министерство — именно така да се организира персоналет, шото той да може да бъде даже съкратен и тогава, когато се разширява дейността на Финансовото министерство — трябва да бъде последвано и от другите министерства. Трябва да бъде извършен реорганизиран работата вътре в самите министерства, за да бъде облекчен и нашият общ държавен бюджет. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Илия Бояджиев (к): Бюджетът на Министерството на финансите е напълно реален. Сумите, предвидени в него, така както са предвидени всички служби в него, са абсолютно необходими, както ви казах. Разширява се неговата дейност. И благодарение на вътрешната реорганизация и на подобрението на работата ние имаме съкращения в него. (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител г-н д-р Георги Петков.

Д-р Георги Петков (сЛ): (От трибуната. Посрещит с ръкоплескания от опозицията) Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Така както ни се представя бюджетът на Министерството на финансите, погледнато повърхностно и технически, изглежда че няма особено нещо много да се каже. Вярно е, че този бюджет е рат excellence консумативен, тъй като разходите по персонала обемат 66% от общите разходи. Но тази злина ние бихме я акцентирали, бихме я обяснили и оправдали, като вземем пред вид, че тия персонални разходи са предназначени да се поддържа един персонал върху който, начело с г-н министъра на финансите, е възложена голямата отговорна задача, както каза уважаемият г-н Бояджиев, за изграждането и провеждането на нашето държавно финансово стопанство, за провеждането и реализирането на законоположенията по всички предвидени в бюджета разнородни приходи, както и за тяхното целесъобразно изразходване по този бюджет в изпълнение големите културни, материални, стопански и социални задачи на държавата. И тук — мисля аз — е поводът, който и сам г-н Илия Бояджиев даде, да се спрем върху една преценка на онова, което ще има да осъществи този персонал, респективно — на предвидените тук в този бюджет разходи за този персонал. И тук аз смятам, че ние с цяло право бихме могли да хвърлим един общ блягъл поглед върху това, което ни се представя в своята цялост — тъй наречения държавен бюджет — и отразената в него система на цялостен държавно-финансов план.

Аз смятам, че би било излишно да влизам в детайлности при преценката на този план, затова защото достатъчно се говори, макар и в общи черти при дебати по повод първото четене на държавния бюджет. Но аз бих искал да се спра на ония моменти, на ония пунктове, които г-н Бояджиев засегна и много добре направи, че ги засегна.

Той каза така: чрез държавния бюджет, респективно чрез този персонал, който се предвижда в този бюджет, най-напред ще трябва да се проведе, в действителност да се осъществи приходната част на държавно-финансовия ни план. И той прибави: тази част е образец на една демократична, а бих желал дори да кажа истинска трудова демократична система; няма вече старата практика на огромните косвени данъци.

То простото, уважаеми г-жи и г-да народни представители, аз мисля, че Великото народно събрание заслужава по-голяма сери-

озност и откровеност по тия въпроси. Вчера ние говорихме и преценихме, че в приходната част на държавния бюджет се предвиждат постъпления от косвени налози, възлизащи близо на 46% от общия приход по държавния бюджет. И то забележете, косвени данъци не върху лукса, не върху килими, не върху пиана, не върху, не зная какви копринени и други вещи, ...

Министър д-р Иван Стефанов: Не се ли облагат те?

Д-р Георги Петков (сЛ): ... а върху ракията, върху алкохола ...

От мнозинството: А-а-а!

Д-р Георги Петков (сЛ): ... върху захарта.

Рада Ноева (к): Алкохолът не е ли лукс?

Д-р Георги Петков (сЛ): Г-жо! Изглежда, че не сте отивали в средите на ония, за които Вие пледирате (Ръкоплескания от опозицията), шом като говорите, че алкохолът е лукс.

Рада Ноева (к): Лукс е, разбира се.

Д-р Георги Петков (сЛ): Алкохолът е обект на най-колосална консумация от отрудения работник.

От мнозинството: Е-й-й!

Д-р Георги Петков (сЛ): Който излиза от физическия труд, вечер отива в кръчмата да пие. (Оживление сред мнозинството) И не е само тоя данък. Вие имате и данъка върху захарта, върху захарните изделия, ...

Рада Ноева (к): Всички български селянки ни ръкоплескат за това, че облагаме алкохола и искаме, мъжете им да не пият.

Д-р Георги Петков (сЛ): ... върху кибрита и всевъзможни други продукти — обект на масова консумация от широките трудещи се маси.

От мнозинството: Е-й-й!

Димитър Георгиев (к): Много си страшен, бе!

Д-р Георги Петков (сЛ): Но тук се каза: ние създадохме една практична, една цялостна, една социално-справедлива система от преки данъци в лицето на закона за прогресивно-подоходния данък, наред с който е и прокараният като кръстосване и двойно облагане данък върху оборота, а най-сетне и пресният законопроект за облагане имущественото състояние.

Константин Русинов (к): И там ви боли най-много.

Д-р Георги Петков (сЛ): Ако вие мислите, че действително ще осъществите тая цялостна система на пряко облагане ...

Яни Янев (з): Ще премахнем косвените данъци.

Д-р Георги Петков (сЛ): ... при наличността на ония лабилни форми, които са легнали в съответния закон, твърде много се мамите. Ще дойде краят на тая бюджетна година и бюджетното приключване. Тогава ще видите равликата между действителността и фантастичните пожелания.

Димитър Георгиев (к): Много фалшив пророк си.

Рада Ноева (к): Пророк Исая! В твоята глава са само фантазии.

Д-р Георги Петков (сЛ): Но не е само това, което характеризира представения бюджет, който ще се реализира чрез този персонал. Тук ви се каза от най-компетентното място — а по един безспорен начин този мисъл се потвърждава и от самите фактически данни на разходния бюджет, — че този бюджет в своята огромна част е консумативен.

От мнозинството: Брей-й-й!

Д-р Георги Петков (сЛ): С изключение на отделни случаи по бюджета на две или три министерства останалото е предназначено само за консумативни, но не и за произволителни цели. Заедно с това туй ни говори, че бюджетът е длъжен да осъществи големите задачи, които вие поставяте с току-що приетия закон за двегодишния стопански план.

Константин Русинов (к): Ще. Ще.

Д-р Георги Петков (сЛ): А че това е така и че вие имате не само един консумативен бюджет, но и един неискрен бюджет, чиято неискреност се състои в това, че не предвиждате действителните нужди било в областта на стопанското строителство, било в областта на стопанството на нашата материална култура, докато вие го вчерашният законопроект, съгласно който г-н министърът на земеделието ни поиска да му разрешим да склучи 200 милиона лева заем от Българската земеделска банка. Вие, които говорите за един цялостен стопански план, вие, които даже отивате да развръждате шарани в оризищата, ...

Мяночо Драндаревски (ЗНП): И сомове.

Д-р Георги Петков (сЛ): ... изпущате във вашия план едно огромно национално богатство, каквото са горите, които дават милиарди левове ежегодно национален доход. Вие забравихте дори, че в закона за стопанския план се предвижда obligatorно, на г-н министъра на финансите се вълата да предвиди всички разходи по осъществяването на този план. Нам ни се сервира едно искане за един заем, за един разход, които трябва да легнат в основата на редовния държавен бюджет. Ако вие смятате, че там е неудобно да се предвиди, най-малкото той трябва да влезе като съставна част на извънредния бюджет, който ние чакаме да видим кога ще ни се сервира.

Но не стига това. Днес още се разглежда в комисията и утре или в друг ден ще бъдем сезирани на второ четене с законопроекта за еднократно облагане на имуществата. (Възгласения от мнозинството)

Яни Янев (з): Защо не идвате в комисията да приказвате, а тук говорите като грамофон?

Д-р Георги Петков (сЛ): Вие въобще много бързате. Вие сте ударници! Тук работите до 12 и 1 ч. нощем и такива от огромно значение въпроси не ги прекъсвате през нощни заседания. На това не ви завиждам.

Но има друго, което искам да кажа, а то е, че тук вие прокаравате един закон за пряк данък, за пряко облагане, без да сте го поставили в строежа било на вашия редовен бюджет, било на извънредния бюджет. И ние сме изправени тук всеки ден да бъдем сюрпризирани с нови спорадични, не бих казал хрумвания, а предложения, ту от този министър, ту от оня и лани се казва, че ние трябва да гласуваме приходи и разходи, неплъщащи в общия финансово-стопански план. Вие, които пледирате за системата на плановете стопанство, за планирането на целия обществен и стопански живот вие тук ни сервира ясна и безспорна картина на най-анархична непоследователност и в цялата ваша финансова политика. (Ръкоплескания от опозицията)

Министър д-р Иван Стефанов: Празни приказки!

Д-р Георги Петков (сЛ): Но, г-н Стефанов, ние никога с Вас няма да се съгласим, ...

Министър д-р Иван Стефанов: Че няма — няма.

Д-р Георги Петков (сЛ): ... затова защото Вие сте тук (Сочи министерската маса), ние сме там. (Сочи опозицията)

Министър д-р Иван Стефанов: Не е заради туй, а защото имаме различни интереси.

Д-р Георги Петков (сЛ): Заради това и нашите приказки ще бъдат не само празни за вас, но и от висотата на председателското място ще ни наричат зловеща опозиция...

Константин Русинов (к): Каквито сте.

Д-р Георги Петков (сЛ):... саботьори и Господ знае що, в онуй време, когато ние се опитваме реалистично да ви говорим в името на великите интереси на българския народ. (Ръкоплескания от опозицията. Възгласения от мнозинството)

Константин Русинов (к): На реакцията.

Д-р Георги Петков (сЛ): Но, г-да народни представители, друга една задача, която г-н Бояджиев поставя на Министерството на финансите, това е задачата за урегулиране на нашия национален кредит, на народния кредит, а заедно с това и провеждането на тъй наречената девизна политика. Какво да кажа...

Министър д-р Иван Стефанов: Няма какво да кажете.

Д-р Георги Петков (сЛ): ... за тази кредитна политика у нас, върху която Вие нанесохте смъртоносен удар с Вашия фамозен закон за безкасовите плащания и насилственото барбиране на всички влогове на българския народ.

От мнозинството: А-а-а! (Смят)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Константин Русинов (к): Там ви стиска чепикът.

Министър д-р Иван Стефанов: (Към д-р Георги Петков) Ще видим.

Д-р Георги Петков (сЛ): Да, много хубаво, г-н министър Стефанов. Ще видим.

Министър д-р Иван Стефанов: Недейте приказва така.

Д-р Георги Петков (сЛ):... и това „ще видим“ твърде много и горчиво ще Ви изненада тогава, когато се мъчите чрез декрети да форсирате и да измените естествените непреодолими закони на икономиката, на общественния стопански живот. (Възгласения от мнозинството)

На нас се свръшва там. Аз не ждая да влизам в подробности на тази Ваша акция и на последствията, които неизбежно ще дойдат, но бих искал да се спра на девизната политика, която би трябвало Министерството на финансите да провежда чрез вашия емисионен институт — Българската народна банка.

Министър д-р Иван Стефанов: И то прави това.

Д-р Георги Петков (сЛ): Прави това! Аз бих казал, че Вие нямате никаква девизна политика в този момент.

Министър д-р Иван Стефанов: Затуй ли задържаме лева?

Д-р Георги Петков (сЛ): Г-н финансовият министър още не яхнал коня, а разпахва вече краката. Той вече заздравил лева! Още от вчера след като се прие този закон, за него левът е абсолютно заздравел!

Министър д-р Иван Стефанов: Никой не е казал това.

Д-р Георги Петков (сЛ): Току що казахте, че сте заздравили лева.

Министър д-р Иван Стефанов: Ако не правите разлика между заздравяване и абсолютно заздравяване.

Д-р Георги Петков (сЛ): Извинявам се, ако съм употребил тая дума. Но той казва, че е заздравил лева и бърза да свиква комисии, които вече нареждат да се намаляват цените. Кой би имал нещо против това, да се намалят цените? Аз смятам, че никой разумен човек не би могъл да оспори това. (Възгласения от мнозинството) Но ние там, които се обаждаме и които би трябвало да имате поне малко представа, ако не от туй, което вдъхновява теоретично вашите разбирания, то поне от самия живот, мислите ли вие, че бихте могли форсирано да декретирате тия изменения? Вие подражавате на опита на Франция. Но вие си спомняте, че там по един декрет за намаляване на цените с 5% се спори твърде много и в Министерския съвет, и в Парламента, и в обществото. И забележете, тая акция бе проведена не от комунисти, а от социалдемократи, начело с Леон Блум. (Ръкоплескания от опозицията) Но у нас не се пристъпва към намаляване на цените с 5%, а се пристъпва към намаляване с 10—20—30%. Вчера в „Отечествен фронт“ ни сервира един данни, които що-годе дават ясна картина. Но питам се аз: този опит, тези усилия дали не ще се крътосат и не ще се отрекат, за да се дори анулират от това, което се нарича установяване девизния международен курс на българския лев? Г-н министърът на финансите каза: „Ние работим в областта на девизната политика.“ Но и досега не е установен — и това го твърди и подчертавам — златният паритет на българския лев. И до тия момент българският лев няма установен курс на международната парична борса.

Министър д-р Иван Стефанов: А френският франк?

Д-р Георги Петков (сЛ): Ще ви приведа един пример, за да видите, че не съм голословен и че не ждая да бъда голословен. Отива една комисия в Полша да закупува различни машини и машинни части.

Яни Янев (з): Празни фрази!

Д-р Георги Петков (сЛ): Не са празни фрази. — Тази комисия посяга да закупи няколко хиляди совалки за станове във вълнено-текстилната индустрия. Продавците там искат да им бъдат платени за една совалка по 7 долара, когато в същото време същите тия совалки се предлагат в Германия по половин долар. И нашата делегация в недоумение пита: „Как можете вие, г-да, да ни искате такава цена, когато в Германия за същите совалки ни искат по половин долар, а в Чехия — по 3.20 долара?“ Отговорът е ясен и поучителен: „Каквито долари сте ни донесли, по такива долари ще ви продаваме“.

Министър д-р Иван Стефанов: Какви долари?

Д-р Георги Петков (сЛ): Г-н финансовият министър ми задава напълно въпрос: „Какви долари?“ Долари, които се поставят само като пресметно средство, които произлизат по своя курс от високите цени на изнасяните артикули от България в Полша. Ето това трябва да знаете, г-н финансов министър. Ето виждате в какво се изразява стабиленият курс на българския лев.

Яни Янев (з): Ха да те изнесем тебе на по-евтина цена!

Д-р Георги Петков (сЛ): Уважаеми народни представители и народни представители! Аз имах случая по-рано да изтъкна какво е фактичното положение на курса на българския лев по бюлетините на Българската народна банка и какъв е действителният курс на българския лев, изчислен върху новия златен паритет, респективно върху стоково-ценовата му оценка. По бюлетина на Българската народна банка един грам злато се плаща 92 лв.; с 250% премия един грам злато се продава 322 лв. Един наполеон, който тежи 6.5 гр. злато, би следвало, съгласно тази оценка на официалния курс на Българската народна банка, да се продава 2.093 лв. Кажете ми, уважаеми народни представители и народни представители, чували ли сте за 2.090 или за 2.100 лв. да се продаде наполеон? Фактическият му курс днес е между 18 и 20.000 лв. Какво значи това?

Яни Янев (з): Защото вие ги търсите на черна борса. Нас наполеони не ни трябва. Народът иска цървул, а не наполеони.

Д-р Георги Петков (сЛ): Ето един наивник, който не знае най-елементарните работи, че златото е единственото платежно средство в света.

Министър д-р Иван Стефанов: Вие сте наивник, защото не знаете икономическото значение на това, което става у нас.

Яни Янев (з): (Към д-р Георги Петков) Не си открил Америка в тия глупости.

Д-р Георги Петков (сЛ): Много ще има да научите Вие. Уважаеми г-да народни представители! Това говори, че фактическото отношение между курса на златото на Народната банка и неговата действителна стойност е едно към девет, даже едно към девет и половина.

Да видим как стои положението с някои първостепенни валути.

Министър д-р Иван Стефанов: Кажете ми, кога сте чули, че на-полеонът струва 18.000 лв.?

Д-р Георги Петков (сЛ): Кажете Вие колко струва, г-н министре на финансите! Би трябвало Вие да го знаете, щом сте толкова наивен да ми задавате този въпрос.

Министър д-р Иван Стефанов: Кажете ми от коя дата е Вашият курс?

Д-р Георги Петков (сЛ): Днес Ви го говоря.

Министър д-р Иван Стефанов: Това е лъжа!

Д-р Георги Петков (сЛ): Друг аргумент не можете да имате.

Министър д-р Иван Стефанов: Аз ще ви кажа, че не днес, а онзи ден курсът е 8.000 лв.

Д-р Георги Петков (сЛ): Тогава не остава нищо друго освен, г-н министре Стефанов, да препоръчате на Вашата Народна банка да почне да купува наполеони по 8.000 лв. Няма да купи нито един.

Министър д-р Иван Стефанов: Аз никога няма да препоръчам подобно нещо. А вие го вършете.

Д-р Георги Петков (сЛ): Аз Ви благодаря за откровеността. Видяте ли как си признавате, че наивна е мисълта по 8.000 лв. да купите наполеон?

Анна Розенберг (к): Защо лъжете? Минавате лъжата като нищо!

Д-р Георги Петков (сЛ): Но, да вземем швейцарския франк. Основният курс на Народната банка е 18.77 лв.; с 250% премия дохожда към 65.95 лв., кръгло 66 лв. за един швейцарски франк. Изчислен на базата на паритетния златен курс на швейцарския франк и на сравнените цени на българските произведения на швейцарския пазар с тия на същите произведения от чужди държави, които се предлагат на швейцарския пазар, швейцарският франк добива един курс около 168—170 лв. С други думи, отношението между основния курс на швейцарския франк по бюлетина на Българската народна банка и действителния курс във Швейцария, е едно към девет — отговарящо почти на златния паритет.

Да вземем долара. Основният курс на долара е 81.35 лв.; с 250% премия става 284 лв. Фактически златният паритет и стоково-ценовият паритет на долара спрямо българския лев е 786 или с други думи — едно към осем.

Министър д-р Иван Стефанов: Г-н докторе! Аз Ви заявявам, че в тези Ваши изчисления Вие изяснявате една колосална вредна на България. Лъжа е, че стоково-ценовата стойност на долара е 786 лв. Това е безобразие! (Възгласи „Позор!“ и ръкоплескания от мнозинството)

Д-р Георги Петков (сЛ): Аз ще ви приведа един факт, г-н министре.

Министър д-р Иван Стефанов: Безотговорно плещите.

Д-р Георги Петков (сЛ): Аз говоря реалистично, не безотговорно, за да се намери изход.

Министър д-р Иван Стефанов: Безотговорно плещите.

Д-р Георги Петков (сЛ): Г-н Стефанов! Искате ли да потвърдя тия си думи?

Министър д-р Иван Стефанов: Да се знае какво сте казали тук — че сега стойността на долара била 786 лв.

Яни Янев (з): Махзарджия такъа!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Д-р Георги Петков (сЛ): Г-н министре! Когато аз говоря за тия работи, говоря ги обладан от тежката грижа и от чувството ми на отговорност като българин. (Възражения от мнозинството)

Един от мнозинството: Ти нямаш чувство на отговорност. (Глъчка)

Министър д-р Иван Стефанов: (Към опозицията) Вие провокирате и ако се спазва правилникът, ще излезете във от Събранието. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Недейте прекъсва.

Министър д-р Иван Стефанов: (Към опозицията) Финансовият министър не може да остави да се правят такива твърдения от трибуната на Народното събрание. (Глъчка)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Константин Русинов (к): Да му се отнеме думата!

Петър Сърбински (ЗНП): Тук е Парламент, не е куклен театър!

Христо Пунев (сЛ): (Казва нещо. Смях всред мнозинството)

Димитър Цветков (ЗНП): Такава горчива е истината!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Д-р Георги Петков (сЛ): Аз искам да се изясни и моля, добре да се разбере тая работа. Тия отношения — едно към осем и едно към девет — са отношения между основния курс без премията на Народната банка от 250%.

Министър д-р Иван Стефанов: Какво го усуквате сега!

Д-р Георги Петков (сЛ): Не го усуквам, а го казвам ясно. Отношението между курса на Народната банка включително 250% премия и действителния паритетен курс е едно към две. И ще го запомните, г-н министре. Ще го потвърдя.

Министър д-р Иван Стефанов: Записано е какво сте казали.

Д-р Георги Петков (сЛ): В Швейцария, Общият съюз на консервената индустрия предлага доматено пюре на базата на нормираните тук цени от 105 лв. по 240 швейцарски франка — една цена, която дори е одобрена от Дирекцията на външната търговия. Но в Швейцария същото това доматено пюре се предлага от италианската индустрия по 1.05 швейцарски франка. Твърдя го, г-н министре. Има факсимилирани оферти и ще ги проверите. Какво значи това? Това значи, че на базата на швейцарския франк в женевската борса нашите цени са два и половина пъти по-скъпи от тия на конкуренцията, което отговаря на съотношението между действителния международен курс на българския лев и този, който изкуствено се поддържа от Народната банка.

Ето, това е действителността, г-н министре, която Вие можете да проверите, и аз съм Ви в услуга.

Яни Янев (з): Това е заявление за откриване на сергия на международния капитал. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Д-р Георги Петков (сЛ): Аз ви говоря, уважаеми г-жи и г-да народни представители, не за да алармирам, не за да злепоставям моето отечество...

От мнозинството: А-а-а!

Рада Ноева (к): Ти нямаш отечество!

Д-р Георги Петков (сЛ): а за да кажа, че крайно време е да се отпочне една искрена...

Яни Янев (з): Твоето отечество е в килията на Пастухов.

Д-р Георги Петков (сЛ): Благодаря Ви, г-не, за закана! Вие с друго няма да ни се реванширате, освен с затворите, с килиите! Благодаря за Вашата закана!

Константин Русинов (к): Там Ви е мястото.

Д-р Георги Петков (сЛ): И този господин ме праща там!

Димитър Георгиев (к): Така както вървите, непременно там ще отидете.

Д-р Георги Петков (сЛ): Аз мисля, че положението не е непоравно.

Положението може да се поправи по ония пътища, за които аз загатвах онзи ден, когато говорихме по закона за еднократното облагане — по пътя на финансовите спогодби, по пътя на финансовите кредитирания, било то на Народната банка, било то на нашата държава.

Рада Ноева (к): Ха, така! Изплю камъчето.

Д-р Георги Петков (сЛ): Ние ще трябва да поставим на разположение на нашите нужди — финансови, стопански и външнopolитически — съответните резервоари от девизни средства в чужбина, за да може чрез покритието на нашия лев с тези девизни авоари да го стабилизираме и на международната борса. Това не е изключено, това не е невъзможно. Ние не отиваме към катастрофа и към непреодолимо положение. Но има ли у вас съзнанието да водите тази политика, политика на разбирателство с целия свят? Ето там е голямото разковниче и непреодолимата пречка, в която сте се завъртели като в омагьосан кръг. (Ръкоплескания от опозицията)

Димитър Георгиев (к): Значи да се поставим на разположение на чуждите капиталисти.

Анна Розенберг (к): Безотечественици! Празен дърдорко!

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител Иван Чонос.

Иван Чонос (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Бюджетът на Финансовото министерство, който е поставен на разглеждане, е изключително бюджет за издръжка на самото управление на това министерство. То има сложен апарат по цялата страна, на който е възложена голяма и отговорна задача да търси, събира и разпределя приходите, необходими за стопанските, културните и други нужди на държавата. Този бюджет е характерен като такъв, чрез който се провежда държавната политика на нашата страна.

Разходите за личния състав, както по този бюджет, така и по останалите, са съобразени с новите щатни таблици, които от 1 април т. г. са закон и които внасят съществена корекция и подобрене в доходите на служителите.

Интересно е да се знае, че личните разходи по бюджета за 1946 г. са били 38.2%, а за 1947 г. — 37.2%. Веществените разходи за издръжка на апарата от 28.4% за 1939 г. са само 21.2% за 1947 г. Ние имаме съкращение на служителите при Министерството на войната и при Министерството на вътрешните работи, а общо едно увеличение, което никой не би смислял да отрече като необходимо, по просветата — с 3.510 души, по народното здраве — с 1.693 души и по Министерството на индустрията и занаятите — с 1.018 души.

Трябва да се подчертае, че макар Министерството на финансите само да не организира стопански предприятия, неговата задача е да търси средства за подпомагане стопанските предприятия в изпълнение на двегодишния стопански план, които се ръководят от останалите стопански министерства.

Въпреки няколко новия закона, с приваждането в изпълнение на които са натоварени чиновниците по Финансовото министерство, това министерство даде пример със съкращение на известна част от личния си състав.

Ние можем да изтъкнем пълната независимост на финансовия персонал, в различие от близкото порочно минало, когато едва ли се осмеляваше някой данъчен орган да събере недобори, дължими данъци от силните на деня. Известни са скандалните истории за дължими милиони суми от бивши министри, индустриали и други. Следва да се укаже и на силно оределите случаи на злоупотреба, свързани с отчетността и работата по приложението на фискалните закони, от служителите на това ведомство, докато всички помним многобройните случаи на корупция през фискалните управления.

Макар и с големи трудности, които съпровождат промяната на общата наша данъчна система, ние констатираме, че съотношението между косвените и пряките данъци напуска традиционната политика на непрекъснато увеличение на косвените данъци при търсене на нови ресурси за държавата. Днес имаме едно увеличение на прякото облагане.

Никой не може да отрече една последователност в политиката на Финансовото министерство, съобразно с правителствената декларация — да се търсят средства, отговарящи на податните сили на народа и да се предназначават за стопанско и културно строителство, като се облага не залькът на трудещите се от градове и села, както беше до 9 септември, а се търсят и вземат средства от тях, у които ги има повече от необходимото за тяхното съществуване. В изпълнение програмната декларация на Отечественния фронт ние въведохме закона за прогресивно-подоходното облагане, който е един справедлив закон, по който 40—50% от нашите селски стопани се освобождават от заплащане на данъци за обработваните от тях земи. Такива са и останалите мероприятия на финансовото министерство: обмяната на парите, законопроектът за еднократното облагане на имотите, Държавният застрахователен институт, тютюневият монопол, откупуването на циментовите заводи и др. такива, които подпомагат правителството в изпълнение на неговите стопански мероприятия.

Най-сетне, ние виждаме, че постъпленията по всички видове данъци, които събира Финансовото министерство, са силно увеличени в сравнение с периода до 9 септември 1944 г., което говори за голямото доверие, което оказва българският народ на отечествено-фронтското правителство.

Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Ние имаме пред вид и това, което се говори от представителите на опозицията във връзка с представяне бюджета на одобрение от Великото народно събрание. Докато ораторите на мнозинството го намират реален, творчески, в духа на програмната декларация на правителството на др. Георги Димитров, бюджет, който е цялостна програма по всички стопански министерства, в основата на която е изпълнението на общодържавния двегодишен стопански план, който ще изведе страната от стопанската разруха, в която я оставиха фашистките управници, ще възстанови народното стопанство, ще извади селото от мизерията, в която тъне, като индустриализира селското стопанство, ще повдигне жизненото ниво на нашия народ чрез създаване родна индустрия, ще направи страната силна и независима, то опозицията, върна представителка на остатъците от отрицателния паразитно-спекулантски капитал у нас, подложи на една своеобразна „критика“ — каквато беше току що изслушаната на г-н д-р Петков, — общия бюджет, а така също и отделните бюджети, като смята, че с отричане на една жива действителност може да се отмени великият почин на Отечественния фронт: двегодишния стопански план и свързаните с него мероприятия.

Какво ни казаха те в същност? Опозицията в лицето на г-н Никола Петков, и г-н проф. Петко Стоянов, на Коста Лулчев, на д-р Георги Петков и др., намира бюджета за нереален и дефицитен. Те пресмятат и тия приходи, които се получават от отделни, обо-

собени стопански предприятия на държавата, които вече имат самостоятелни бюджети, за да постигнат тия измислени от тях резултати. Г-н Никола Петков каза: „Колкото повече държавата се намесва във всички области на живота, толкова повече расте дъжното бреме във вид на преси и косвени данъци“. Същият твърди, че нарастването на разходите не съответствува на народния доход и че от тази финансова политика на държавата се получава обедняване на народа.

Същият намира, че е неправилна ценовата политика на правителството, че имало покачване на цените на всички продукти, с изключение на земеделските, и заключава, че днес липсата на индустриални продукти е по-голяма отколкото преди две години, като изброява липсата на текстил, памучни изделия и пр.

Опозицията не одобрява и обмяната на парите, като намира, че след тригодишното стопанско развитие, през време на което доверието към лева бе почти възстановено, се прибягва към обмяната. По стопанския план г-н Никола Петков се провиква, че той е неприложим, че в него има книжни предвиждания, осмива възможността да се планира въобще, като поставя планиране срещу чалгъна и други подобни.

Г-н Никола Петков стига дотам, че подканва народа да не дава пари на отечествено-фронтското правителство. Това е открит саботаж. Същият е и против кооперативното обработване на земята.

Никола Петков (ЗНП): Той е за доброволното и свободно кооперативно обработване. Това съм казал само. Недейте лъга!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Иван Чонос (к): Аз имам вестника, где то е печатана Вашата реч....

Никола Петков (ЗНП): Забравили сте, че има и такъв закон, внесен от г-н Асен Павлов, когато ние бяхме в кабинета. Защо лъжете? Лъжете!

Иван Чонос (к):... в която говорите, че селякът бил на ваша страна, защото не давал своята частна собственост на кооперативното стопанство и водел борба срещу народната власт, заедно с вас. За вас остава без значение въпросът, из кой път ще намери селото изход и спасение от мизерията.

Никола Петков (ЗНП): Водили сме борба срещу принудителното кооперативно обработване и сега я водим. Ама ха!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Иван Чонос (к): Проф. Петко Стоянов, изхождайки от декларацията на министър-председателя др. Георги Димитров,....

Петко Стоянов (нез.): Ха да видим сега!

Иван Чонос (к):... че ще даде уравновесен, реален и творчески бюджет, отговарящ на податните сили на народа, и съдействащ на стопанското и културно строителство, също намира, че бюджетът не е реален, а е дефицитен, и си задава въпроса: искрено ли е правителството и накъде отива, към социализъм и към премахване на частната собственост? Обаче същият веднага получи достоян отговор от министър-председателя Георги Димитров, който му каза:...

Петко Стоянов (нез.): С това не се опровергават фактите!

Иван Чонос (к): „Отиваме към народна стопанска демокрация и към унищожение на паразитите и спекулантите!“ (Ръкоплескания от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Това са кухи фрази. Фактите говорят друго.

Иван Чонос (к): Проф. Стоянов, Никола Петков и останалите отричат, че отиваме към нормализиране. Не одобряват нито едно от правителствените мероприятия и особено двегодишния държавен стопански план.

Петко Стоянов (нез.): Особено вне, които бягат от комисията, когато трябва да се оценяват имотите!

Иван Чонос (к): А всички тия мероприятия на правителството водят към бързо развитие на стопанството в нашата страна, към повдигане жизненото ниво на народа ни, към изпълнение на най-голямата историческа задача, за която се оказаха негодни бившите управници на паразитно-спекулантско-експортбюрократския капитал в съюз с династията, а така също и сегашните им наследници — опозицията.

Никола Алексиев (ЗНП): Големи работи казваш ти!

Иван Чонос (к): Опозицията с отричане на нашите мероприятия, без да прави свои предложения, се мъчи да прикрие класовия характер на интересите, които тя защитава. (Възгласи от опозицията) Правят се увеличения на някои кредити в бюджетите, които възлизат на милиарди — за пенсията на селяните, за просветното дело, за здравното дело, за социалната политика, за благоустройството — увеличения, които са в интерес на мнозинството от широките народни маси. Чухте ли вне одобрение на тия кредити от страна на опозицията, и защо не го чухте?

Петко Стоянов (нез.): Например за часовниците във Видин кажете, трябва ли да се одобряват кредитите?

Иван Чонос (к): Ще Ви кажа, шом като изясните тази работа. (Възгласения от опозицията)

Петко Стоянов (нез): Вие ще я изясните! Десет часовника ще правите!

Иван Чонос (к): Опозиционерите от ухо на ухо разпространяват лъжи и клевети по адрес на законите на правителството. Не намирайки среда, на която да се опрат, те с лъжи и заблуждения се мъчат да въвлечат в своите реакционни домогвания част от тях маси на народа, които още могат да заблудят. Без да са засегнати техните интереси от правителствените мероприятия, опозиционерите плачат за чужди интереси.

А какво ни каза г-н д-р Георги Петков сега в критиката си по бюджета на Министерството на финансите?

Първо, не намира система в държавния план. Критикува твърдението на др. Бояджиев, че няма вече следи от старата система. Косвените данъци върху раяния и алкохола са за него обекти, по които трябва да се вземат специални мероприятия, иска премехване акциза на виното и раяния. И в това направление той не разбира, че тук именно държавата, една държава, каквато е нашата отечественофронтовската, ...

Димитър Цветков (ЗНП): Българската държава кажи! Какво казваш „отечественофронтовската“!

Иван Чонос (к): ... не трябва да прави политика с облагането на алкохола. Замисля се да се допусне масово, естивно употребление на алкохола, то значи да се обединява нашият народ. Може би това е изгодно за г-да опозиционерите, но за трезвите, за тях, които искат да управляват страната с пълното съзнание за привличането на народните маси в управлението, което е и истински белег на народна демокрация у нас, смятам, че е необходимо да се поддържа системата на едно по-тежко облагане на алкохола и неговите продукти.

Никола Петков (ЗНП): Унищожете тогава гроздето, ябълките и сливите.

Иван Чонос (к): Същото е и с тютюна. Това са необходими, допускани и търпени злини, срещу които водим борба, но да се поощряват те, да се освобождава алкохолът от данъци, които сега има, е абсолютно невъзможно.

Същият господин критикува 200-милионния заем, който се отпуска на Министерството на земеделието и който се разгледа вчера. Как може да се критикува едно такова мероприятие, което ще донесе полза и което е в хармония, с двегодишния стопански план?

Никола Петков (ЗНП): Не го критикуваше, а каза, че не е в хармония. Точно това каза.

Иван Чонос (к): Само прибавя, че ние сме били забравили горите. Че как да сме забравили горите? Ако вие сте забравили това, което се чете тук и което се разисква по стопанския план, специално по отдела за горските богатства, тогава е друг въпросът. Но изглежда, че вие обичате да приказвате тук без да се съобразявате със самата действителност. (Възгласения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгнев: (Звъни)

Иван Чонос (к): Критикува едновременно и законопроекта за еднократно облагане, което е пряко облагане, а се обявява и против косвеното облагане. Има ли някакво друго, средно облагане? Мене ми се струва, че няма такова.

Петко Стоянов (нез): Ама тебе ти се струва!

Иван Чонос (к): Вашите професори ще кажат има ли средно облагане. Мене ми се струва, че няма „хермафродитно“ облагане.

Петко Стоянов (нез): Сядай си на стола тогава и слушай.

Никола Петков (ЗНП): И такова „хермафродитно“ говорене няма.

Яни Янев (з): И да бъде облагането такова, че да не ги засяга! Какво ще го наречем, не е важно.

Иван Чонос (к): Най-сетне същият се изрази много силно — че смъртен удар бил нанесен с закона за безкасовите плащания. Просто всичко било спряло.

Един от опозицията: И не е лъжа!

Иван Чонос (к): Цялото стопанство загинало и едва ли не ще трябва да приложим рецесията, която ви сочи той, за да можем да се отървем от това тежко положение, в което сме изпаднали.

Един от опозицията: Никакви продажби не стават.

Иван Чонос (к): А тия господа окриват един съществен факт, който е свързан с паричната обмяна. Те не искат нищо да кажат относно факта, свързан с паричната обмяна, че ние можахме да турим ръка на събраните големи парични средства в ръцете на паразитните елементи в нашата страна — спекулантите.

Димитър Цветков (ЗНП): Турихте ръка на всички сега-засега. Още не сте казали колко са новите влогове и каква са размерите им.

Председателстващ Атанас Драгнев: (Звъни)

Иван Чонос (к): Мене ме интересува защо нищо не говорите за този факт. Не е ли от значение, тия средства да бъдат блокирани, да бъдат поставени под контрол, за да не могат собствениците им да разполагат с тях както дотъра и да насърчават черната борса и спекулата, да усложняват живота и да пречат на всички мероприятия, които са в полза само на народните маси в нашата страна? (Ръкоплескания от мнозинството)

Цветан Максимов (ЗНП): Не е ли от значение да има пари у селяните, да си купят волове, за да орат? То не се оре, когато ви кифне на вас, а когато има влага!

Яни Янев (з): Защо не отидеш при лекар да те прегледа!

Иван Чонос (к): Г-н д-р Георги Петков започна с въпроса за комисиите по намаляване на цените, които заседават и на които е поставена голямата задача да дадат намаляване на цените — намаляване, за което малко страни могат да говорят, уважаеми г-да. Заповятайте, вижте днес публикуваната телеграма от „Телепрес“ от Ню-Йорк с дата 1 април, в която се казва: (Цитира) „Цените на продуктите в Съединените американски щати са се покачили през последните осем месеца с 56%. Храните за едно семейство, които през юни 1946 г. струваха средно 24 долара, днес струват 37.44 долара“ и т. н. Има едно поскъпване на живота във всички близки и далечни страни, във всички бедни и богати страни. У нас обаче се отива към празнично разпеставане на този проблем в интерес на народните маси. Обаче тия господа започнаха с една уж критика и не завършиха. Аз не чуех какъв е изволят срещу тия комисиите по намаляване на цените. Само чуех, че в Франция се занимавали с въпроса, че били спорили дали 5% да бъде намаляването на цените на стоките, дали тая реформа била проведена докрай или не т. н.

Много добре, но ние тук, у нас, ще я проведем ли тая реформа или не? Вие (Сочи д-р Георги Петков) не се изказахте по този въпрос, уважаеми експрофесоре! (Смях сред мнозинството)

Същото беше и по въпроса за международния курс на лева. Може ли един професор — и аз съм учил политическа икономика, макар и по-малко от него — да вади заключение от продажбата на италианско доматено пюре на едно тържище за стойността на нашия лев и за цените на международния пазар. Може ли такова нещо?

Петко Стоянов (нез): От стоките зависи.

Иван Чонос (к): Ами това пюре може да е продадено по дъмпингова цена, за да завладее известен пазар, както много пъти се продават така стоки.

Петко Стоянов (нез): Вие ще изтъкнете, че продажбата е дъмпингова, ако искате да опровергавате.

Иван Чонос (к): Това може ли да обори тезата за цената на нашия лев и за достигане на съответни цени на международния пазар? Мене ми се струва, че това е несъстоятелно.

Петко Стоянов (нез): Но само Ви се струва.

Иван Чонос (к): Г-н министърът на финансите ще даде достоен отговор на тая клевета за голямото падане на лева по отношение на долара.

Най-интересен е въпросът, който бе засегнат от г-н д-р Георги Петков и който е любимата теза на опозиционерите: че ние с наши средства не можем да излезем от тежкото положение, за което не сме виновни ние, а са виновни ония, наследството на които поехме — бившите фашистки престъпници, които получили своето заслужено наказание.

Каква е тяхната теза? — финансови заеми от чужбина. И когато тия финансови заеми, получавани от чужбина, те с тлъсти, с черни букви ги рекламират в своите издания, едно трябва да се помни, да се знае, и да не се скрива — трябва да се знае всичко онова, което съпровожда тия финансови заеми. Това го казаха хората, които искат да дават и дават такива заеми на Гърция и на Турция. Те казаха, че нок т години икономически бази в тия страни, които значи — искат унищожението на тяхната национална независимост и самостоятелност, тяхното икономическо потопяване. Това ли препоръчвате и на България? Дотогава, докато ние нямаме свои собствени пътища, по които вървим и ще вървим — защото народът ни дава и своите спестявания, които отлеждат от залъка си, и своите сили, които са колосални — ние ще постигнем тия подобрения, които сме начертали в двегодишния стопански план. (Продължителни ръкоплескания от мнозинството) Възгласения от опозицията)

При това положение, уважаеми събрание, аз намирам, че поставените многостранни задачи на органите на Финансовото министерство в изпълнение на този бюджет ще бъдат изпълнени само при едно голямо съдействие, което ще даде цялата отечественофронтовска общественаост. И ние това съдействие ще го дадем. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгнев: Има думата народният представител г-н Никола Певтичев.

Никола Певтичев (ЗНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Когато се разглежда бюджетът на Министерството на финансите, неминуемо ще трябва да се засегне изобщо бюджетът на държавата, защото Министерството на финансите е стопански държавата, то транспира нейната финансово и стопанска политика, то е, което държи държавната кесия, то е, което се налага при извършването на разходите, по какъв начин и как да се извършват

разходите на държавата, то е, което проучва приходните източници и определя кой приходен източник каква сума ще даде с оглед да не се изтощава народното стопанство и националният капитал.

Спорът се тук от няколко дни, откато е внесен законът за бюджета на държавата, дали бюджетът на държавата е реален и творчески или е консумативен и дефицитен.

Безспорно истината ще бъде на едната страна. Истината не може да се раздели. Тя не може да задоволи едното становище, а същевременно да задоволи и другото становище. Къде е истината, уважаеми г-жи и г-да народни представители?

Преди всичко ще трябва да заявя, че когато се оперира с цифри, които ни дават прегледност за държавните постъпления за един период от няколко години, и с цифри, които изразяват държавните разходи за същия период, плоска политическа демагогия не може да се прави. Цифрите са най-силното и най-убедителното доказателство, което само по себе си красноречиво говори на коя страна е истината. Правилно г-н министърът на финансите при изложението си по бюджета на държавата заяви, че внасянето на бюджета в Парламента е важен акт не само за Парламента, но и за правителството, защото с този акт се дава прегледност на цялата държавна политика — стопанска, финансова, а и обикновена политика.

Петко Стоянов (вез): И се поемат ангажменти.

Никола Певтичев (ЗНП): С бюджета се поемат ангажменти навън, където ще се върви и как ще се върви. Поемат се ангажменти, на които трябва да се отстоява, ангажменти, които ангажират не само съкровището, но и народното стопанство. Те косвено ангажират и податните финансови възможности на всяка стопанска единица в нашата страна.

В подкрепа на твърдението на г-на министра на финансите, че бюджетът е реален и творчески, имаме твърдението на представителя на Работническата партия-комунисти г-н Илия Бояджиев, който днес, без да се спре конкретно на бюджета на Министерството на финансите, се впусна в подробен анализ на някои общи положения в бюджета на държавата. Въобще той засегна повече политическата страна, която изглежда повече го интересува. Г-н Бояджиев навървя тук едни мисли, които не се оправдават от една обективна преценка на данните, които бюджетът на държавата и бюджетът на Министерството на финансите ни дават. Той например твърди, че данъчните тежести са правилно разпределени върху бедните слоеве на населението. Той твърди, че имало засилване не на преките данъци и че съществува едно справедливо разпределение на данъчните тежести. Той даде една картина, в която всеки, който се взре с проникновение в цифрите, не би повярвал, не би възприел. Той завърши с думите, че наистина този бюджет е реален и творчески и не остава, освен с ръкоплескане и с единодушие да го гласуваме.

Дали истината той бюджет е реален и творчески? Г-жи и г-да народни представители! Преди всичко бюджетът на държавата и цифрите, които изразява този бюджет, аз свързвам не само със стопанското положение на страната, но и с хода на поскъпването на живота, както и със стабилността на националната монета. Доколкото даден бюджет, в сравнение с предшестващите бюджети, е увеличил или намалил, дотолкова вие имате съответен процент на поскъпване на живота, дотолкова вие имате едно съответно намаление покупната стойност на националната монета. И ако наистина направите едно изчисление, като вземете за база годината 1943, откогато са ни дадени данни за бюджета на държавата, вие ще видите, че с какъвто темп се е движilo увеличението на бюджета на държавата от 1943 г. до 1947 г., до тазгодишния бюджет, със същия темп се е движilo и поскъпването на живота у нас, същият темп е имало и обезценяването на българския лев. Докато бюджетът на държавата за 1943 г. е в размер на 31 милиарда 117 милиона и няколко стотин хиляди лева приход, за 1944 г. той е в размер на 40.582.000.000 лв., за 1945 г. — 47 милиарда 53 милиона и няколко стотин хиляди лева, за 1946 г. — 51.246.000.000 лв., а за 1947 г. вече ни е представен в размер на 56.350.000.000 лв.

Сравнете, г-жи и г-да народни представители, общата цифра на приходните бюджети за всичките тези години и ги съпоставете с темпа на поскъпване на живота у нас, и вие ще видите, че наистина държавният бюджет изразява това поскъпване на етапи, така както то е вървяло. Нещо повече, каточе ли държавният бюджет в зависимост от това, доколко той, в сравнение с предшестващата година, се намалява или увеличава, дава повод или за повсякване на живота, или за поскъпване на живота.

Един от мнозинството: Фалшива е тази теория.

Министър д-р Иван Стефанов: Съвсем не съществува такава теория.

Никола Певтичев (ЗНП): Вие ще се занимаете малко повече с цифрите и ще видите, че не е фалшива. Аз от 1922 г. се занимавам с тези работи.

Един от мнозинството: Глушава е тази теория.

Никола Певтичев (ЗНП): Никак не е глушава тази теория. Има по-добри стопановоди от Вас, които ще ви опровергаят.

Следователно, щом като ние за текущата година предлагаме приходи и разходи в размер на 56.350.000.000 лв. — или 5 милиарда и нещо повече от миналата година — ние не можем в никой случай да догонваме живота на живота от миналата година и в никой случай стабилността на националната монета тази година няма да бъде същата в сравнение с миналата година.

Като естествена последица от увеличението на бюджета за 1947 г., в сравнение с миналогодишния, ще имаме, и имаме вече едно съответно поскъпване на живота. Това всеки от вас го знае и чувствава. Това — от една страна.

От друга страна нека да видим, тъй както ни е даден бюджетът на държавата в размер на 56.350.000.000 лв., дали той е реален и творчески. Твърди се от страна на мнозинството, че този бюджет е реален. За да бъде даден бюджет реален, ще трябва приходите, които се предвиждат да постъпят по него, да бъдат в такова съотношение с оборота на народното стопанство, с националния доход, че да не се отразят пагубно, да не засегнат не само стокообмена, но и поминъчното състояние на населението.

За да се съберат следователно 56.350.000.000 лв. през текущата година, ще трябва да имаме такъв стокообмен, такъв оборот и такъв национален доход, които свободно могат да отделят тази сума за посрещане нуждите на държавата.

Аз бегло ще се спра из закона за безкасовите плащания във връзка с моя мисъл, Г-жи и г-да народни представители! Аз няма да атакувам този закон, защото аз относно не можах да го проуча — по него се изказа нашата парламентарна група, — но идва ми наум, правейки този анализ на цифрите на държавния бюджет за тази година, едно нещо, което смятам, че не е без значение.

Щом като вие имате вече безкасови операции, не смятате ли, че въобще стопанският живот, ако не за дълго време, то поне за известен период от време, през текущата година ще бъде спънат? Нашето народно стопанство — това се изнесе от страна на нашите оратори по този специален закон — не е свикнало на такъв род операции.

Рада Ноева (к): Ще свикне.

Никола Певтичев (ЗНП): Нито нашият селски стопанин-производител, нито дребният еснаф, нито средният търговец-посредник, нито досега в своята стопанска дейност не са имали пред вид, че наистина ще се наложи този начин на оформяване сделките, за да могат те да подготвят за в бъдеще търговската си дейност по начин такъв, че тя, ако не бъде по-голяма от миналогодишната, то поне да догонва миналогодишната.

Аз съм с убеждение — дано се опровергае това мое убеждение — че този специален закон за безкасовите операции ще поспъне търговската обмяна, той ще се отрази на стоковия обмен, ще се отрази и на националния ни доход. И оттук опасението ми, че за тази година поне постъпленията в фиска в размер на 56.350.000.000 лв. при такова едно смутно стопанство трудно ще се осъществят. А щом като трудно ще постъпят 56.350.000.000 лв., безспорно държавата не ще може правилно да отпращава своите разходи и може би ще се види затруднена да търси някакви други приходни източници, каквито аз не виждам поне засега.

Ето защо, правейки една обективна критика на цифрите по бюджета на държавата във връзка с всички онези законоположения, които се оформиха през последните няколко дни и седмици, аз смятам, че държавата не може да разчита на постъпления в размер на 56.350.000.000 лв. Ще бъде шастие за държавата и за българския народ, ако безболезнено могат да се отделят от средствата на българския дългоплатец тези грамидни суми и да се внесат в държавното съкровище, за да може държавата да посреща своите разходи. Но аз оттук добросъвестно изявявам едно опасение, че тези суми не ще могат да постъпят. И оттук заключението ми, че този бюджет е нереален.

Творчески ли е този бюджет? Г-жи и г-да народни представители! Бюджетът на държавата предвижда лични разходи в размер на 37 и едно или две десети на сто от общата сума — към 20.962.000.000 лв. Щом като личните разходи в бюджета на държавата надхвърлят 25%, както обикновено е прието в финансовата наука, тоя бюджет вече не е реален и творчески, той е повече консумативен бюджет. Личните разходи биха могли да бъдат намалени и да се прехвърлят значителна част от тях към други творчески разходни пера. Но това е свързано — както нашите оратори се изказаха при разискванията по законопроекта за бюджета на държавата — с една голяма реформа, към която неминуемо властта днес или утре ще трябва да прибегне. А тя е реорганизирането на всички служби и институции в нашата страна, съкращаването на значителна част от нашето чиновничество, за да може останалата част от това чиновничество, възвизградена много по-добре, да гледа по-добросъвестно работата си, да отпращава по-добре службите си — макар че нямаме основание и сега да смятаме, че чиновничеството у нас въобще е неработоспособно. Но рано или късно у нас ще се сложи този въпрос, за реорганизиране на нашите служби, и то реорганизиране основно, за да може чиновничествият щат у нас да се сведе до едно положение, което да отговаря не само на ръста на нашето население, но само на големината на нашата държава, но и на финансовите и стопанските възможности на нашата страна. (Ръкоплескания от опозицията)

Щом като следователно в текущия бюджет се предвиждат 21.000.000.000 лв. за лични разходи, тоя бюджет не може да се нарича творчески, той е повече консумативен бюджет.

От мнозинството: Без тях може ли?

Никола Певтичев (ЗНП): Г-жи и г-да народни представители! Доколко имаме едно правилно разпределение на данъчните тежести и доколко това разпределение покривателствува и благотелствува и икономически слабите съществувания у нас, не е нужно да се чете тук написано нещо, а е нужно да се проследят перста по самия бюджет на държавата, за да се види, че тази констатация в осезаема си е погрешна. Така например в съответния параграф от бюджета за приходите на държавата предвидено е да постъпят от

данъка върху имоти, придобити по безвъзмезден начин — това е данъкът върху наследствата — 400.000.000 лв., докато миналата година са постъпили 211.939.131 лв. Тук в това приходно перо само хищници спекуланти ли са застъпени? Реакционерите ли са застъпени в това приходно перо? Тузове ли, за които постоянно се говори, че са покровителствували от страна на опозицията, ще плащат тия данъци. Какво има пред вид г-н министърът на финансите, когато е увеличил това приходно перо от 211.000.000 лв. на 400.000.000 лв.? Имал е пред вид, че ще умрат в България само фашисти, само капиталисти и лихвари, от които ще се съберат тия 400.000.000 лв.? Или ще умрат въобще хора, жители на България, наследниците на които ще трябва да платят този данък върху наследствата. И понеже този данък върху наследствата миналата година е дал 211.939.000 лв., а тази година се предвижда да даде 400.000.000 лв., то значи, че тази година — като взимаме пред вид, че смъртността у нас показва един определен процент вече и нямаме основание да допускаме, че тая година ще умрат двойно или тройно повече, а ще имаме пак същото число смъртни случаи — приходът от този данък няма да бъде реализиран в предвидения размер.

Министър д-р Иван Стефанов: Вие имате ли пред вид как ставаше досега облагането на наследствата? Знаете ли как ставаше по-рано то?

Никола Певтичев (ЗНП): Знае. Не е важен начинът на облагането, важно е какви суми ще се вземат от данъкоплатеца. Миналата година при същото число смъртни случаи, които е имало, са били взети двеста и толкова милиона лева, а тази година ще бъдат взети 400.000.000 лв. Ако това стане, ще излезе, че от средните и бедните съществувания у нас, наследодателите на които ще умрат, ще се вземат повече данъци тази година под тази форма.

Министър д-р Иван Стефанов: Съвсем не е така.

Цветан Максимов (ЗНП): Каква е тая оф демокрация, която разчита на смъртните случаи на хората за увеличение на данъците!

Председателстващ Атанас Драгнев: (Звъни)

Никола Певтичев (ЗНП): Едно друго перо, пак интересно, от приходния бюджет на държавата е перото „Лихви за незавременно изплащане на данъците“. Миналата година по това перо са постъпили 154.000.000 лв., а тая година се предвижда да постъпят 600.000.000 лв. Откъде ще постъпят тия 600.000.000 лв.? Известно е на всички, че при обмяната на баннотите всички платиха старите си данъци. Най-много да постъпят тази година толкова, колкото постъпили в миналата година. Аз се съмнявам дали и толкова ще постъпят, защото закъснели данъци почти няма вече, всички си ги уредили. Тогава откъде ще се вземат тия 600.000.000 лв.?

Нека сега видим доколко се „покровителствуват“ слабите и бедни съществувания, а се „тормозят“ едрият и хищнически спекулативен капитал, както се изразяват от страна на мнозинството.

От акциз върху пивото тая година се предвижда да постъпят 800.000.000 лв., докато миналата година са постъпили 648.000.000 лв. По една две бири пие всеки, който е уморен. Онези, който е хищник, спекулант, той пие може би бира и без да плаща акциз.

От опозицията: Шампанско пие.

Никола Певтичев (ЗНП): А може би пие и шампанско.

От акциз върху спирта — плодови и меласови — се предвижда да постъпят 1.200.000.000 лв., докато миналата година са били предвидени 692.000.000 лв. и толкова са постъпили. Върху кого е разхвърлена тази данъчна тежест? Тя е разхвърлена пак върху по-голямата част от българския народ. А по-голямата част от българския народ, това са средните и слабите стопански съществувания.

Един от мнозинството: В оелата бира пият.

Друг от мнозинството: Вие може би шампанско пиете.

Никола Певтичев (ЗНП): Да, да, шампанско пия! Заповядайте довечера да ви черпя и Вас шампанско! (Ръкоплескания от опозицията)

От карти за игра, докато миналата година са постъпили 20.254.188 лв., тази година е предвидено да постъпят 200.000.000 лв. Аз знам, че в нашия град останаха само две-три кафенета. Всички кафенета са затворени вече. Едното е обущарска кооперация, другото е клуб, третото е клуб на партия. Кафенета не останаха. Пък и въобще хора, които да имат желание и влечение към картоиграене, няма. При това има един социален закон за ония, които са празножици и безработни, който закон кара всекиго да се сепне и да не мисли за картоиграене, а да мисли по някакъв начин да си намери работа, за да може да твори, защото всеки е осъзнал, че трудът вече е едно съществено обществено благо, което трябва да се цени и което трябва да се тачи, предвиждат се обаче по това перо да постъпят 20 милиона лева и тази тежест следователно се разхвърля не върху едри капиталистически съществувания, а върху дребните и средните съществувания.

Аз се спрам на всички тези данни г-жи и г-да народни представители, за да ви докажа, доколко този бюджет е нереален и доколко той е надут.

Едно друго перо, което особено се чувства вече от българския данъкоплатец и което е доста надут, е приходното перо от продажба на разпределителни карти, домашни книжки и др. Ние наскоро се снабдахме с хлебни карти. Преди няколко години

хлебната карта се даваше по 2 лв.; сега колко струва, не знам, но едно домакинство от четири члена трябва да даде 190 лв., за да се снабди с хлебни карти. (Възражения от мнозинството)

Докато през фашистко време, през 1943 г., фашистите са предвидели да постъпят 47 милиона лева от това перо, миналата година са постъпили 93 милиона лева, тази година се предвижда да постъпят 150 милиона лева. Хищният и едър капиталист ли ще почувствува тази тежест? Ще я почувствува най-слабият и онези български граждани.

(В залата влиза министър-председателят Георги Димитров, посрещнат със ставане на крака и ръкоплескания от министрите, бюрократи и народните представители от мнозинството)

Има още доста пера по бюджета на държавата, които също така говорят красноречиво, че предвиденията са доста произволни. Но особено впечатлението правят § 91, § 92 и § 93 на приходния бюджет, които дават обща идея за постъпленията от глоби, с суми по изпълнителни листове и конфискации, предвидени в размер на 700 милиона лева, 700 милиона лева е също така една тежест, която ще се понесе от огромната част от българския народ. Това прави 100 лв. на всеки български податък. Следователно всяко деучленно семейство ще трябва да има пред вид — може да не плати, примерно казвам, — че му се пада да плати 200 лв., а на всяко четиричленно семейство се пада да плати 400 лв. На всеки човек от нашето население, което възлиза на 7 милиона души, се падат по 100 лв. Това са данъчни тежести под форма на глоби и конфискации.

Понеже това перо засяга всички български граждани, аз смятам, че трябва да се спрем и на една друга страна на този въпрос, която прави впечатление вече у нас през последните години, а именно, че тези глоби и конфискации се установяват като една тройна тенденция. Всички закони или по-право повечето от нашите закони предвиждат минимум и максимум глоби, които всеки, който нарушава законите и правилниците в нашата страна, ще трябва да плаща. Обикновено нашите длъжностни лица, оторизирани с власт да налага глоби, вече почнаха да избягват да прилагат минимума глоби. У нас вече се избягва и средният размер на глобите. Винаги се отива към налагане на максимума глоби. Това е безспорно една тежест, която засяга мнозинството от българския народ. И ние можем да отправим едно пожелание към чиновничеството, дотогава докогато то може да се вслуша в гласа на нас, народните представители, макар да се каже до наказание за извършени нарушения от български граждани, понеже българските граждани и без това понасят много стопански и финансови тежести, да бъдат по-милостивы, когато определят глобите. Защото има случаи, на глави на домакинство, който има годишен доход не повече от 20—30 хиляди лева, с които трябва да прехранва тричленно, четиричленно, може и петчленно семейство, само за нарушение например на закона за горите или на закона за риболова, затуй че не поставил някакви мрежи на улука или за нарушение на закона за акцизите или ред други закони, вместо да му турят минимум глоба, да кажем 500 лв., колкото се предвижда в закона или средната глоба 2000 лв., турят му максимум — 5000 лв. или 3000 лв. Нека да турят минимума глоба. Поне в това отношение българските данъкоплатци да разчитат на едно по-голямо снисхождение или милостивие от държавните служители, които прилагат законите и които безспорно на законно основание налагат глобите. Нека да не постъпят 700 милиона лева от глоби и конфискации, да постъпят по-малко, с пожелание по някое друго перо да има по-големи постъпления, за да се балансират приходите и разходите на държавата.

Ето, уважаеми г-да народни представители, въз основа на този кратък анализ, който направих по бюджета на държавата, аз твърдя, че бюджетът не е реален и творчески, така както се представя, а е повече консумативен.

Сега конкретно по бюджета за разходите на Министерството на финансите за 1947 бюджетна година.

Г-жи и г-да народни представители! Направих ми впечатление, когато разгледах този бюджет, че по чиновническия щат няма какво да се каже при тази наша система на администриране на държавата ни, че не може сега да се направи нещо съществено. Освен да се намалят в дадена служба, да кажем в данъчно или акцизно управление един или двама служители — което не играе особено решаваща роля. И понеже по-голямата част от разходите по този бюджет са пак за личен състав, и тук остава пожеланието, което направих в началото на изказването си: да може един ден, когато се организират службите и се опростотворят тази наша бюрократичност, държавната машина да се отправява със служби, обслужвани от по-малко лица. Тогава ще може и по Министерството на финансите да се направят съответните съкращения.

Правя ми впечатление, че и тук се е проявила една по-особена щедрост, без да отричам по начало всички онези суми, предвидени по съответните парagraфи, за целите, за които те са предвидени. Аз смятам, че и тук ние имаме един белег, че се върви малко по-нашироко, по-отпуснато, по-щедро. Вземете например разходите за личния състав, за които г-н Илия Бояджиев неправилно каза, че са намалени, защото той сигурно не е имал пред вид доклада на докладчика. Личните разходи са увеличени от 698 на 701 милиона лева, като общото число на служителите не е намалено, както той твърди, а е увеличено от 6.711 на 6.721 — ако правилно разбира се, съм записал данните, които даде докладчикът.

Аз не ще се спрам на веществените разходи, но и за тях би могло нещо повече да се каже. Защото тук имате перо за отпечатване ценни книжа и знаци, кредитни книжки и билети, данъчни книжки и образци, за които миналата година е предвидена сума 1.000.000 лв. и са изразходвани 164.132 лв., а тази година се предвиждат 40.000.000 лв. Г-н министърът на финансите сигурно има пред вид някакви извънредни разходи във връзка с отпечатването на тези ценни книжки и знаци, но във всеки случай това перо е чувствително увеличено.

Рада Ноева (к): Вашите хора в комисията знаят.

Никола Певтичев (ЗНП): За купуване, печатане и подвързване на книги, вестници и списания — за набавяне на литература — миналата година са били разходвани 241.005 лв., а тази година се предвиждат 10.000.000 лв.

Министър д-р Иван Стефанов: 5.000.000 лв.

Никола Певтичев (ЗНП): 10.000.000 лв. е в бюджета.

Министър д-р Иван Стефанов: Поправено е на 5.000.000 лв.

Никола Певтичев (ЗНП): Даже и 5.000.000 лв. да е, това е едно чувствително увеличение. — Като имате пред вид след това и разходите по глава III на бюджета, в § 25 на който се предвижда помощ на фонда „Подпомагане при уволюение“ при Профсъюза на финансовите работници — 15.000.000 лв.; на взаимнопомагателната и застрахователна каса при Министерството на финансите — 2.000.000 лв.; — на стола на финансовите работници при централното управление — 6.500.000 лв., една сума, която мене поне ме озадачава; като имате пред вид след това помощта на „Ведомо“ за студентските столове, включително и тези при институтите — 20.000.000 лв., набира се една голяма сума. Това е само по Министерството на финансите.

Рада Ноева (к): Студентите не са финансови служители. Финансите ли са?

Никола Певтичев (ЗНП): Госпожо! Аз разбирам от бюджет. Аз от 25 години се занимавам с тези въпроси. Няма какво да ме правят. В друга насока можете да ме коригирате, но в тази насока ще извинявате много.

Рада Ноева (к): Студентите не са финансови служители.

Никола Певтичев (ЗНП): Признавам, че не съм спец като госпожа! — Като имате пред вид общата сума по глава III и някои други пера, които също така имат увеличение, аз смятам, че за бюджета на Министерството на финансите може да се извади заключението, че наистина в него има една шедрош, която не е оправдана от финансово и стопанско гледище за държавата и народа ни. Никой не спори и не може да спори, че наистина имаме праживяваме тежки стопански и финансови дни. Поради това, че от българския народ се иска много и ще се иска много и за двегодишния стопански план, и за задоволяване на нарастващите нужди на държавата, а по-нататък и за други тежест, които ще трябва да понесем по силата на договора за мир, аз смятам, че и по този бюджет би могло да се направи някакво съкращение.

Г-н министърът на финансите можеше да направи по всички бюджети на държавата съкращения, защото, както казах в началото на речта си, той е стопанин на държавата, кесията се намира в неговите ръце. Колкото по-здраво той стиска кесията, толкова повече и по-бързо ние идваме до стопанското заздравяване; толкова повече и по-бързо идваме до нормализиране на живота и на положението у нас; толкова по-добре, безспорно, ще бъде за държавата. Обаче такава спестовност и стегнатост аз не виждам. Под формата на разхвърлени разходи повече за консумативни цели има един прекомерен бюджет не само на Министерството на финансите, но и на всички министерства. Затова този бюджет аз смятам за неправилен, както казах, от гледище на нуждите и момента, в който живеем. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгнев: Има думата министърът на финансите г-н проф. Иван Стефанов.

Министър д-р Иван Стефанов: (От трибуната. Посрещан с ръкоплескания от мнозинството) Уважаеми народни представители и народни представители! Удивително е, че човекът, който обръща особено внимание на значението на цифрите за установяване на известни положения, за тегленето на правилни заключения, направя тук един анализ на цифрите от бюджета на Министерството на финансите, който може да показва само едно от двете неща — или че, освен тези критически бележки, ораторът не е могъл нищо да намери в бюджета на Министерството на финансите за критикуване, или пък, че това са само образци, разбира се, на най-важните пера в този бюджет. Е добре, аз ще посоча сега цифри, които несъмнено са от много по-голямо значение и които не се цитираха нито от преждеговорещия оратор, нито от някои от другите оратори, които взеха думата по бюджета тук, от тази трибуна, и които цифри, според мене, имат много по-голямо значение от онова, което се пишеше на цитираните параграфи.

Но нека най-напред се спира на направените критични бележки. Било предвидено да се изразходват 5.000.000 лв. за книги и списания, за всичката опази книжнина, с която ще се снабди Министерството на финансите. Като се има пред вид, че Министерството на финансите, както това много добре знае г-н проф. Петко Стоянов, ...

Петко Стоянов (нез): Моля, не ме цитирайте толкова!

Министър д-р Иван Стефанов: ... не разполага с една библиотечка, в която да има поне основните съчинения от световната литература по финансовите въпроси; като се има пред вид, че в течение на 8 години, както всички библиотеки в България, така и тази на Министерството на финансите, нямаше възможност да се снабди с литература от чужбина, трябва да се заключи, че ще трябва да се направи по-голям разход, за да се навикае туй, което е про-

пуснато, което не е могло да бъде набавено по-рано. А за тази цел, както и за всички други разходи за библиотеката — подвързване на книгите, на „Държавния вестник“ и пр. — ще трябва да се признае, че тази сума не е много голяма.

Що се отнася до сумата за помощите, която се цитира също така от преждеговорещия оратор, то и там много пресилено се изтъква някакъв огромен мащаб. Тук се касае за суми, които се дават, за да се подобри общо, задружно положението на финансовите служители; да се подобри общо, задружно, организирано за всички хранения на студентите у нас, за която от няколко места трябва да се вземат средства. Това са основните пера.

А кои са основните данни на бюджета, които трябва да обрнат внимание на всеки, който смята, че цифрите наистина трябва да бъдат приведени, за да може да се говори по-убедително и по-основано? Тези данни са, че общата сума на бюджета на Министерството на финансите за 1946 г. беше 1.407.000.000 лв., от която през годината бяха действително изразходвали 1.267.000.000 лв. За 1947 г. се предвижда сумата 1.235.000.000, — по-малко, отколкото са действителните разходи през 1946 г. Но трябва да се има пред вид, че в този предвиден по-голям разход са включени значително по-големи заплати на чиновниците. И така излиза, че бюджетът на Министерството на финансите е значително намален.

Още по-интересни са данните, които показват разходите за персонал. Тук някой разправяше съвсем голословно, че тези разходи били увеличени. Но цифрите говорят ясно и те са пред всеки от вас, можете да проверите това.

Личните разходи по бюджета на Министерството на финансите за 1946 г. са съставлявали 913.000.000 лв., а са действително разходвани 906.000.000 лв. В бюджета за 1947 г. са предвидени 829.000.000 лв., с 9% почти по-малко, отколкото са действителните разходи през 1946 г. Като се има пред вид, че увеличението на заплатите съставлява средно 15%, трябва да се заключи, че личните разходи на Министерството на финансите, количествено, така да се каже по обема на труда, който се е ангажирал в него, са намалени с 24% — 9% намаление общо и 15% в размер на заплатите.

Това са данни, които дават общата характеристика на бюджета на Министерството на финансите. Тази характеристика не може да бъде иначе преценена, освен като благоприятна, като една крачка напред към преодоляване на онова състояние, което беше наложено от времето на войната с един прекомерно голям разход.

Разбира се, това не е положение, което може да ни задоволява. Това е само едно начало. Ще бъде едно стремление на ръководството на Министерството на финансите и на самото правителство, да отиде по-далеч в намаляване разходите на Министерството на финансите. Разбира се, че е съвсем наивно твърдението, че Министерството на финансите представлявало стопанина на държавата; че то държало кесията и т. н. Естествено, от качеството на неговата работа зависи в голяма степен как ще се осъществят политическата политика, политиката на Отечествения фронт в областта на финансите, но не повече. В Министерството на финансите през тази година ще трябва да се направят някои нововъведения, някои преобразувания, които ще имат за цел да опростят апарата и да подобрят работата на учрежденията.

Преди всичко ние ще искаме да постигнем, и то в скоро време, една по-голяма контрола при упражнението на бюджета от всички учреждения. На второ място ние ще искаме да имаме своевременно проверка на разходите, въобще на сметките на онези предприятия и учреждения, които трябва да бъдат ревизирани от финансовата инспекция. И най-сетне финансовото министерство се стреми към едно по-голямо опростяване и усъвършенстване на апарата си, като работата по облагането бъде по възможност навсякъде обединена и в ръководството, в центъра, и в периферните органи. С това обединение — което впрочем няма да бъде нещо невидяно у нас, то е било осъществявано няколко пъти вече — ще могат да се осъществят някои икономии и ще може да се направи по-ефективно следенето на работата на органите по облагането от центъра и по местата от съответните ръководни лица.

Петко Стоянов (нез): Г-н министре! По чл. 3 от закона за бюджета за 1945 г. — повторен в закона за бюджета за 1946 г., а и сега го повтаряте — трябваше за всички предприятия, които работят с чужд труд, наемни работници и ученици, да се даде баланси. Защо не го направихте това?

Министър д-р Иван Стефанов: Известно ми е това.

Петко Стоянов (нез): Дайте да видим как стои този въпрос!

Министър д-р Иван Стефанов: Г-н проф. Стоянов! Вие много добре знаете, че предписанието на този член от закона имаше съвършено ограничено значение. Касаеше се да се наложи даване на сведения за сметките „Загуби и печалби“ и за балансите на предприятията на Министерството на финансите. Вие много добре знаете, тъйко от прилагането на тази мярка, че в болшинството държавни предприятия и стопанства, които не са обособени, тия сметки са в едно незадоволително положение в смисъл, че не са подредени, не са еднакви, не са унифицирани и следователно не може да се получи една обща представа.

Петко Стоянов (нез): От 1945 г. досега можеше да се направят.

Министър д-р Иван Стефанов: Ние си извлякохме сведенията, които ни трябват. И сега вземаме мерки, обособените на самостоятелна по-голяма предприятия, по-голям стопански дейности на държавата не само да бъдат поставени на съвършено издържани стопански основи, но и да имат едно подходящо сметководство. Също и стопанската дейност, която остана необособена по бюджета, и тя да намери едно много по-задоволително отражение в сметките на съответните стопански предприятия.

ният ход на цяла една индустрия, от тях зависи да можем да използваме капацитета на тази индустрия. Разправяли му някоя, на д-р Петков, какви разговори са били водени в Полша!

Един от опозицията: И в Франция.

Министър д-р Иван Стефанов: И второто много голямо доказателство, много убедително доказателство — цената на българското и италианското домашно люре на швейцарския пазар! Може ли тук да става дума с такива откъслечни примери да се докаже нещо относно истинската стойност на българския лев?

Д-р Георги Петков (сЛ): Ами въпросът за цените на тютюните?

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звън)

Министър д-р Иван Стефанов: А може ли да се говори за това, че досега у нас не е могло да бъде осъществена такава валутна политика, която би установила един постоянен курс на лева? Може ли това да се твърди наистина сериозно? Ами кажете Вие, д-р Петков, в коя страна има установени курсове, които да не са подложени на една или друга критика вътре в тази страна и вън от тях? Вземете курса на долара в Швейцария и в Швеция. Вземете курса на швейцарския франк в Швеция, в Съединените щати и другаде. Навсякъде се чувствава твърда едно създаване на условия на интервални курсове, на съотношение между отделните национални монети. То твърда ще се изгражда. И не може да бъде итче след такава война, след такива разрушения и след такава разпокъсаност на световното стопанство, каквото ние имаме след втората световна война. Още няма монета абсолютно стабилна. А пък за туй, че Отечественният фронт можа да осъществи едно заздравяване на българския лев, за това си каза думата и опозиционната преса, обаче във връзка с обмяната. Аз имам случай да пипирам тук изказвания в тази преса, за да няма нужда да ги повтарям сега. Това се признава напълно ясно.

Що се отнася до въпроса за законите на икономиката, от изказванията на д-р Петков излиза, че има един такъв фантастичен закон, че няма какво да правиш. Просто ти се налагат и каквото искаш да струваш, щем-нешеш, ще ги изпълняваш — и когато милици, че не ги изпълняваш.

Значи, зависи от нас все пак, до каква степен ние ще осъществим да използваме възможностите, за да постигнем един или друг резултат. И тук се явява въпросът за плана, който въпрос, каквото ще да е там та на двокусията, винаги се подема от другата страна. Аз искам да кажа само две думи по плана и с това ще свърша.

Уважаеми народни представители и народни представители! Със съзнанието на един план; със стремлението този план да се изпълни с всички усилия, като се въпрегнат живите сили и материалните средства на нашата страна, се върши една колосална работа, която ще преобричи и нас тук, и вас там, и разните слове на българския народ. Ще се измени физиономията. Хората, които работят върху плана и за изпълнението на плана, ще укрепват във все по-здравото овладяване на стопанския живот, на стопанското ръководство, ще се школуват в тази работа и ще бъдат все по-сигурни във връзка напред. Грамадна част от хората, които сега не върват в плана и във възможността за неговото осъществяване, които смятат, че трябва да се борят против неговото осъществяване, грамадна част от тези хора от опита си, от собствените си преживявания ще се убедят, че това е единственият път да се върви не само към заздравяване, не само към възстановяване, но към едно по-бързо и всеотдайно развитие на нашата страна в стопанско и въз основа на това — и в културно отношение. Има милиона, които ще станат по-ревностни привърженици на плановото стопанство, по-усърдни изпълнители на плана, отколкото тези, които го поддържат. Малцина ще останат на сегашните си позиции против плановото стопанство, смятайки, че трябва да се борят против изпълнението на плана. Тези малцина обаче не ще могат да останат на тези позиции, които сега заемат. Те непременно ще се сгромоляват на позициите на диверсанството. (Ръкоплескания от мнозинството) Незабавно е, провалянето на една политика да тласне онези, които не могат да се откажат от тази политика, до най-последните най-отречените — може би и сега от тях отрицани — средства на борба: саботажа, вредителството и диверсанството. Това ние знаем не от умозаключения — това го знаем от опита на много народи вече.

Ето това ще бъде преобразованието, което ще се изпълни успоредно с вкореняването на плановото стопанство у нас, на плановото начало в нашия стопански живот. Грамадната маса от нашия народ ще върви все по-твърдо, все по-сигурно, все по-опитно, по-шкълувано по пътя на стопанското строителство напред, а един клонка, една шепа хора ще се катурнат в блатото на саботажа, вредителството и диверсанството. И толкова по-зле за тях. (Продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Димитър Георгиев (к): На добър им час!

Председателстващ Атанас Драгиев: Ще пристъпим към гласуване заглавието на бюджетопроекта. Който приема прочетеното заглавие, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! В отговор на вниманието и добрите чувства, които преди малко ние отбелязахме към нашите гости — големите общественици и активни участници в съпротивителното движение в Франция и добри приятели на България, народните представители на французкия парламент, господата Морис Крижел Валримон, директор на в. „Аксон“, и Пиер Вийон, председателството на Великото народно събрание волучи следното писмо от последните: (Чете)

„Г-н Председателю! Силно трогнати от горещия и еднороден прием на Парламента на Народната република България, ние почуствахме този прием като израз на симпатия на Вашето Народно събрание и на българския народ по отношение на демократична Франция.

Ние Ви молим да използвате най-близък случай, за да изразите пред всички членове на Вашето Народно събрание нашата признателност, както да приемете Вие и Вашите колеги изрече на нашите най-сърдечни пожелания за успех на Вашите работи. София, 2 април 1947 г. Морис Крижел Валримон и Пиер Вийон.“ (Бюрото, министрите и народните представители от мнозинството стават и продължително ръкоплескат)

Г-да народни представители! Използвам още един път случая, за да изразя нашите най-хубави чувства към французкия народ и нова велика Франция. (Бюрото, министрите и народните представители от мнозинството стават и продължително ръкоплескат)

Моля г-на докладчика да докладва.

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете)

„Глава I

Лични разходи

§ 1. Заплати на личния състав: (виж, обясн. таблица)

а) Заплати 701.100.000 лв.“

б) Представителни 252.000 лв.“

Аз вече докладвах направените от комисията промени в обяснителната таблица.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приема § 1 с направените от комисията промени, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 2—12 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете) „§ 13. Канцеларски машини и уреди:

а) поправка и поддържане 1.500.000 лв.

б) Купуване на нови 5.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по буква „а“ на този параграф от 1.500.000 лв. на 1.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приема § 13, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете):

„§ 14. Купуване и поддържане на превозни средства:

а) поправка и поддържане 1.500.000 лв.

б) купуване нови 5.000.000 лв.“

Комисията прибави в текста на този параграф думите „и гориво“, на края на заглавния текст и на текста на буква „а“.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приема § 14, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ § 15—19 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете)

„§ 20. Купуване, печатане и поддържане на книги, вестници и списания 10.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по тоя параграф на 5.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приема § 20, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете)

„§ 21. Обзавеждане химически лаборатории — 200.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по тоя параграф на 1.200.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приема § 21, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ § 22—24 приети без изменение и без разискване)

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете)

„§ 25. Помощи на сдружения и частни лица:

а) на фонд „Подпомагане при уволнение“ при профсъюза на финан. работници 15.000.000

б) на профсъюза на финансовите работници 1.000.000

в. Взаимноспомогателната и застрахователна каса при М-вото на финансите 2.000.000

г) на стола на финансовите работници при централното управление 6.500.000

д) хижа „Бор“ на фип. служители 500.000

е) певческия хор „България“ при М-вото на финансите 150.000

ж) на Велома — за студентските столове, включително и тези при институтите 20.000.000

з) фонд „Почивни домове“ при взаимноспомогателната и застрахователна каса при М-вото на финансите 500.000

и) други 5.000.000

к) на софийското профдружество на финансовите работници 1.000.000“

Комисията намали кредита по този параграф от 51.650.000 лв. на 46.650.000 лв., като зачерта буква „и“ с кредит 5.000.000 лв.

Министър д-р Иван Стефанов: Аз мисля, че ще бъде целесъобразно, ако буквите „а“, „б“, „в“, „г“, „д“, „е“, „ж“, „з“ и „и“ се махнат, защото нямат никакво значение, а наподобяват параграфи.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 25, както се докладва от г-на докладчика с поправката, която предлага г-н министърът на финансите, да се махнат буквите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 26 приет без изменение и без разисквания).

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете)

§ 27. Разходи по сключени бюджети — 49.778.600 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 47.440.900 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 27, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 28—30 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете)

§ 31. Разходи за посрещане частни, народни и служебни тържества. Разходите се оправдават само със сметко-разписка — 3.300.000 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 2.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 31, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 32—33 приети без изменение и без разисквания).

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете)

§ 34. За изплащане закупени и отчуждени имоти през настоящата и минали години — 58.000.000 лв.

В края на текста на този параграф комисията прибави думите: „Кибритената фабрика Костенец“.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 34, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Иванов (к): Комисията прие § 35 със следния текст: (Чете)

§ 35. Изкупуване място за данъчна палата — София и за сградата на Министерството на финансите; изработване проекти и планове за същите сгради — 68.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 35, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 36—41 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете)

§ 42. Канцеларски потреби и материали, печатане бланки и формуляри, регистри, облигации, пропуски, телефонни такси, такси за обнародване в „Държавен вестник“ тиражите на облигациите, борсови такси — 250.000 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 150.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 42, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 43 приет без изменение и без разисквания)

Докладчик Тодор Иванов (к): (Чете)

§ 44. Канцеларски машини и уреди (само за поправка) — 40.000 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 30.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 44, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 45—48 приети без изменение и без разисквания)

Председателстващ Атанас Драгиев: Давам 15 минути отид.

(След отидна)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Заседанието продължава.

Повишаване към разглеждане на бюджетопроекта за разходите по Министерството на народното здраве за 1947 бюджетна година. Моля г-на докладчика да докладва.

Докладчик д-р Димитър Хаджиев (к): (Чете)

„Б Ю Д Ж Е Т“

за разходите по Министерството на народното здраве за 1947 бюджетна година.

Д-р Петър Дертлиев: Г-н председателю! Искам думата по заглавието на бюджетопроекта.

Председателстващ Атанас Драгиев: Ще Ви дам думата, но изчакайте да се докладва параграф 1 и обяснителната таблица към него.

Докладчик д-р Димитър Хаджиев (к): (Чете)

„Глава I

Лични разходи

§ 1. Заплати на личния състав, според обяснителните таблици към бюджета:

а) заплати 1.439.618 000 лв.

б) представителни пари 252.000 лв.

По този параграф се изплащат и увеличенията, представителните пари и възнагражденията по членове 17, 20, 23 и 24 от закона за шатните таблици на държавните служители и по забележката към стр. 26 на шатните таблици — 1.439.870.000 лв.

Комисията намали сумата за заплати в текста на 1.438.618.000 лв. и заличи думите: „По този параграф се плащат и увеличенията, представителните пари и възнагражденията по членове 17, 20, 23 и 24 от закона за шатните таблици на държавните служители и по забележката към стр. 26 на шатните таблици.“

Общият кредит по параграфа се намалява на 1.438.870.000 лв.

В обяснителната таблица към този параграф комисията направи следните промени:

На стр. 12 в „4. Отдел за здравеопазна химия“ исканият кредит за главните инспектори от 384.000 лв. намали на 348.000 лв.

В „Дирекция за лекарствоснабдяване“ пред „Отдел за надзор върху лекарствоснабдителните заведения“ прибави цифрата „1“; и същия отдел замени заглавието „а) Отделение за държавните заведения“ с „а) Отделение за държавните, обществените и частни заведения“. В това отделение броят на главните инспектори-фармацевти се увеличава от 2 на 5, а на деловодителите — от 1 на 2, и се предвижда една длъжност машинист-специалист.

На същата страница таблицата за „Отделение за обществените и частни заведения“ се заличава.

На стр. 14 в „1. Отдел за физкултурни организации“ се предвижда „Началници на отделения“, без да се определя броят им за 1947 г. и без да се предвижда кредит.

В същия отдел се заличава „1 началник на отделения“ и поставените в скоби думи след „Главни инспектори“, а именно: „2 за св. орган, 1 за предприятията и 1 за селата“ се заличават, като броят на главните инспектори от 4 се увеличава на 8; деловодителите от 1 се увеличават на 2.

Комисията заличи таблиците на „б) Отделение учебно-спортно“ и „в) Отделение за деца и ученици“.

„2. Отдел за подготовка научно и спортно строителни проучвания, ръководство и пропаганда“ комисията поправи на: „2. Отдел за подготовка на ръководители и за научни изследвания“.

В същата таблица комисията заличи заглавието „а) Отделение за подготовка на ръководители“ и увеличи броя на главните инспектори от 2 на 3.

Комисията заличи изцяло таблицата за „Отделение за научни изследвания“.

На стр. 15 в „4. Отдел за здравна просвета“ комисията заличи след думите „началник на отдела“ думите „той и началник на отделението усна пропаганда“.

В същата таблица комисията заличи подзаглавието „а) Отделение за усна просвета и пропаганда“. В „а) Отделение за санитарно-техническа контрола“ и пр. след думата „канализация“ прибави думите „проектиране, строение и поддръжане“. След „Началник на отделението“ заличи думата „инженер“; броят на главните инспектори от 3 увеличи на 9; на началниците на служби — от 3 на 4; на главните техници от — 3 на 5; на машинистите специалисти — от 1 на 2.

Комисията заличи изцяло таблицата за „б) Отделение за проектиране строенни и поддръжане“.

„8. Отдел пенсионно-здравна застраховка. На стр. 16 се предвижда следната нова таблица:

Началник на отдела е директорът на фонда „Здравна застраховка на служителите, пенсионерите и членовете на семействата им.“ Главен инспектор — един от главните инспектори при същия фонд.

Деловодител — един от деловодителите при същия фонд.

Този отдел е пропуснат да бъде вписан в бюджета. Той обаче не засяга с нищо общата сума на бюджета на Министерството на народното здраве, тъй като той е на самоздръжка. Здравният фонд се ръководи от Министерството на народното здраве, обаче неговият бюджет е отделен от този на самото министерство.

В „2. Околийски медицински служби“ след „Каснери (степенивани)“ се предвижда „Деловодители — 6—55“, с месечна заплата 7.500 лв.

В „а) Областни болници“, вместо „Лекари специалисти-патолози“, се предвижда „Началници на областни институти (патофизиологични)“ — 23—48“ с месечна заплата 13.500 лв., брой за 1946 г. — 15, за 1947 г. — 13.

На стр. 17 на ред 21 думите „и 8 лаборатории“ се заличават.

На стр. 18 в „2. Специални болници“ на първия ред вместо „Управители на областни болници“ става „Управители на специални болници“. В „5. Санаториуми и болници за всички форми туберкулоза“ домкинците вместо 9 стават 10, а милосърдните сестри или самарянки вместо 115 стават 137. „Самарянки“ се заличава.

На стр. 19 „Домкин (отепенивани)“ се заличава.

На стр. 20, „5. Детска болница в гр. София с 100 легла — 5 отделения“ става „5. Специална детска болница в гр. София с 120 легла — 5 отделения“.

На стр. 22 в „13. Детски съвещателни станции (40)“ след думите „20 детски съвещателни“ се прибави думата „станции“.

На стр. 23 в „5. Говещи здравни служби в „а) Варна“ и в „б) Бургас“ „Фелдшер (деловодителя на околийския лекар“ става „Фелдшер (каснер или деловодителя на околийския лекар“.

На стр. 28 в „По отдел селски здравни служби“, вместо „Участковски лекари или за селата — фелдшер до 200 души“ става: „Участковски лекари или фелдшери (от вторите — само за селата до 200 души)“. Кредитът за стажанти на предвуниверситетски стаж става 5.056.000 лв.

А всичко за заплати по § 1 кредитът се намалява на 1.438.870 лв., а броят на служителите се намалява на 14.807.

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата министърът на народното здраве г-н д-р Рачо Ангелов.

Министър д-р Рачо Ангелов: (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от всички народни представители) Уважаеми народни представители и представители! Неприятно ми е, че тази вечер ще се принудя да говоря повече, отколкото въобще съм привикнал, защото не желая да торозя и да измъчвам с дълго говорене слушателите. Но налага се да кажа предварително някои мисли, да дам някои обяснения, за да могат нашите народни представители и колегите от опозицията да чуят какво е нашето становище, какви са нашите планове, какво проектираме и съобразно с туй да си изкажат и те мнението, за да можем да имаме пред вид всички критически бележки, които ще се направят тук, и какво може да се извлече от тези бележки.

Докладът, който съм написал, е много голям, но аз ще се постарая да го мина набързо.

Петко Стоянов (нез): Г-н председателю! Моля, наредете да се пуснат високоговорителите, защото не се чува. Не е опозиция човекът и ние аплодирахме.

Министър д-р Рачо Ангелов: Г-да народни представители! Днес, когато Отечествоният фронт напраща всички сили, за да възстанови разрушеното от фашизма народно стопанство и наред с това да го преобрази и издигне, така че да се превърне то постепенно в напредничаво, модерно стопанство, ползващо се от всички придобивки на съвременната техника и на новите обществени трудови форми, уместно и необходимо е да си дадем сметка, че тези наши усилия водят към една крайна цел — да се издигне благосъстоянието и здравното благополучие на народа.

Обаче здравното благополучие на народа не ще се подобри от само себе си паралелно с развитието на новите по-високи стопански и обществени форми. За да се постигне и на дело съществено това благополучие, необходимо е, наред с усиления в стопанския сектор и едновременно с тях, да се напрегнат всички сили за творческа работа, насочена към издигане здравната култура на народа, към оздравяване на неговия бат и труд.

Новите по-съвършени стопански форми са само материална база, върху която има да се гради благосъстоянието и здравното благополучие на народа. И тази огромна гражданска работа трябва да се започне още от първия момент на усиления в стопанския сектор и да върви непрекъснато паралелно с тях.

Отечествоният фронт още от самото начало на своето управление тръгна решително и усърдно по този път, като създаде Министерството на народното здраве. С това народната власт подчерта какво голямо значение отдава тя на предстоящата работа за издигане здравето на нашия народ.

Като отбелязвам това, аз искам тук с дани да ви дам една картина на това какво е било преди 9 септември, какво сме получили ние в наследство, какво сме направили в продължение на две години и какъв е нашият план за 1947 г. Добре е да дам една такава картина.

И днес, когато пред нас стои задачата да разгледаме плана за работа на министерството през 1947 г., намерил цифров израз в неговия бюджетпроект, необходимо е да хвърлим макар и бегъл поглед върху здравното състояние на нашия народ, от което ние излизаме, за да го подобрим и издигнем на по-високо стъпало.

Здравното състояние на нашия народ, което ние получихме в наследство от фашизма, отговаря на разнебитеното и примитивно народно стопанство. За какво здраве може да става дума, когато народът тъне в стопанска нищета и мизерия! Претрупаното с хора примитивно наше селско стопанство, при неразвита индустрия, осъжда нашия народ на бедняшко съществуване. На тази икономическа основа нашият народ трябваше да гради десетки години наред своя материален и културен живот, който от здравна гледна точка се характеризира със следните основни положения. С няколко думи ще кажа какво е положението.

Първо, нашите села и градове са неблагоустроени. Не мога да го се спра тук за някои и други данни, които са много ценни и важни, и да ги подчертая. Ние не можем да говорим за благоустроено населено място, ако преди всичко следните две условия не са изпълнени. Говорим за чистота, за чистота и т. н. Всичко това е добро, прието, обаче няма ли тези две условия, абсолютно невъзможно е да се получи в пълния смисъл на думата едно благоустроено населено място. Тия две условия са: канализация и водопровод. Имате ли тези две условия изпълнени — канализацията и водопроводът — абсолютно е невъзможно да се постигнат резултати. Ще припомним всичко, ще се мъчим и т. н., за няколко дена ще имате една чистота и след това — пак същото. Това не е чистота.

Аз, който съм обикалял селата, в такова едно положение съм виждал нашите села, че просто действително да се срамуваш, че имаме такива села. Та не само селата, но и малките градове, околните градове са в страшно, печално положение, даже в селенно положение. Там нощувах. Къде му е клозетът? На километър някъде далеч в двора. Ставате през нощта да ходите, да потъвате в батак, в кал. То е нещо страшно! И ако това нещо — канализация и водопровод — не се постигне, не може да има чистота.

Защо да отиваме много далеч? Ето, в България ние имаме горедолу 108 града и от тези градове — градовете, не селата — само 5 имат канализация. И то, пак ще кажа, каква канализация, и докъде е тази канализация? Ние виждаме София — столицата на България. Какво има София? Канализация ли? Да прощавате! Идете в края и ще видите, че текат изпражнения, от миризма не може да се мине. Каква е тази канализация? Няма абсолютно нищо. Отива нечистата домашина с кофа да донесе вода от разстояние един километър, за да може да почисти къщата си! Това е невъзможно! Не може да се говори за чистота. Няма ли канализация, която да поеме всичките мръсотии в къщата, в двора, в кухнята, в банята, в клозета и т. н., каква чистота ще има? Няма, то е невъзможно.

Петко Стоянов (нез): Вместо да говорим за шарани в оризината, да правим това.

Министър д-р Рачо Ангелов: Моля, моля! Аз искам да бъда съвършено на чикто. Моля Ви се, оставете това!

Една от мнозинството: Не е много удачно това.

Министър д-р Рачо Ангелов: Като обикалях някои градове, гледам: условия за канализация и за водопровод великолепни, а никому не дохожда на акъла. Сили се: „Какво да правим — нямаме пари.“ Па най-после ще вземете в зъм, но това трябва да се съобрази. Например един град като Карлово, да кажем — великолепно място, малък град, тукто удобно за една канализация. Изобщо това има, а няма канализация. Аз съм живял в Карлово известно време и зная, че когато дойде по-силен дъжд и им протекат по улиците мръсотията, не може да се мине от миризма. И когато аз се спарях на къста и му казах, че искам това нещо да стане, той действително се залови и започна. Но не съм ходил скоро, защото съм зает. Тези дни ще обиколя да видя направено ли е нещо. Това не е само в Карлово, а в много други градове и села. Та туй е най-важното и най-тежкото условие. Без тия работи не може да се мисли за никаква чистота. Затуй е така. Като имаме ние толкова градове неканализирани, та какво няма да се развиват епидемии, какво няма да се развият баг болести! Туй е най-важното.

Сега отивам малко по-нататък. Добре и хигиенично водоснабдени са само 13.5% от населените пунктове. Напълно канализирани са само 5 от нашите градове, както ви казах. Но туй да го оставим. Второ, жилището на масата от нашия народ е тясно, нехигиенично и санитарно неблагоустроено. Изключение е българският дом, както в селото, така и в града, да има брия и хигиеничен нужник. Жилищата култура у нас е на ниско равнище.

Трето, нашият народ в своята маса, както в села, така и в градове, се храни недостатъчно и зле. Телесното развитие на нашия народ показва признаци на недолученост.

Обществената и лична хигиена на народа са също на ниско равнище. Знаят как се облича нашият народ, от какво има нужда, къде трябва да се насочи. Всичко това действително е нещо ужасно. Има места, гдето така се обличат, че се чудяш как съществува този организъм, как се мъчи и как се измъчва и няма кой да отиде да им каже: ето това може да се направи, ето това може да се направи! Например в едно гръдче като Банско, гдето имах щастието да бъда интерниран година и половина, има нещо ужасно: жените се натрупват, натрупват с дрехи и така се влачат. Това е страшно, яказание, цяло мъчение. Виждате в какво положение сме още с обличането.

Особено зле е поставена нашата жена, българската майка. Тя носи своята бременност при крайно тежки условия. Ражда без акушерска помощ. Това го знаем, няма защо да го говорим. От образливия извънредно малък процент стават с акушерки. Повечето стават с разни невежи баби. Затова резултатът е много тежък: много от децата боледуват и измират. Посаля тази причина смъртността в заболяванията са твърде често явления. Тези послеродови смущения и тежки хронически страдания стават причина да се поврежда здравето и да се намалява работоспособността на българската жена.

Не само това — липсата на компетентна помощ и подготвени условия за обслужването причиняват голяма смъртност сред нашите жени. За десетилетието 1931—1941 г. на всеки хиляда раждания 4.5 са завършили със смърт на майката.

Отглеждането на българските деца става при крайно неблагоприятни и нехигиенични условия за голяма част от работния народ, както в градовете, така и в селата. Тяхното отглеждане е лошо, неправилно, несъобразно с детския организъм. Посаля тая причина смъртността на децата у нас е ненормална, извънредно голяма. България заема едно от първите места в Европа по отношение на детската смъртност. У нас има колосална детска смъртност.

Да не ви давам подложни данни — искам да бъда по-кратък — за смъртността между децата у нас. На хиляда деца на възраст до една година у нас умира 147, докато на същата възраст в Белгия умира 83, в Франция — 73, в Швейцария — 50, в Холандия — само 45. Наистина през последните години у нас се наблюдава вече една тенденция на намаляване на смъртността, но тя е още твърде слаба.

Условията, при които е поставено да работи нашето работническо в фабриките и работилниците, бяха също така неадекватни и лоши. Да не говорим за това нещо, — да не губим време — какви са били помещенията в фабриките, каква е била обстановката и т. н. Решаващи бяха съображенията от комерчески характер и т. н. Но за това няма да говоря.

Понеже нямаме уметица, злополуките са били също извънредно големи. Така през 1942 г. са станали 451 злополуки, което прави 1.5% от осигурените. Изгубените надници поради тези злополуки възлизат на около 100,000.

Нашият народ в своята маса тъне в здравно невежество, забранено от миналите режими. Той не се храни, не се облича хигиенично, не знае как да отглежда своите деца, не знае значението на хигиената и чистотата у дома, не знае и не се грижи да бъде чистоплътен, да пази чистота в обществените заведения и в населените места. И сега, когато се вземат такива мерки за чистотата, илюте в кръчмите, ресторантите, в учрежденията и вижте пак каква е мръсотия! Елате в Министерството на народното здраве, гдето аз седа и вадя душа — и там не можем да се похвалим.

Петко Стоянов (нез): И в болниците е същото.

Министър д-р Рачо Ангелов: Зная го, навсякъде е същото. Но влезте и в моето положение. Мога ли аз да отида да посеща някъде? Не мога. Ще отидеш, ще спланиш, ще биеш по матица, но като излезеш, пак си върви по старому. Там е всичката работа.

чо ние още не сме дорасли да се издигнем на една висота и да разберем какво нещо е чистотата, и да я пазим. Затова здравната просвета, за която ще говоря по-долу, играе извънредно голяма роля в ние трябва да правим всичко, за да можем да я провеждаме.

Петко Стоянов (нез): Все ще бъде по-добре, ако началството си даде повече работата, отколкото подчинените.

Министър д-р Рачо Ангелов: Поради изтъкнатите причини, както казах, и главно поради липсата на хигиена, водоснабдяване и канализация на местата и поради недостатъчно таква, населените места и особено селата са постоянни гнезда на заразни болести и стават често пъти извор на опасни епидемии, които заливат цялата страна или голямата част от нея.

Много работи трябва да ги отнимат, защото ще отнема извънредно много време, като например жилищните условия какви последни дават и т. н.

Всички гореспоменати неблагоприятни условия обуславят високата обща смъртност в нашата страна. През периода 1935—1937 г. общата смъртност на хиляда жители е била 14.4%, когато за същия период в Швейцария е била 11, в Белгия — 12 и т. н. И така за здравното състояние на народа е от интерес да си дадем отчет какви са били грижите на бившите управления на народното здраве.

Най-напред грижите за българската майка. Грижите за българската майка са се изразявали единствено в назначаването на няколко акушерки в някои села. До 9 септември е имало държавни участъкови акушерки. Тяхната дейност обаче е била извънредно слаба. Давме и в селата, гдето има акушерки, само малък процент родилки са били обслужвани от тези акушерки. Останалите обр-ждания са ставали без компетентна намеса.

За родилни домове не е ставало и дума. И сега, когато аз починах да обикалям селата, да ви кажа правото, аз нямах представа за тях нисерия. Аз не си представях, че действително няма родилни домове. Мислех, че има тук-таме. Обаче се оказа, че няма. И сега, когато стане нужда някоя нещастна селянка да отиде за помощ, тя ще трябва да се вдигне да отиде на 40-50 км. в града, и докато отиде, може и да умре. Ето ви акушерската помощ. Положението е страшно.

Грижите за децата са били още по-нищожни. За детски ясли, за детски домове не се е мислило даже. Сега горе-долу се започна — и ще ви кажа какво е направено — за да можем действително да услужим особено на майките-селянки и работнички, които трябва да отидат през деня на работа и няма къде да си оставят децата. Специални здравни грижи за подрастващото поколение не е имало никак: ни нли извънредно малко. Медицинската помощ за селяните е била крайно недостатъчна. Масата от българския народ не е обхваната от компетентна лекарска помощ и е принудена да прибягва до народни лечители, баби и т. н.

Две думи и за болниците. За болниците у нас още в самото начало след освобождението каквото е могло да се направи, е било направено в продължение на няколко години, а след това вече грижите и за тях са били оставени съвършено настрана.

Обикаляйки провинцията, аз със срам влизам в болниците. Срамувам се да гледам каква е обстановката, какво е помещението там. Наистина, че след тази военна катастрофа нямаше възможност да се обезведем, да имаме действително хубава обстановка за болниците. Но не е само това. Помещенията са вече съвършено повредени. Не е правен никакъв ремонт, абсолютно недостатъчни са и т. н. И като влезете вътре, вие действително се срамувате, че това е болница. И както някъде съм се изразявал: по-хубаво вземете газ, полизайте и излетете! Това е положението — страшно е. Трябва откровено да го кажем, че е било много печално и че трябва много да се прави. Какво сме направили, ще кажа после. Но в наследството какво е, трябва да го имаме пред вид. Няма защо да го крием.

В болниците грижи за болните да не кажа абсолютно никакви, но твърде малко, твърде недостатъчни. А болният, като отиде, трябва да получи всичко, каквото му е необходимо за неговото възстановяване. Много малко е било направено.

Също така и за банското и за курортното дело много малко е направено. Нашите минерални бани не са добре проучени. Лечуването в тях се провежда не научно и тяхното използване от населението става стихийно, без медицинска намеса.

Недостатъчната медицинска помощ върви в унисон и с недостатъчната аптекарска помощ. Снабдяването с медикаменти у нас е било недостатъчно за голяма част от населението. Аптеките се намират в по-големите селища и поради това селското население няма възможност да си набавя навреме лекарства. Това се отнася все за преди 9 септември. Недостъпни бяха лекарствата и поради техните високи цени. Причината за високите цени у нас знаете коя е: лекарствата се доставяха от странство посредством комисионери, които получаваша комисиона и тази комисиона, естествено, покачваше цените на лекарствата и те отиваха скъпи. След войната, естествено, положението стана извънредно критично. Но и по-рано лекарствата бяха действително много скъпи. После, лекарствата се продаваха от частни аптеки, монополно от частни лица. Този монопол им даваше такива печалби, каквито може би никое предприятие не можеше да даде и затова никой аптекар не е фалирал, а всички в скоро време ставаха големи богаташи.

Един от опозицията: (Казва нещо)

Министър д-р Рачо Ангелов: Да допуснем, че един е фалирал; но не вярвам.

Мисляам към по-известните, по-големите болести.

У нас туберкулозата е един когосажен бич. Тя е много тежка болест, заразителна болест, една болест, която е дала най-голям

процент смъртност. И най-много е разпространена тя. Особено след войната и във време на войната тази болест се разпространи извънредно много.

Един от опозицията: Колко туберкулози има?

Министър д-р Рачо Ангелов: Ще ви кажа точни цифри. — Борбата с този бич в миналото е била безсистемна, безпланова, случайна. За тази борба липсват както здравно-предпазните, така и достатъчен брой лечебни заведения. Наследените от миналото око-лийски противотуберкулозни диспансери са пародия на този род заведения.

При такава силно разпространение на туберкулозата — у нас нуждата от болнични и санаториални легла е крайно голяма. Мина-малкото количество легла, които са необходими за една по-резул-татна борба с туберкулозата, се определя от общия брой на смърт-ните случаи. Най-напред, да ви кажа, има туберкулоза и туберку-лоза, една туберкулоза и друга туберкулоза. Тук между нас, да кажем, може би има и туберкулози, но ние такива туберкулози ги търпим, защото те не са опасни. Два вида туберкулоза има: едната туберкулоза е открита, а другата е закрыта. Откритата туберкулоза е именно опасната, защото тя разнася заразата. Тези, които имат скрита туберкулоза, все едно, че не са туберкулозно-болни. Те мо-гат да си живеят прекрасно и да живеят дълго време. Обаче дру-гата туберкулоза, откритата, действително е голямо нещастие, осо-бенно в по-бедни семейства, където са принудени да живеят по ня-колко души в една стая и където има малки деца. Туберкулозният ръси, сее заразата. Като ходи по улици и кафенета, той разнася бо-лестта навсякъде, и затова е опасен за всекиго.

Няма защо човек да бъде лекар, за да разбере тези прости ра-боти, че за да можем да водим ефикасна борба с туберкулозата, най-напред трябва тези случаи на открита туберкулоза да ги уеди-ним. После, за да можем да се борим ефикасно с тази болест, ние трябва преди всичко тези, които имат открита туберкулоза, да ги изведем, да ги измъкнем от семействата, да ги изведем от насе-лението. А какво значи да ги изведем? То значи да имаме легла, да ги поставим на легло, в санаториум или болница. Това е то. А какво има сега на лечение? Горе-долу у нас има около 150-250 хиляди туберкулозно-болни. Точна статистика още не можем да имаме. Сега се мъчим да съберем точни статистически данни. То е мъчен въпрос. Но 150—250 хиляди туберкулозно-болни има; да кажем, че са 20.000.

Един от мнозинството: С открита туберкулоза?

Министър д-р Рачо Ангелов: Не, туберкулози въобще. От тях с открита туберкулоза има минимум 20.000 души. Значи, трябва да имаме 20.000 легла в санаториуми и болници, за да можем тези болни с открита туберкулоза да ги приберем там.

Какво наследство получихме? Получихме е наследство 2.000 легла. Значи, за 18.000 нямаше легла, оставаха си така. Сега какво сме направили, после ще ви кажа. Но като стана дума, нека да кажа накратко какво сме направили. Увеличихме леглата на 4.500. Значи, пак 16.000 души остават, тъй да се каже, да разсеят болестта в семействата, без да имаме възможност да ги приберем. И аз бих казал да дойдете някой път да видите, когато дохождат тези ту-беркулозно-болни, как плачат и се молят да им се даде място, да бъдат приети някъде. А ние се чудим и не знаем какво да правим. Действително правим всичко възможно, но не можем да задово-лим нуждите на всички, на тези 16.000 души. И ако един ден — както аз съм говорил това на шега — дойдат в ме набият, ще имат моралното право. Това ще трябва да си го признаем, защото те са нещастници, те очакват и трябва да им се даде. А ние сега се извъртаме: няма легла, запълнено е. Право е, вярно е, че е запъл-нено. Наистина не можеш да туриш болния в коридора, трябва да го туриш на легло. Положението, значи, е много тежко. После ще ви кажа какво сме направили и какво мислим да правим. Но трябва да знаете, че положението е много сериозно, борбата трябва да се води колкото може по-ударно, и народът трябва сам да се притече на помощ и да направи всичко, каквото е възможно.

Твърде малко е направено и за здравната просвета на населе-нието. Всячко, каквото е направено в тази област, са случайни хрум-вания, далеч непредставяващи една системна, постоянна и нли е-кспандираща дейност сред народните маси. Имало е единични ини-циативи, които са проявявали, но във всеки случай системна, пла-нова, здравна просвета не е имало и въобще такава не е била орга-низирена. По-скоро то е било една, тъй да се каже, самоинициа-тива на масите, отколкото инициатива, произхождаща специално от Министерството или от Дирекцията на народното здраве. За народ-ното здраве тогава се грижеше дирекцията, но поради това, че е нямало средства, че е нямало една организация, тя малко е по-стигнала. Не са крили и онзи, които бяха ръководители, защото действително не може да се постигне нищо без средства.

Изобщо, докато миналите управления харчеха големи средства за разни противонародни организации — да не ги изброявам — за преследване и за издаване на народните борци за свобода, те бяха твърде много свидели, когато ставаше дума за народното здраве, за здравна просвета. Вие знаете, че те задушаваха съзнателно раз-витието на нашето здравно дело, на нашите болници и здравни цен-трове. Те задушаваха дори и службите в централното управление. Може би ще прозвучи абсурдно, но — това е факт — в централ-ното управление, в бюрата Дирекция на народното здраве липсваха и отделение за детство, и отделение за майчинство, и отделение за борба с туберкулозата, и отделение за венерическите болести, липс-ваха служби за здравна пропаганда и просвета и пр. То си беше там една бюрократия. Обикновени служби се водеха, а за тях неща, които са извънредно важни и съществени, като борбата с всички болести и здравното строителство, не ставаше и дума.

Най-после трябва да кажа няколко думи и за тъй наречените кадри. Ако запитаме някои, които не знаят какво е положението, ще кажат: „Ами имаме много лекари! Каква е тая работа?“ Ние обаче не можем да посрещнем нуждите на населението! И действително така е. Впечатлението е такова. Ще ви кажа едно нещо. Преди 15-20 години се намериха хора, които захванаха да вдигат връва: „Какви са тия работи, какви са тия лекари толкова много, какъв е тоя наплив от лекари? Стига толкоз лекари!“ И наши лекари даже имаха дървостта, имаха безочнието да направят формално предложение да се закрие Медицинският факултет в София. Това го имаше, това е гол факт. Ако тогава, преди 15-20 години, се считахме, че лекарите са много, оттогава досега, за 15-20 години, трябваше още повече лекари да се натрупат. А какво показват фактите? Не само че лекарите не са много, но са недостатъчни, предостатъчни, крайно недостатъчни. Нямаме лекари — трябва да го знаете, тук ви го подчертавам дебело — нямаме лекари, нямаме лекари, нямаме лекари! И ние не можем да задоволим нуждите, особено сега, когато трябва да пригответе лекари по селата, където по-рано не са пращани. Сега се почувствува действително липсата, почувствува се, че нямаме лекари. Отвръщаме и казват: „Дайте лекари, дайте лекари, дайте лекари!“ Ние казваме, че нямаме лекари. — „Ама как така нямаме лекари? Нямаме, положението е такова. Нямаме лекари, крайно недостатъчни са.“

И затуй наложих се, както знаете, още в самото начало след 9 септември, между другото, да се открия медицински факултет и в Пловдив. И дотогава, докато не почне медицинският факултет в Пловдив да изкарва лекари, дотогава ние ще имаме липса на лекари. Тия лекари, които ще излязат от пловдивския медицински факултет, па и от софийския, няма да бъдат напълно, тъй да се каже, добре инструктирани. Защо?

Никола Петков (ЗНП): Ще бъдат чираци.

Министър д-р Рачо Ангелов: Защото вие знаете, че след 9 септември всичко това нахлу. Имаше тогава едно увлечение. Трябваше да се отворят вратите на училищата, както беше казал едно време Ставлински.

Никола Петков (ЗНП): Без ценз да се приемат!

Министър д-р Рачо Ангелов: Всички да влязат в училищата! И по-нататък извънредно много студенти и по медицина. Тези студенти са добре дошли, много хубаво. Но трябва да имаш условия, трябва да имаш място, трябва да имаш лаборатории и т. н. и т. н., трябва да имаш професори, които да ги инструктират, които да ги подготвят. Нямаме тия условия и затова тези висушки ще бъдат малко с дефицит — ще трябва да го признаем. Обаче стига да ги има, да излязат те, ние веднага — още отсега проектираме — ще направим специални институти за усъвършенстване и за специализиране на лекарите и като по едно коледо един ще работят, други ще специализират, пак ще се повтаря и ще се потрутва викането им на специализация и така тия лекари ще се инструктират, ще ги подготвим. Но по-рано от 3-4 години ние въобще не имаме лекари, с които да задоволим нашите нужди. А тия нужди са много големи и от ден на ден се увеличават. И не могат да не се увеличават.

Един от опозицията: Стопанският план ще разреши и този въпрос!

Министър д-р Рачо Ангелов: Това е положението. Трябва да го имаме пред вид и да знаем, че ако се хванат средства, това се прави, защото е крайно належащо, крайно необходимо.

Никола Петков (ЗНП): Във всеки случай качеството трябва да се дава, а не да се върви по линията на количеството.

Министър д-р Рачо Ангелов: А бе то туй е станало вече — не се връща.

Това нещо ние ще го коригираме сигурно. Но това, което е станало, не се връща.

Никола Петков (ЗНП): През ситото трябва да ги пресее лекарите. Сега са скорострелни.

Министър д-р Рачо Ангелов: Ще имаме пред вид това и ще ги пресеем, стига да излязат от Университета. След време ще имаме достатъчно лекари, за да задоволим напълно нуждите на нашето население.

Освен това не само че нямаме кадри, но нямаме и служби, които да изследва навсякъде какви лекари имаме. Ние досега не знаехме колко лекари имаме точно, къде са тези лекари, какво са свършили, какво работят, какво могат и т. н. Сега обаче имаме една великолепна картотека, която ни дава възможност да знаем точно къде са тези лекари, какви са, какво са работили, какво могат да работят и т. н. и според нуждата да ги използваме.

Обаче, за голямо съжаление, нашите лекари още не са така добър шифрографи и добре дисциплинирани, за да знаят, че на тях се възлага една тежка обязаност. Когато започнахме да ги мобилизираме по закон, който миналата година прокарвахме, явяваха се един по един и един казва, че майка му болна, втори — че баща му болел, трети — че сам той е болел. Гледаш да изключиш. Разбира се, това нещо не помага. Мобилизираме ги само за шест месеца. За повече не може.

И тъй, г-да народни представители, с тези думи дадох една малка представа за това наследство, което ние получихме.

Г-да народни представители! За пръв път в нашата история, на 9 септември 1944 г., когато властта стана народна, Отечественият фронт създаде Министерство на народното здраве — единен ръководящ център, обединяващ дейността на всички лечебно-предпазни и санитарни учреждения в страната. Наред с многото други, тази придобивка е от огромно значение за българския народ. С учредяването на Министерството на народното здраве се изпълни най-важната предпоставка за едно общо, правилно и компетентно организиране и ръководство на здравното дело в страната и за осъществяване здравната политика на Отечествения фронт, изложена от министър-председателя в програмната му реч на 17 септември 1944 г. Сега все е добре да отбележа тези пунктове от речта на г-н Кимов Георгиев:

1. Поддигане жизненого равнище и здравната култура на народа. — Това бе първата точка от програмата на Отечествения фронт по здравното дело — оздравяване народния бит и труд.

2. Борба с детската смъртност чрез осигуряване на най-добри условия за отглеждане на децата и чрез ефикасни мерки срещу детските болести.

3. Системна и планова борба с туберкулозата и с всички други заразни и социални болести.

4. Най-широко санитарно благоустройство на жилищата и на всички населени места.

5. Съвременна и квалифицирана медицинска помощ на населението.

6. Особени грижи за подрастващите поколения, като се поставят на нужната висота хигиенните условия в селата, фабриките, работилниците, училищата и пр.

7. Поддигане спорта и поставянето му на научни основи.

8. Грижи за болните, сиратите и старите.

9. Насаждане истинска здравна култура сред народа.

10. Всестранни грижи за жената-майка.

11. Всенародна медико-социална застраховка.

Това бяха положените, които бяха изложени в тази реч, в тази програма на Отечествения фронт.

В изпълнение на тази правителствена здравна програма Министерството на народното здраве изработи своите бюджети за 1945 и 1946 г. Въпреки големи финансови затруднения на държавата, правителството на Отечествения фронт, имайки пристрастие здравните нужди на широките народни маси, отдели за народното здраве кредити, каквито беше немислимо да имаме през миналите фашистки режими. Докато по-рано отпуснатите кредити за народното здраве никога не са съставлявали повече от 2.5% до 3% от общия бюджет на държавата, за 1946 г. те съставляват около 5.6%.

Тези средства позволиха на Министерството на народното здраве след 9 септември да регистрира значителни успехи и да разгърне съществени инициативи за излизане здравното дело в страната, като: засилване на здравно-предпазните грижи за населението, разширяване и подобряване на лечебната помощ и приближаването ѝ до народа, засилване борбата с туберкулозата и другите социални болести и злини, разширяване мрежата на лечебно-профилактичните учреждения за закрила на майката и детето, подобряване лекарството, снабдяването и приближаването му до населението, засилване грижите за физкултурата и спорта и пр.

Във от това трябва да се създаде правилна организация на централното управление. Това се направи, доколкото е възможно. Имаше резултати, но естествено е, че и бюджетът се увеличава. Иначе и не може. Трябва да имаме една добре организирана служба.

В изпълнение на правителствената декларация от 17 септември 1944 г. Министерството на народното здраве отдели особени грижи за закрила на майчинството и детството. Завадените 19 градски родилни домове с общо 167 легла днес са увеличени на 55 с 547 легла. След 9 септември 1944 г. подетата инициатива от министерството за създаване на широка мрежа от родилни домове по селата се горешо възприе от населението.

Тук ще се спра за две минути на този въпрос. Като обикалях селата, аз констатирах, че никде по селата няма родилен дом. Това най-много ме разтревожи и ме накара доколкото е възможно доколкото ни позволяват силите, да направя така, щото да започне постройката на родилни домове в селата, за да покажем на нашето селско население, че му се дава нещо реално. Защото трябва да си го признаем и да подчертаем дебело, че нашето селско население, което бе лъгано в продължение на дълги години, не вървеше вече на обещания. То искаше нещо реално. И това реално трябва да го направим по-с построяването на родилни домове. Аз бях решил тая инициатива да я проведя. Може някой да каже: добра инициатива, но не мислите откъде ще вземете средства. Аз повиках главния директор на Министерството на благоустройството и му казах моята идея. Попитах го, как може тя да се реализира по-лесно, по-удобно. Ето какво ми отговори той: „Г-н министре! Аз мога да ви заявя, че вие ще се компрометирате.“ Как ще се компрометирате, бе, джанъм? Какво лошо има? „Не можете, казва, направя нищо, защото един родилен дом ще ви коства най-малко 5.000.000 лв. 1.000 родилни домове, колкото вие си въобразявате да направите по селата където има лекарски участъци, ще ви костват 5.000.000.000 лв. Откъде ще вземете тия 5.000.000.000 лв. само за родилни домове?“

И той беше прав. Но какво можехме да направим ние ако усвоихме неговата логика? Думите му са верни. Трябваше да махнем с ръка и да чакаме 50—100 години и когато може, тогава да строим родилни домове.

Петко Стоянов (нез): Ще ги правим по-малки.

Министър д-р Рачо Ангелов: Чакайте, чакайте! Не може по-малки. Народът ни научи. Ние се обърнахме тогава с едно окръжване, с един апел към народа, помолнихме хората да вземат и те инициатива, като ни посочат мястото, където желат да си направят

вят в дадено населено място родилни дом. Най-напред това вървеше мъчно. Казвах: „Как така ще правим родилни домове?“ Но когато ние направихме 5—6 родилни дома, селяните от едно село, като гледат какво е станало в другото село, почнаха да говорят: „Комшиите вече имат родилни дом.“

Един от опозицията: И завиждат.

Министър д-р Рачо Ангелов: Тогава и от другите села идват селяни при нас и по този начин се почна тая инициатива. Запалиха се хората и казват: „Искаме и ние родилни дом! Ето, казват, скица на мястото, което ние даваме.“ И ние бързаем; правим им планове. Тия планове им се дават на срокове. Казваме им: докарайте пясък, камъни, каквото можете, и като ви дадем плана, можете да почнете. И в някои места започва строежът с деца, с млади хора, със стари баби, мъже, жени и пр. Сега можем да се похвалим, че имаме около 130 родилни домове, че свършено готови. До 200 дома са в строеж. По този начин, из този път ще вървим и ще имаме сигурни резултати. И дума не може да става! Даже да остапехме с тия 200 дома, пак сме дали голяма помощ на населението, която населението дълбоко цени.

Тия родилни домове ще трябва да ги обзаведем. Даваме каквото можем, правим каквото можем да направим. И ще ви кажа едно нещо. Най-напред им даваме 200, 300, 500 хиляди лева помощ и им казваме: сега ви даваме мъничко, но ние ще направите това и това. Като направите повече, ще ви дадем още помощ — иначе не може. — И хората работеха добросъвестно. Ние им дадохме 100.000.000 лв. помощи. Аз лично ви казвам, че съм предоволен, че тия 100.000.000 лв. отидоха тъкмо там, където трябваше да отидат. (Ръкоплескания)

Този година сме предвидили в бюджета също такива помощи. Ние не можем да оставим хората без помощ. Ще ги потикваме напред, защото инициативите от тях излизат. Те искат, молят да им помогнем, и ние им помагаме.

За пръв път у нас се създаде закон за здравна закрила на майчинството и детството, който дава право на безплатно лечение на децата до 14-годишна възраст, на бременните и родилките, право на отпуск за майчинство от три месеца и пр. Досега такъв закон не е имало.

Може би някои ще кажат, че прекалено много отпуск даваме. Да, нека да бъде прекалено, нека да бъде повече отпускът, отколкото никак да не се дава.

Още нещо относно родилните домове. Не е само да се направи родилни дом. Той има голямо значение и за майката, и за децата. Като отиде майката в родилни дом, ще намери там най-благоприятни условия във всяко едно отношение. Там има акушерка, лекар, дават й се всички дрехи и т. н., обслужва й се най-добре. Вън от това наредено е, ако в родилния дом в едно село има само акушерка и има нужда да се повика лекар, веднага да се влиза във връзка по телефона с близкия град, где то има лекар-специалист, телефонира му се, и той е длъжен да се отпрати веднага, като административната власт е длъжна да му намери превозно средство, за да замине по-скоро. Нашата цел е по този начин да придвижним медицинската помощ до населението и да му се отслужва.

В родилния дом майката научава много неща: как да гледа детето, как да го кърми, как да го храни, облича и т. н. Освен това, като се обажда при една такава обстановка, обикновено майката не боледува, а по-рано майките боледуваха и ставаха постоянни пациенти, постоянни болни, които трябваше да се лекуват. Освен това смъртността между децата беше много по-голяма. А напоследък се чувствава, че има вече намаление. Значи, детската смъртност се намалява, а особено пък жените, които са родили в родилни домове, не боледуват. Родилните домове имат това добро, че те освен че дават помощ, но имат и възпитателно значение. Там се подготвя майката да знае, като си вземе после детето и като си отиде у тях, как да го храни и как да го гледа — което е много съществено.

Същото се направи и за здравните служби в училищата. По-рано в училищата не е имало лекарска помощ и здравна служба. Преди 9 септември явно е, че само в някои гимназии е имало такава. След 9 септември тая служба се разраства и увеличава.

Никола Петков (ЗНП): В I Софийска мъжка гимназия има лекарска помощ още от 1900 г., много по-рано от 9 септември.

Министър д-р Рачо Ангелов: Преди 9 септември имаше такива служби главно в София, но сега всички ученици се преглеждат основно и се рентгенокопират, преглеждат се на рентген, за да знаем състоянието на здравето им. Изобщо държим ги под контрол.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Г-н министре, извинете за момент.

Моля ония г-на народни представители, които са съгласни да се продължи заседанието и след 9 ч., да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието пречепа.

Министър д-р Рачо Ангелов: Болничното дело го разширяваме. Увеличаваме болниците, увеличаваме родилните домове. По-рано в болниците нямаше отделения за заразни болести, нито за детски, нито за женски и т. н. Болести. Сега това нещо се разшири навсякъде, извънредно много. Аз няма да ви давам подробни материали, защото ще ви отнема часове.

Но за болничното дело едно ще ви кажа: миналата година се прие един закон за кооперативен строеж на болнични заведения. Този закон даде едно отражение действително чудесно. Почнаха да се събират няколко села, по 10, 12, 13 села, и решават да си строят кооперативна болница. Внасят съответното, както му е редът, създават си комитет и дохождат в министерството да го утвърдим. В скоро време у нас дойдоха повече от 120—130 комитета, за да ги утвърдим и да почнат да строят болниците си. Те казват така: „Дайте ни само плана, и ние започваме.“

Положението у нас е тежко. Ние можем да построим всички болници, да ги започнем още отсега, но нямаме строителни материали. Тая липса на строителни материали просто ни спира. Но ние ще гледаме да направим нещо, по друг път ще вървим. И вярвам, че ще направим нещо. Ако не може да се направи нещо повече, то поне 10—15 болници ще построим. Тези хора дохождат, молят, искат: „Дайте ни само плана, всичко е готово.“

И аз се обръщам към правителството и казвам: не искам от правителството една стотинка. Без каквато стотинка аз ще построя болниците. Искам само материали да ми се дадат. И даже и материалите ние ще си ги купим. Но сега, както знаете, има друга голема нужда, и това е пречката. Ще се потърси мъничко и догодина, предполагаем, ще има повече материали. Тъй че тази година ще направим колкото можем. Аз имам други планове и други пътища и вярвам, че ще се построят най-малко 10—15 болници, защото дохождат хората и молят сърдечно.

Тези кооперативни болници ще бъдат от извънредно голямо значение, защото те ще бъдат поставени между селата. Забравих да кажа, че се предоставя правото на местното население, то да си определи мястото, където ще бъде болницата. Ние само утвърждаваме и населението почва да строи. Тези болници в България ще представляват една мрежа между селата. По този начин селското население ще бъде още по-приближено до медицинската помощ и ще имаме един великолепен резултат. Но, сега засега, доколко ще можем да изпълним плана си, не мога да ви кажа. Ще направим всичко, каквото можем. Няма да говоря много за другите болести. За венерическите болести ще кажа следното. Миналата година се прокара специален закон за борба срещу венерическите болести. Лекуването, според този закон, на венерическите болести е безплатно. Това го правим, за да можем да поощрим хората да не се крият и да отиват да се лекуват.

Никола Петков (ЗНП): Вземете закона на Вандервелд в Белгия.

Министър д-р Рачо Ангелов: Знаем го. Ние го имаме това пред вид.

Много нещо се направи за заболяването в селата. Досега никакви заболятелни кабинети не е имало в селата. Сега вече имаме около стотина такива, но, за голямо съжаление, не можем да ги открием, защото няма откъде да вземем столове за тях. Правят се в една фабрика в Казанлък, но много бавно се правят. При все това, стотина и повече заболятелни кабинети в селата се открива и се дава заболяелна помощ.

За минералните бани у нас няма какво да говорим. Вие знаете как става обикновено ползуването от тях. Всеки, като някой му каже, че едн-кой си баня помага, отива. А след това друг, като го срещне и му каже, че друга баня му помогнала — той отива и там, и т. н. Въобще тоя въпрос у нас не е изследван и не е изучен добре. Сега обаче има специална дирекция, която прави много подробни изследвания, и ще имаме един добър резултат. Ще се построят и специални болници при самите бани.

Трябва да прибавя тук, че между другите институти у нас се откри и химически институт.

Откри се и специална Дирекция за физкултурата. За физкултурата би трябвало да говорим дълго, но ще кажа само две думи. Да не се мисли, че физкултурата е това, за което ние имаме представа от футбола, че това е само „ритни топка!“

Павел Цолов (с): Или где то се казваше: „дебели крака и овча глава!“

Министър д-р Рачо Ангелов: Сега физкултурата играе извънредно голяма роля във всички държави. И у нас от година и половина физкултурата се развива много бързо, взема широки размери. Ние се надяваме, че ще имаме чудесни резултати. Тя обхваща всички видове спорт, не само футбола и туризма, но и рибарството, въобще всички видове спорт. И резултатите са много насърчителни. В това отношение ние се стремим да отпускате колкото може по-големи кредити, защото Дирекцията на физкултурата трябва да се поддържа на всяка цена.

В същото време, какво още ново има направено в Министерството на народното здраве? Това е въвеждането на специален отдел за борба против алкохолизма. За целта се създаде комитет за борба с алкохолизма. Много голяма пропаганда се върши, но за всеки случай трябва да се помни, че борбата против алкохолизма не е лесна работа. Това нещо не може да стане тъй, както си въобразяват някои: като се обявиш за въздържател и като проповядваш да не се пие, защото пиенето било вредно и опасно, и работата се свършва! Не, тая работа не става тъй лесно. Не се води така лесно тая борба. Борбата против алкохолизма е извънредно мъчна, извънредно трудна. Тя си има своите дълбоки корени и време ще мине, докато се създадат условия да получим резултати.

Ефрем Митев (с): Социални корени.

Министър д-р Рачо Ангелов: Всякакви видове корени има — и социални, и морални, и всякакви. Аз ще ви приведа за курноз два факта.

В Съветския съюз наскоро след революцията си въобрази, че лесно могат да се справят с това зло, че като рекат да го унищожат, така работа ще се свърши лесно. Те разсъждаваха просто и ясно така: алкохолът е вреден, той е отречен от науката и трябва да се унищожи. И запретиха производството на алкохола.

Петко Стоянов (нез): И г-н Чонос така казваше оде.

Министър д-р Рачо Ангелов: Аз говоря за себе си.

Но какво стана? Стана туй, че почнаха да произвеждат алкохол по всички почти къщи. Но, разбира се, в още по-лошо качество — тъй нареченият „патоки“. Произвеждаше се един алкохол крайно отровен и опасен и се започна едно боледуване, като епидемия, съпроводено с маса смъртни случаи.

Това, разбира се, беше като един удар. И се спря тая работа. Веднага се заповяда от горе, разреши се да се произвежда алкохол, но не толкова силен и с не толкова голям процент алкохол.

Ефрем Митев (сЛ): Тъй наречената „водка“.

Министър д-р Рачо Ангелов: Но в бъдеще ще възпитаваме поколенията чрез физкултурата да не употребяват алкохол. Физкултурата, между другото, упражнява извънредно голямо влияние в борбата против алкохолизма. Когато ангажираш ти младежа във всевъзможни приятни забавления, не му остава време да отиде в кръчмата. По този начин трябва да го отклониш. Разбира се, това е една мъчна работа, но всетаки помага.

Вторият случай стана в Америка, в Шатите. Там имаше един такъв бяс. Хората си въобрази, че е лесна борбата и че алкохолизмът ще се унищожи. В един щат на границата на Мексико се запрещава употребата на алкохола. Чисто и просто казаха: „Никакъв алкохол, никакво производство, никакво пиење!“ И възложиха на известния генерал Андерсен да се справи с това зло. Дадох му диктаторски права, да прави каквото иска, обаче да не допусне да се произвежда алкохол и да се пие такъв.

Но какво става? Интересите на разните търговци, печалбите и т. н. са много по-силни от някакви си диктаторски права на генерал Андерсен. Започнали да пристигат параходи с грамални количества спиртни напитки. Улавят един параход, два три, пет, всичко конфискуват, за милиони, но корабите пак носят. Нещо повече: понеже това е на границата на Мексико, веднага се започват строежи на самата граница, на мексиканска територия, на разни заведения, кабарета, кръчми, кина и т. н. Цели градища се образуваха на границата и понеже в Америка разполагат с много коли, хората отиват там, седят два-три-пет дни, връщат се, пак отиват, и става едно джигене страхотно. Най-после се дойде до туй положение, че генерал Андерсен един ден ги изненада със своя доклад, в който каза: „Дълбоко се убехих, че това е празна работа, че това е една борба безцелна, една борба безрезултатна и аз снесам от себе си всички права, които ми дадохте.“ И той си отиде. И всичко тръгна по стария път. Възстанови се старото положение.

Искам с това да подчертая, че борбата с алкохолизма е извънредно мъчна, извънредно трудна. Да не си въобразяваме, че можем с някакви си попки проповеди да постигнем някакви резултати и че това нещо ще се поправи! Не. Тая работа е мъчна и опасна.

Между другите реформи, които направихме в тия две години, е и законът за здравната застраховка. Тази застраховка обхваща всички чиноупници, на каквато и служба да бъдат те, както и техните семейства; обхваща всички пенсионери и техните семейства, инвалидите и техните семейства и т. н. Всички тия хора имат право на безплатна медицинска помощ. Тая реформа обхваща повече от 1.500.000 хора.

И действително хубаво ще бъде, когато направим достатъчно поликлиники. Ние имаме такива и сега, но те са недостатъчни. И сега дохождат хора от различни места да изказват благодарността си, да ни благодарят, че им се дава възможност да получават безплатна медицинска помощ. За тях е особено важно получаването безплатно на лекарствата, които са доста скъпи, както знаете. Получават ги хората безплатно, благодарение на тоя закон, на тая реформа.

Тоя закон мина още миналата година и приложението му върви много добре. Статистиките, които мога да ви наведат в това отношение, няма да ги цитирам, изпускам ги.

Това е накратко листата на извършените дела от Министерството на народното здраве от 9 септември 1944 г. досега.

1945 и 1946 години бяха до голяма степен организационни за нашето ново министерство. И въпреки това то успя да извърши едно огромно дело, което — нека бъдем справедливи — не би било възможно, ако не беше дългата и дейна подготвителна работа още преди 9 септември, която прогресивни кръгове на нашите здравни работници извършиха, като изработиха проект за държавен здравен план, който бе приет от XXV събор на Лекарския съюз още през 1940 г.

През 1945 г. Министерството на народното здраве успя да изработи нов цялостен държавен здравен план, съобразен с промените условия след 9 септември. Този така дълго работен и обсъждан план беше представен на XXVI редовен лекарски събор през декември 1945 г. и получи общо и пълно одобрение.

Законите, които се поставят за разрешение с петгодишния здравен план, са: да се ликвидира с високата детска заболяемост и смъртност; да се направи всичко, което диктува науката и което е

в кръга на реалните възможности, за да се постигне намаляване на смъртността на българските деца; да се организират пълноценни здравни грижи за правилното развитие и опазване здравето на подрастващото поколение; да се предприемат всеобщи грижи за физическата култура на подрастващите поколения и на трудещите се маси от села и градове, като се постави тя на здрави научни основи и стане истинско дело на народа, което да оздрави тялото и духа му и да го подготви за труд и отбрана; да се изгради системата от цялостни грижи за защита на майчинството и здравето на българската жена; да се осигури на народните маси близка, общодостъпна, качествена лечебна помощ, както в добре уредени болнични заведения, така и в дома, в извънболнични лечебни заведения, в бани и курорти; да се осъществи на дело цялостна, системна и планова борба с народния бич — туберкулозата; да се отпочне организирана и системна борба със социалните болести и злини — венерически и душевни болести, рак, ревматизъм, алкохолизъм и др.; да се организира ефикасна, дълбоко проникваща в бита на народните маси борба срещу заразните болести, срещу маларията, крастата и други паразитни заболявания; да се уреди действителен санитарен надзор, който да осигури здрави хранителни и питейни продукти и общо употребими предмети; да повдигнем хигиената на жилището, обществените заведения и населените места — канализация, водоснабдяване, бани и пр. — както и да постави общественото хранене на научни и хигиенни основи; да се оздрави трудът на работници и селяни, като се посочат пътищата за издирване и резултатно отстраняване на всички условия в процеса на производството, увреждащи тяхното здраве; да се осигури близко и достъпно лекарствоснабдяване на населението, чрез пълнен контрол на вноса, производството и разпределението, чрез засилване и разширяване на обществен сектор на лекарство-снабдяването, а така също и чрез изграждане на държавно химико-фармацевтическо производство; да се повдигне здравната култура на народа, като се поведе системна борба с здравното невежество и преразсъдъци чрез широки мероприятия за здравно просветителство на масите и най-вече на подрастващите поколения; да се засили и уреди количествено и качествено производството на лекарски и помощни медицински кадри, съобразно с нуждите на народното здраве; да се привлече към активно участие в изграждане на здравното дело творческата самодейност и инициатива на народните маси.

За изпълнение на тези задачи през втория едногодишен етап на петгодишния здравен план Министерството на народното здраве изработи своя бюджет за 1947 г., който възлиза на 3.800.000 лв.

Предлаганият бюджет за 1947 г. ще даде възможност на Министерството на народното здраве да разгъне напълно своите сили, за да осъществи следните инициативи: да бъдат открити 17 болници с 5.870 легла, 41 районни с 4.250 легла, 29 местни с 740 легла, или общо през 1947 г. в страната да има 87 болници с 10.840 легла.

През 1947 г. се предвижда довършване започнатите вече напстройки, пристройки и нови павилиони и болници, а също така започване на първия етап от плана за цялостното изграждане на болниците, според закона за строеж на кооперативни болници.

Предвижда се строеж на пет нови поликлиники от фонд „Здравна застраховка“. Поликлиниките ще бъдат построени по начин, щото в тях да могат да бъдат обслужвани за в бъдеще всички жители на района, където ще бъдат построени тези лечебни заведения.

Броят на противотуберкулозните диспансери се предвижда да се увеличи на 85 със стационари към тях и да се открият още два преванториума за деца, а санаториумите за гръдоболни да се увеличат на седем.

Предвижда се започване строеж на нови павилиони от по 200 легла в болниците за душевно болни в Карлуково и Бяла; откриване на диспансери за нервно-психиатрично болни: в София два, в Ловеч един и в Бяла един.

Предвижда се да се организират и обзаведат нови 100 участъкови зъбно-здравни служби в по-централни села и три зъботехнически лаборатории в областните градове: Пловдив, Русе и Стара Загора. Също така предвижда се да се организират и обзаведат нови 80 зъбно-здравни служби в градовете.

Ще се проучи, организира и проведе анкета върху зъбно-здравното състояние на всички гимназиални, прогимназиални, първоначални и други ученици в страната.

За минералните бани няма да ви говоря. Има специална дирекция, която завежда баните. Тя съществува на принципа на самоздържката. Има вече план и скоро ще започне строежът на държавната минерална баня в Княжево и довършването на банята в Наречен. Ще се направят каптажи на държавната минерална баня в Княжево, Корово и ще се довършат каптажите в Горна баня и Сепарева баня. Ще се построи плаж в Баня и ще се преустрои плажът в Хисаря. Ще се построи водоналивно помещение в Михалково. Ще се построят вегетационни къщи и термолупилни в Солдуревент, Пчелин, Хисаря и др. И маса други работи ще се предприемат от тази дирекция.

Майчинство и детство. Ще се открият предвидените 40 здравно-съвещателни станции за майки и деца. Освен това ще се открият нови 50 здравно-съвещателни станции за майки и деца при участъковите и общинските здравни служби, 22 държавни родилни домове, 100 селски родилни домове и т. н. Няма да изброявам всички места, в които ще се открият тия родилни домове, ясли и др., защото ще ви отнема много време.

За училищната хигиена и селската здравна хигиена ще се направи всичко възможно, те да се разширят във всички направления. Няма да изброявам всички инициативи за разширение на здравните служби — те са извънредно много и без това ви отнех много време.

Борбата с заразните болести и борбата с малариата ще се засилят с откриване на подвижни болници, институти, снабдяване с лекарства и други. Особени грижи ще се положат и за санитарния надзор, обществената хигиена и храненето.

Централният институт за народно здраве ще започне усилено производство на серуми и ваксини.

По отношение на лекарствоснабдяването. Това е един от най-важните въпроси. Ще се направи всичко възможно за местно производство и доставяне на основни медикаменти от чужбина. Обаче ние не можем да доставим лекарства, защото няма и в Европа. От Америка беше мъчна една време доставката на лекарства, а и сега няма да стане лесно. Транспортът в Европа е толкова много компрометиран, че не може да се набавят необходимите неща. Във всеки случай ще направим всичко възможно и ще подготвим условията за планово производство на лекарства у нас, за да можем да поевтиним лекарствата.

В Министерския съвет е внесен още един законопроект от областта на народното здраве, а именно — за тъй наречената всенародна здравна застраховка. Ние имаме вече здравна застраховка на чиновниците, служащите пенсионерите и т. н. Всенародната здравна застраховка ще обхване и селското население. Това е извънредно ценно и важно, защото не можем да даваме безплатна квалифицирана медицинска помощ само на градското население; медицинска помощ трябва да се даде и на селското население, което има по-голяма нужда от такава помощ, защото е поставено в по-лоши условия. Законопроектът е вече внесен в Министерския съвет. Върху него се работи дълго време, коригира се веднаж, два пъти, три пъти, четири пъти, най-сетне този законопроект е изработен и сега е внесен за одобрение в Министерския съвет. Надявам се в скоро време да мине и ще бъде внесен в Народното събрание, за да може да се приеме окончателно.

По този начин с всенародната здравна застраховка ние ще обхванем почти цялото население, с малки изключения. Ще останат вън от нея някои, но вратата и за тях ще бъде отворена. Желаетелите ще имат възможност да се ползват от нея, ще могат да постъпят като членове, за да получават безплатна медицинска помощ. Това ще бъде в пълната смисъл на думата всенародна здравна застраховка, която ще обхваща два отдела — един отдел за чиновниците, пенсионерите и техните семейства и втори отдел — здравна служба за медицинска помощ на селското население. По този начин тя ще бъде всенародна здравна застраховка.

Няма да ви говоря за санитарната статистика, за здравното благоустройство и строителство в рамките на двегодишния стопански план, защото ще трябва да ви говоря още два часа.

Г-да народни представители! Това е накратко новото, което Министерството на народното здраве ще може да прокара в живота при така представения бюджетпроект. Ние се наемаме да правим толкова, колкото можем.

Вижда се, че всички тези инициативи са до една от характер да отговарят на наредени и насъщни нужди на нашия народ. Тяхното осъществяване ще се почувствува от масите като реална придобивка, като едно отглавна очаквано благо, което едва народната власт на Отечествения фронт е могла да им даде.

С тази своя дейност Министерството на народното здраве ще се свърже веднаж завинаги с масите и ще се издигне като истинско народно министерство, напипало върно болката на народа. Целото на народното здраве ще стане истински народно дело.

Гласувайки исканите кредити, ние можем да бъдем сигурни, че това ще ни свърже неразривно с народа и ще закрепи и издигне властта на Отечествения фронт за благо на нашата Народна република България.

Аз тук имам цял списък на сградите и болниците, които се проектират да се направят. Който е мраклия, ще му ги дам да ги види. Ще ме извините, че премоно време ви отнех, но исках да ви дам тези сведения, за да бъдете осведомени относно народното здраве у нас. (Ръкоплескания от всички страни)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител д-р Петър Дертлиев.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Министър д-р Рачо Ангелов даде една база, която всеки един лекар ще приеме с радост — социална и икономическа база на всички заболявания, предпоставяйки за всяко едно правилно лечение при каквото и да е хигиенно и здравославно мероприятие.

Като приемам всички негови констатации, много ценни и много правилни, аз бих искал, да беше ги допълнил, ако това беше възможно, с наблюдаване на онзи момент, както и в отделните министерства е дал една нота на чисто здравна корекция, било при строежи, било при една социална политика, което би подобрило нашите условия. Така онзи прекрасен анализ за лоши домове, за недохранване, за недостатъчно и недобри нощници, за липса на канализация би бил прекрасен, ако бъде допълнен с онзи интервенция, която Министерството на народното здраве би направило пред Министерството на благоустройството, пред другите министерства, за да може да се стигне по един правилен градивен път до премахване на всички тези лоши и неприятели условия.

Заедно с това г-н министърът трябваше да ни каже — ако обича, разбира се — за своята интервенция в Министерството на социалната политика или в някои други ресори, които промениха доста значително трудовия бит на нашия работник; да каже за своето отношение и това на неговото министерство към променената среда на работа, към променения начин на работа, по въпроса за работното

време и пр. — по някои нововъведения може да имаме едно или друго отношение — по въпроса за бригадите, за ударничеството, по въпроса за проверката на рационализациите на труда от чисто здравна, от чисто санитарна гледна точка. Аз смятам, че в тази насока неговото хубаво изложение за причините на заболяванията в нашата страна беше отчасти непълно.

Г-жи и г-да народни представители! Една критика на бюджета на Министерството на народното здраве се различава коренно от критиката на който и да е друг бюджет, поради един прост факт. Основните линии на това министерство, а оттам, като казах, и принципите на самия бюджет са очертани в една двегодишна борба на всички прогресивни лекарски слоеве, като почнем от социалисти, комунисти, земеделци и стигнем — дори министърът сигурно ще го потвърди — до някои прогресивни буржоазни елементи, които трайно са пътя, трасираха генералните линии на началното искане от лекарското съсловие пред Министерството на народното здраве.

Ето защо тук една критика не ще бъде толкова в големите посоки, в големите линии, колкото във вътрешното построение на бюджета, в едно рационализирано използване на кредитите. Без да правя професионален патриотизъм, аз смея да твърдя — тук ще бъдат съгласни лекарите от всички страни — че пари, дадени за Министерството на народното здраве, не могат да бъдат излишни. Може да се говори доколко повече или по-малко са рационално използвани, но за излишно дадени пари на едно Министерство на народното здраве аз смятам, че мъчно може да се говори. Ето защо нашата критика ще бъде базирана повече на това, доколко средствата, дадени на Министерството на народното здраве, са използвани рационално, доколко нуждите, които има да посрещна това министерство, са степенувани, и доколко според тяхната степенуваност са задоволявани.

От друга страна, една малка предварителна бележка бихме могли да направим за чисто техническото построение на бюджета, а именно: да беше той малко по-отличен от бюджетите преди 9 септември, да има в него по-голяма систематика и по-голяма определеност. На места има кредити, които се нуждаят от допълнителни обяснения, за да се разбере точното предназначение на кредита.

Като излизаме от базата, че всичките нужди за здравеопазване и лечение на българските граждани не могат да бъдат задоволени по чисто обективни причини, ние ще трябва да степенуваме тия грижи и съобразно това степенуване да видим как са задоволени в настоящия бюджет.

Г-жи и г-да народни представители! Гръбнакът, основата на цялото здравеопазване в нашата страна безусловно лежи в селските здравни служби. В нашата страна много често се говори за героизъм от всички видове, обаче много малко и много рядко се говори за един ежемесов или ежедневен героизъм — героизма на селския лекар. 1500 души — 1.075 държавни лекари и няколко стотин доброволци — в този момент поддържат здравната сграда пред огромната част на българския народ. Малцина от вас имат представа какъв героизъм, какво себепристрашение представлява здравната служба в селата. Районите се простират на десетки километри. Лекарите в много села се вдигат нощно време и вървят във виелици при невъзможни условия.

Д-р Вера Златарева (з): Селянинът редовно става в зори, а лекарят понякога го вдигат.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Моля, аз говоря за героизма на една категория интелектуалци, което не понизява и не премахва героизма и преклонението пред труда на останалите категории граждани.

Когато говорим за лекаря в село, аз искам да го сравня с нашите други лекари в града. Днес мнозина от нашите лекари са в града, и ние знаем каква разлика има в условията на работа. Ние знаем несомнено тежките условия на работа в селата. Г-н министърът сигурно ще потвърди тази разлика между работата в селото и града. Лекарят в село се намира в физическа невъзможност да обхване огромната работа.

Един от мнозинството: Има 3.000 лекари.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Само 1.500 лекари има в селата, г-н народен представителю! От тях 1.075 са служебни. Това нещо представлява една голяма трудност.

Ако ние излезем от един основен принцип, който е бил ръководно начало на всички лекарски среди, и тяхното искане от Министерството на народното здраве да се приближи или да се направи достъпна здравната служба за българското население, тогава на първо място трябва да разгледаме проблема за селския лекар. И вместо да се стремим да умаловажаваме неговия героизъм и неговата жертва, едно правилно разбиране ще доведе както до една добра оценка на неговия труд, така и по-нататък до един правилен подстъп на тази селска здравна служба, до едно действително и правилно медицинско обслужване на българските селяни. Защото безусловно ясно е, че обслужването на българското село и вчера, пък дори и днес, не е достатъчно от здравна гледна точка. По този въпрос не зная дали ще се намери някой лекар да спори. По съществен е въпросът, как можем да преодолеем тия препятствия и да отидем напред.

Г-да народни представители! В тази насока може да се направи една основателна критика на представения бюджет. За да стане лекарският труд по-ползотворен, не трябва само да създадем удобства на самия лекар, а той трябва да бъде направен по-добре използваем от самото население. Лекарят трябва да работи в села, която да го потикне, да му създаде условия за продуктивен труд. Министерството само чертае някои линии, бих казал генералните линии, по които се създават тия условия, за да може този труженник в село да даде една добра помощ.

Какви са тези условия? На първо място, създаване на здравен дом. Г-н министърът тук надълго подчерта същото задоволство от строежа на здравни домове. Те са една необходимост. На много места лекарите нямат квартира, където да живеят, нямат и храна. Има селища, в които лекарят не може да получи храна.

Един от мнозинството: Това не е вярно.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Това е една истина и поради тази причина ние виждаме едно бягство от селските участъци.

Ние виждаме и нещо друго — лекарят не може да обслужи своя голям, разширен район, поради липса на превозни средства. Един лекар се вижда в невъзможност, от едно село да отиде в друго село, поради липса на превозни средства. Колегите, които са били участъкови лекари и са тук, ще ви потвърдят какви препятствия има в селата при всяко потърсване на превозно средство: или файтонът е необходим на г-н кмета, или конете не са в изправност, или някоя друга пречка не дава възможност на лекаря да отиде до другото село, което е в неговия участък. Може да се касае за епидемия, може да се касае за спешни случаи, може да се касае за някой тежко заболял гражданин — лекарят не може да отиде. В такъв случай обаче не лекарят е ошетен — преди всичко ошетен са българските селяни, ошетен са тези, които се нуждаят от лекарска помощ.

Его защо и в комисията всички се съгласиха, че кредитът, който се предвижда по този бюджетпроект, от 400.000.000 лв. за болнични сгради, дори е съвсем недостатъчен.

Когато поставяме проблема, г-да народни представители, да увеличим лекарската помощ, трябва да знаем, че тя не става само с покачване броя на лекарите, а става заедно с това с рационализиране на лекарския труд и с възможността този труд да бъде прилаган колкото се може по-нашироко и колкото се може по-навреме.

Въпросът за средствата е също много съществен въпрос и неговото разрешаване не е само български проблем. Той е разрешаван от всички страни. И колкото по-скоро и по-хубаво се реши колкото по-скоро нашият лекар бъде снабден с превозни средства, толкова повече и по-скоро българските селяни ще бъдат ефикасно, бързо и навреме обслужвани.

Естествено, заедно с това се поставя и въпросът за обезпечаването на амбулаториите с достатъчен инструментариум, с медикаменти и пр. Този проблем ще го видим по-късно.

Проблемът за достатъчен помощен персонал е поставян от лекарските среди, поставян е и днес от Министерството на народното здраве. Въпросът за подпомагане на лекаря с една акушерка, с един хигиенист-обеззаразител, с един прислужник, с една помощник-аптекаря евентуално, и днес е един открит проблем пред цялата българска общественост.

Това е проблем не на едно управление — това е проблем на цялата българска общественост, на всички български граждани и селяни, които се нуждаят от лекуване и които биха желали това лекуване да става по максимално добър начин.

След тази основна единица, след този гръбнак на българската здравна служба, следва по-близкият етап между селото и града. Ние виждаме една правилна политика в една посока — създаване и увеличаване на районните болници. Не може да не се отбележи като един положителен, като един прогресивен факт увеличението на районните болници от 36 на 41. Тези районни болници са увеличени за сметка на местните бивши третостепенни болници. Но ползата в случая е, че със създаването на тези районни болници се увеличава квалифицираната лекарска помощ. С това се дава още една възможност на нашето население да получи в един максимално близък район квалифицирана лекарска помощ вече не от лекар, с обща специалност, но от лекар, който има строго диференцирана специалност, от лекар с добри и точно установени познания.

Със създаването на тези районни болници отново изниква един много важен въпрос — въпросът за техницизирането на службата. Една районна болница ще може да обслужва толкова по-добре своя район, колкото повече превозни средства ще има на разположение. В бюджетпроекта аз виждам увеличение на шофьорите от един на пет и това, предполагам, е във връзка с районните болници.

Линейките. Линейките са абсолютно необходими за всяка една районна болница, защото в една районна болница ще се яви случай, когато лекар с общо медицински познания не ще може да се справи. Този въпрос ще трябва да се разреши, защото маса хора ще бъдат загубени, поради липса на превозни средства. Една линейка може да разрешава въпроси на живот или на смърт за много български граждани. Едно техницизиране в тази насока е абсолютно необходимо. И колкото по-скоро стане това, толкова по-добре за българския народ. Аз смятам, че никакви средства, похарчени в тази насока, не ще бъдат много.

Така по линията на създаване удобства, по линията на създаване средства, по линията на създаване човешки възможности за работа ние ще избегнем колкото се може повече елементите на принуда, елементите на недоброволно обслужване на народа и ще минем към съзнателно участие в лечението на българския народ. Г-н министърът сигурно е недоволен днес подписва мобилизационните назначения за хората, които трябва да отидат на участъкова лекарска служба. Би трябвало да създадем такава атмосфера, такива условия за работа, че всичко да става доброволно, лекарите да отиват по собствено желание в селата, а не по силата на нареждането.

Един от мнозинството: Одобрявате ли Вие закона за мобилизирането на лекарите?

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Абсолютно го одобрявам при настоящата обстановка, като пожелавам да се създадат такива условия в селата, че лекарите да отиват там доброволно. Това ще се постигне, като г-н министърът наблегне пред народното представителство

да се дадат известни по-добри материални възнаграждения на българските лекари, като се създадат удобства за живот, условия за сносен и културен живот, за да нямаме плачевния, картини — която и г-н министърът сигурно е констатирал и която ще потвърдят и народните представители — картини лекар, отишъл на село, постепенно да дегенерира културно. Трябва да се създадат условия за професионален и културен напредък на лекарите. Нека не се забравя, че някои професии поглеждат с завист на частните кабинети на много лекари. Казват: лекарят получава заплата, но получава и други средства от частната си практика. Нека не се забравя, че лекарят има своята заплата наравно с всеки един държавен служител в българската обществена машина. Този лекар има — няма нужда да иска свидетелстване за това от колегите тук — страшно много чисто професионални разходи за усъвършенстване и поддръжка на знанията и за купуване на пособия, които трябва да бъдат по един или друг начин доставени. И едно добро отношение към самата селска здравна служба ще бъде показване възнаграждението на лекаря в една или друга форма, за да бъде той в контакт с разни културни институти; а ако не може това, то поне чрез пособия, чрез средства да може да се усъвършенствува все повече и повече, макар и за момента отдалечен от културните центрове.

Заедно с това, за да можем да привлечем лекарите на селска здравна служба — в това отношение, доколкото знам, нещо се замисля за селските лекари — трябва да се създадат курсове за опресняване. Пребиването на село, бих казал, трябва да представлява един ценз, който да дава аванс на всички онези, които минат през тази най-тежка част от лекарската служба, за да могат после да получат напълно своя обществен и служебен аванс.

В представения бюджетпроект има един пункт, който ние, естествено, с радост трябва да отбележим — увеличението на противотуберкулозните диспансери. Това е една основа на нашата профилактика и народоздравна дейност, за която лекарското съсловие отдавна се бори. Желателно е за по-добро лекуване пациентите да бъдат изпращани по възможност в лечебни заведения. Тези диспансери трябва да се занимават до известна мяра и с лечебна дейност. Нека върху тези диспансери легне техната основна задача: проучване на условията за заболяване — битовите, семейните, професионалните условия за тези заболявания — да създадат статистическите данни, необходими за научния подход при изучаване на причините, на условията за появата на чисто социалните заболявания.

В подобна насока е и създаването на поликлиники. Една здравна застраховка, такава каквато се мисли — г-н министърът набеляза отделни елементи — каквато се провежда в лейбъристка Англия, една всенародна застраховка в малък мащаб се направи опит и се въведе и у нас. Тя засега един ограничен кръг от хора. На първо място тя засегна чиновниците, служащите, пенсионерите и техните семейства. Поликлиниките, които имаме сега, са добро начало. Не бива обаче да изпускаме да отбележим някои моменти. Ще трябва на всяка цена при тези новосъздадени институти да направим всичко възможно да се избегне оная склонност към бюрократизъм, каквато я има в нашите държавни учреждения. И да си го признаем, в нашите лекарски учреждения има едно малко казармено преглеждане. Трябва да се даде възможност на публиката, която тези поликлиники ще обслужват, да получи лекарска помощ при пълно задоволство от страна на пациента, както и тази помощ да бъде добиена до обектите. Имам впечатлението — не го слагам като дефект, смятам, че това се дължи на туй, че сега се туря началото на това лечение — че много от хората, които са обект на тези поликлиники, било поради голямото разстояние, било поради заболявания, които не дават възможност на хората да отидат в поликлиниката, нямат възможност да се обслужват от поликлиниката, а се обслужват от частни лекари. Поликлиниката трябва да се доближи до обекта на своята дейност и, ако е възможно, да обслужва застрахованите и по домовете, за което трябва да се обсъдят мерките. При един положителен опит в тази насока поликлиниката в настоящия ѝ вид трябва да мине като основна градска единица на утрешната здравна застраховка. Няма да има нито една групировка, от която и да е страна, която да се изкаже против здравната застраховка.

Тя ще бъде приета от целия народ с задоволство, защото това е прогресивна мярка, чийто резултат ние виждаме вече налице в много страни, в лейбъристка Англия, ще я видим сигурно и у нас.

Въпросът за кооперативните болници, който г-н министърът поведна, е един въпрос, който може да бъде разрешен като важен етап между частното обслужване и държавното обслужване. Аз бих искал да направя забележка въз основа на практиката, която имам аз, която има и г-н министърът. У нас от известно време съществуват кооперативни болници. За недоволство на лекарското съсловие, тези кооперативни болници като че ли бяха изместени малко от руслото на кооперативното движение изобщо, не бяха напълно в духа на кооперативния принцип. Имаше отбелязани — ако се не лъжа и г-н министърът участвуваше в някои анкети — доста елементи на меркантилност, на търгашески похвати, които, при преминаване наново в търсенето на кооперативния строеж, трябва да избегнем, да дадем дефектите на някои от малките, съществуващи до 9 септември, кооперативни институции. Г-н министърът знае много добре, защото той участвуваше в някои анкети, за нередните порядки в някои болници. Пожеланието е, тия кооперативни болници да бъдат напълно в духа на традициите на истиното кооперативно движение, да бъдат лишени от корист и спекулантски елементи, за да дадат едно добро и правилно обслужване на нашия народ.

По този начин, в този ход на мисли, стигам до отделните елементи на настоящия бюджет. Аз изказах своето недоволство от абсолютното недостатъчно кредит за превозни средства. Никакъв мотив за бюджетни икономии, никаква мотив за липса на средства не може да оправдае отказването на лекарска помощ на много бъл-

гарски граждани, поради липса на възможност лекарят да бъде превозен от един пункт на друг, Касае се вече до един въпрос, на който не може да се противопоставя липсата на кредити.

Илия Бояджиев (к): Превозват ги по места.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Аз съм бил участъков лекар и зная много добре как стои този въпрос, а и г-н министърът сигурно ще ви изправи възражение по него. И в комисията абсолютно всички лекари бяха единодушни, че изистина кредитът за превозни средства е малък. Сигурно господинът не се е натъкнал на нашите мъчнотии — не зная дали е лекар. Много често се отказва да се даде в надлежния момент превозно средство. А в лекарската работа няма чакане. Файлонът е затг, не е в изправност, добичетата не са в изправност, трябва за друга работа, смятат я за по-първостепенна — и лекарят е забавен. А особено когато се касае до заразна болест, лекарят ще ви каже какви героични усилия прави често пъти, за да намери превозно средство и да закара своя инфекциозно болен до болницата. Това е голям проблем. Който е минал през мъката на селската здравна служба, за него това е съществен, важен въпрос. И аз смятам, че тук не би трябвало да се спори за по него.

Вторият проблем който спира нашето внимание, това е кредитът за постилки и завивки, за болнично облекло, бельо и т. н. Тази година в тази посока е предвидено малко повече от миналата година — 175.000.000 лв. Нашите болници, нашите амбулатории, нашите родилни домове — всичко това, което г-н министърът планира сега — трябва да видите доколко са лишени от абсолютно напълно постилки и завивки материали. Трябва да видите каква липса на чаршафи, каква липса на възможност за препирки, каква липса на възможност за спазване на нормални хигиенични условия се наблюдава в болниците. В момент, когато смятаме, че прокарваме нови пътища, в момент, когато смятаме, че трасираме нов начин за отношение към българските граждани, не можем да не се спираме от липсата на завивки и постилки. Не може да караме болния да чака, докато му се изпрат дрехите; не можем да караме болните да носят своите дрехи от къщи, понеже болницата няма такива. Това е въпрос не партии, това е общонароден въпрос, и на този проблем трябва да се погледне сериозно. В комисията нито един не се изказа, че тази сума е достатъчна. Касае се за една напълно недостатъчна сума и трябва да се намери начин тя да бъде увеличена.

Трето едно перо, което според моето становище е напълно недостатъчно, това е перото за купуване лекарства и медикаменти. Абсолютно всички народни представители са имали нужда от някоя лекарствина и са обикаляли от аптека на аптека да го търсят. Абсолютно всички от вас знаят че когато ви напишат лекарите рецепта, казват: „В София има толкова и толкова аптеки, обиколете ги и може би ще намерите лекарството.“ При един такъв дефектен от стоки пазар, при една такава липса на медикаменти, никой няма да се намери да твърди, че със сумата 250.000.000 лв. ще могат да се запълнят нуждите на нашия пазар и че ще могат да се задоволят нуждите на нашите болници, на нашите лечебни заведения, където тия лекарства ще бъдат давани безплатно. Огромната част от тия 250.000.000 лв. ще бъдат дадени за нашите болни, които ще бъдат лекувани безплатно. Но при наличността на липса на лекарства това е абсолютно недостатъчно.

Може би г-н министърът разчита твърде много на новосъздаваните вече лекарствено-производителни институции. В тази посока обаче трябва да бъдем трезви реалисти. Бяха правени и досега опити за производство на лекарства. Ние имаме опити с някои дружества — г-н министърът ги знае подробно — някои бяха вложили десетки милиони лева капитал и още не могат да ни дадат един добър органен препарат. А там има десетки, да не кажа, стотици милиона лева вложени обществени капитали. Възможността да произвеждаме лекарства у нас е строго ограничена и трябва да знаем какво можем да произведем и какво ще трябва да внасяме. Право или криво, през настоящата година огромната част от лекарствата ще бъдат внасяни. Така е, г-н министре, нали?

Министър д-р Рачо Ангелов: Да.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): При това положение ние трябва да потърсим пазарите, които ще могат да ни доставят необходимите лекарства, максимално доброкачествени и в необходимото количество. Би трябвало министерството, ако може, да превъзмогне известна практика на мудност — имам това впечатление — в търсенето лекарства и доставянето им. По едно време имаше една възможност да бъдат доставяни лекарства от по-добро качество и за мен беше обяснимо забавянето на тази доставка. Например пеницилин аз смятам че можеше да бъде доставен 6-7 месеца по-рано от първите доставки, които стигнаха до нас. И българските граждани, включително и вие сте свидетели на оня голям глад, който се яви на нашия пазар за това лекарство, че се стигна дотам да се търси по простени и непростени начини този медикамент. Отиде се дотам, че пеницилинът у нас получи една баснословна чернорборцова цена. Поради неговото изключително добро действие, хората даваха мило и драго. Разви се цяла една мрежа от чернорборскаджии с лекарства. И ако ние искаме отново да премахнем и радикално да пресечем пътищата на черната борса с разни лекарства в нашата страна, това ще стане само по един начин: като доставим навреме достатъчно и добри по качество лекарства. Едно правилно насочване на нашия пазар в тази насока ще бъде само от полза.

Пак във веществените разходи впечатлен съм от много малката цифра „за лечение и издръжка на болни от туберкулоза и душевно болни“ — 20.000.000 лв. Г-н министърът сам изтъкна огромното количество заболяли в нашата страна. Той изтъкна липсата на лекари, изтъкна невъзможността да приберем и да лекуваме всички тия болни. И заедно с това на един толкова скъпо костващ наш

болен ние нямаме възможност да продължим лечението, нямаме възможност да го доизлекуваме, а го хвърляме отново в нашия икономически живот действително негоден — физически да изкарва своята прехрана. Докато в нас не бъдем в състояние не само да лекуваме, но и да продължаваме лекуването докогато, докогато нашият болен пациент ще бъде напълно годеен стопански и здравно индивид, дотогава ние ще хвърляме средства залудо. Санаториумът сам по себе си не разрешава въпроса. Това е един абсолютно ясен проблем за всеки един лекар. Едно продължаване в тази насока на социалното подпомагане и на лечението е абсолютно необходимо. Тоя кредит е съчетан с една социална политика и там трябва да видим, отразени ли са грижите към последващото лекуване на болния, които трябва по-ясно и по-подчертано да бъдат дадени.

Ще се постави веднага въпросът: иска се увеличение на разходите за превоз, за постилочен материал, за купуване лекарства, за лечение и за издръжка на душевно болни и туберкулозно болни — откъде ще вземем средства? Аз смятам, че в главата „Лични разходи“ могат спокойно да се направят някои преобразования. Ще се отговори: но това са все служби, които са необходими. Бих взел за повод едно изказване на г-н министра. В комисията той каза: „В същност ние ще осъществим една икономия от личните разходи; пак 20% от службите не ще бъдат заети и по този начин реално ще бъде осъществена една икономия.“ Веднага бързам да кажа: ако реално ще бъде осъществена тази икономия от личния състав, дайте я тази икономия отсега да я сложим във втората глава във веществените разходи, за да можем още отсега системно и рационално да обслужваме нашите болни. Щом като по силата на нещата не ще можем да изразходваме всичките тия средства, да ги изразходваме там, където ще бъдат най-правилно и най-целесъобразно употребени. Когато говорим за личните разходи, които са почти удвоени, ние ще трябва да видим и къде тия лични разходи биха могли най-добре и най-безболезнено да претърпят съкращения.

Г-н министърът на народното здраве подчерта развитието на здравните институти у нас от малкото зародишно състояние, в което бяха по-рано, като дирекция, до настоящото състояние. Обиче при липсата на средства, при невъзможността да задоволим крещящите нужди от медикаменти, от постилочен материал, от превозни средства, аз смятам, че има места, където разширенията се явяват дори луко. В централната служба, която е прекомерно разширена поне за настоящия ръст на нашата санитарна служба, ние ще видим отдели, места, в които има едно повторение, едно дублиране на службите. Вие ще видите почти във всяка дирекция, във всеки отдел: инспектори, инспектори, инспектори! В тоя централен институт вие ще видите една голяма надзорна мрежа.

Един от мнозинството: Може ли без нея?

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Ако погледнем малко по-нататък, в областта на медицинските служби, ще видим сходни институти, ще видим до областните лекари и началници на служби; за заразни болести, фармацевти, санитарен надзор, здравна просвета — виждате какво сходство има със службите в самото министерство — за майчинство, детство и лична помощ за болни, заветващ област, завеждащ техническа лаборатория, за физкултурата. Аз не казвам, че са излишни, но при настоящата липса на средства за другите пунктове смятам, че дублиращите се до голяма степен длъжности могат да претърпят съкращения, за да се освободят кредити за там, където има голяма и неотклонима нужда.

Бих могъл да продължа в тази посока, като посоча отделни дирекции, развити в настоящия момент, не съвсем необходими. Една Дирекция на институти за народното здраве не знам доколко поне за момента се явява като напълно необходимост.

Но от друга страна не виждам един голям дял, един голям обект за нашата здравна политика, достатъчно подчертан. Виждам едно „отделение за социални болести“ към „Отдел за болници“, а долу, виждам „Отдел за борба с туберкулозата“. Туберкулозата е частичен проблем, обхванат от проблема за социалните болести, а социалните болести са в отделение, когато борбата срещу туберкулозата е в отдел! Правилното — и в много други страни го има — е да има една дирекция, една обобщаваща институция за социалните болести, която трябва да обхване, с оглед на едно правилно насочване на социалните грижи, и борбата с туберкулозата, и борбата с венерическите болести, и борбата с алкохолизма, и грижите за душевно-болните, маларията, ревматизма — всичко онова, което се нарича битови болести. Всичко това ще намери своето приложение и грижи в една такава нова институция.

И на мястото на не необходими дирекции и отделения не би било зле да се създаде една такава социално посочена и чапълно съвременна, напълно прогресивна дирекция. Тя съществува, забележете, в доста от културните европейски страни.

Бих оспорил степенната необходимост — не необходимостта — на един кредит, който до голяма степен се дава и отделя за физкултура. Ако поставим проблема сам по себе си, дали са необходими физкултурните грижи, дали е необходимо да има стадиони, дали е необходимо да има игрища, дали е необходимо да има плавателни, всеки един човек, който горе-долу е запознат, ще отговори с утвърждение. Но, г-н-а, заедно с проблема за физкултурата, за здравето на българската младеж, идват още по-големи проблеми, ако вървим по тази линия — проблемът за създаване условия за спортуване. Защото днес нашата младеж, вие знаете, по икономически съображения е лишена от възможността да спортува; тази младеж от села и градове днес по чисто икономически причини не получава тази възможност. Днес все още физкултурата е достойние — колкото и да я желаем — на една ограничена бройка млади български граждани. И затуй, когато ще преценяваме необходимостта от влагането на средства в този отдел, ние ще трябва да преценим доколко нуждите тук са големи и доколко те са обществено валидни в сравнение с нуждите от другите отдели.

И позволявам си да имам становище по този въпрос малко по-различно от това на комисията, която е изработила този проект. Аз смятам, че когато се предвиждат 20.000.000 лв. за поддържане на туберкулозно болни и недъгави, не могат да се предвиждат 150 или 200 милиона лева за една Дирекция за физкултура и спорт. Тогаз, когато се дават само за физкултурна пропаганда 8.000.000 лв., за туберкулозно болните се предвижда един кредит от 20.000.000 лв.!

Аз веднага бих оспорил и необходимостта, поне за момента, от един такъв голям кредит от 23.000.000 лв., който виждам в § 49, за медицинско и техническо ръководство на организациите и дружествата за физкултура и спорт, за възнаграждение на треньори, инструктори и технически ръководители. Г-н Матеев, обяснявайки необходимостта от този кредит, го премества малко в друга посока, не толкова медицинско-техническото ръководство на организациите, колкото в необходимостта от 200 души ръководители на бригади.

Ефрем Митев (с): Кой Матеев?

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Д-р Драгомир Матеев е директор на Висшето училище за телесно възпитание. — Аз не зная, доколко необходимостта от 200 ръководители на бригади, от треньори, от инструктори на физкултурни дружества може обществено да бъде по-важна от необходимостта да поставим едно легло, от необходимостта да облечем един болен, от необходимостта да му дадем необходимото лекарство.

Израел Майер (к): Превантивна медицина!

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Превантивната медицина никой няма да оспори нито за момент, но ние имаме една абсолютна необходимост, една неотложима нужда. А вие сигурно знаете, че тя неотложима нужда е, че тези, които пристигат в нашите болници, ние трябва на всяка цена да ги излекуваме. В тези кредити не може да има никакъв недоимък. А аз констатирам недоимък именно в тия напълно необходими параграфи.

Бих направил забележки и по някои останали параграфи. За мене — това е една малка забележка — не се явява необходимост дружество „Червен кръст“ да си има училище за милостърдни сестри по отношение, че по-голямата част от кредита се дава от Министертвото на народното здраве. Щом държавата кредитира такъв институт, защо „Червен кръст“ ще има свой такъв институт? Държавата дава 5.000.000 лв. — горе-долу това в голяма степен покрива нуждата.

Вяра Златарева (з): Това цялостната издръжка ли е?

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Това е в голяма степен издръжката. При това положение, когато се касае за малка разлика, аз смятам, че държавата, кредитирайки с такъв голям кредит това дружество, трябва да посме под свой контрол и свое ръководство този институт — още повече да не забравяме, че тежението е, Министерството на народното здраве да дирижира всичките здравни служби във всички министерства. Когато ние приемаме, че то полека-лека ще посме да ръководи всички здравни служби, една такава децентрализация в тая посока се явява малко обяснима.

Когато говорих за неяснотата на някои текстове, не дадох аргументи. Тук ще цитирам текст, за да ви покажа, че някои текстове дори не говорят сами по себе си за своето предназначение. Малцина от вас биха казали какво значи текстът „За сътрудничество в дейността на Министерството на народното здраве — 10.000.000 лв.“. Какво сътрудничество? В комисията се разбира, че това е за откриване от някои дружества като „Червен кръст“ на болници, които ще бъдат в помощ на народното здраве. Би било желателно при един добър бюджетопроект да се избягва такава неяснота и разтегливост на текстовете, което оставя широко отворена врата за размишление.

Тук има един кредит „На Националния комитет на Отечествения фронт — централно ръководство на трудово-културните бригади и др.“ — 1.000.000 лв. При тия икономии, които правим, г-да, при тая оскъдница, която имаме, ще трябва да концентрираме всички усилия към необходимото. Това е малко луксозно за едно Министерство на народното здраве, което не е задоволило още първични нужди на нашето население. И тия кредити, както и други, които ще посоча по-късно, ще трябва да минат към абсолютно необходимите беществени разходи.

Един дефцит не само на този бюджет, а изобщо на отделните бюджети е, че за един и същи цели има цера, разхвърлени в отделни бюджети. Трябва да тръгне човек по всички бюджети да прави екскурзия, за да разбере какво се дава на дружествата в България. Това може да стане на едно място. Виждаме го обаче в бюджета на Министерството на народното здраве, виждаме го в бюджета на Министерството на социалната политика, виждаме го в бюджета на Министерството на просвещението, без да може човек цялостно да обгърне обекта, който е поставен пред нас; без да можем да имаме ясна и определена представа какви суми и за какви цели ще бъдат дадени за даден обект.

В подробностите разходите ще бъдат критикувани, естествено. § 50, по който са предвидени 15.000.000 лв., има един разтеглив и огромен текст, в който се говори за уреждане на опреснителни и подготвителни курсове за физкултура и спорт от дирекцията и от организациите „Септемврийче“, ЕМОС, ОСНС, ОЗПС, ОРПС и за пособия, печатане, надписване на документи и пр. и човек не знае конкретно какво е предназначението на тия 15.000.000 лв.; дали пренесът е към „Септемврийче“ или към отдела за пропаганда и т. н.

А що се касае до кредита в § 52 от 8.000.000 лв. — намален от комисията, ако се не лъжа, с 1.000.000 лв. — „за набавяне, издаване и поддържане на научна, техническа, художествена, пропагандна литература, периодически списания и вестници, картини, албуми и скулптурни произведения за физкултура“ — може да е много хубаво, прекрасно пожеланието да се набавят скулптурни произведения за физкултура, но тогава, когато ще бъде обличен и лекуван вашият болен със средствата, които отделя държавата. Може това да е много красиво, назидателно — има го в много богати страни, сигурно и ние ще го направим, — но когато българският народ превъзможне тия стопански трудности, пред които е поставен, когато ще има един бюджет за нормално време, когато ще може спокойно да каже: ето, давам дан и за възпитанието, и за културата, и за естетическата наслада на хората. И за скулптурни произведения, и за художествени картини, и за песни ще дадем, но в настоящия момент, в който болят трепери обличен, сложен на дюшек без завивка и постилка, г-да, това е прекалено.

Израел Майер (к): Каква е сумата?

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): 8.000.000 лв., без да е определено къде точно ще отиде. Не е малко, г-да!

Ефрем Митев (с): Какво е това?

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Скулптурни произведения за физкултура: ще направим някъде паметник, да кажем, на някой герой от старата единска култура или на маратонски бегач, или на някой боксьор. За бога, това не е днешен проблем. Утре може да се постави, но днес това е парадоксално.

В § 56 пак същата раздробеност, пак, бих казал, тая нецелесъобразност в кредитите: „Помощ за насърчаване на физкултурната дейност: на Централния комитет на демократичната младеж 4.000.000 лв. и на други организации 1.000.000 лв.“. За същата цел се предвиждат кредити и в бюджетите на Министерствата на просвещението, на социалната политика, на народното здраве, на трето, четвърто, исто министерство. Не знам откъде идат средствата, на къде отиват и за какво отиват.

Не може да откъсваме от злъка на болния. Не можем без спорт, г-да, но — не зная дали сте осведомени — в българските болници болят е недохранен. Идете и — бих пожелал — яжте два дена от храната на българския болен; вижте колко скромна е храната му, колко малко може да задоволи потребите на здрав организъм, а камо ли на един болен организъм.

Ефрем Митев (с): За всички болници ли се отнася?

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Почти за всички болници в страната.

Крум Миланов (к): Ето аз излязох преди два месеца от болница „Червен кръст“ и мога да ви кажа, че там храната беше доволно. Аз се оперирах там.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Идете в нашите болници и вижте колко оскъдна е храната. Вижте оскъдността на оклада. Той е недостатъчен за здрав човек, а още повече за един възстановяващ се. Аз съм бил в болница и съм ял там.

Ефрем Митев (с): Какво, искате и ние ли да заболеем?

Рада Ноева (к): Не ни пожелавай това.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Аз ви казвам да отидете не като пациенти, а само като гости, да видите недостатъчността на храната по калоричност и по отношение на вкус. Вие ще видите, че храната е с недостатъчно мазнини, че няма възможност да се изготви по-добра и по-вкусна храна, достатъчно хранителна. Няма нужда да се закачаме по един проблем, който, повтарям, не е нито наш, нито ваш. Това е проблем за българския народ, защото в болниците ще отидат да се лекуват и опозиционери, и правителствени хора; и едните, и другите ще страдат от лошите условия в нашите болници.

Аз не мога с по-голяма тежест от г-на министра да подчертая липсата на хигиенни условия в нашите болници. Проблемът за хлербарките, проблемът за дървените все още не са разрешени в нашите болници. А също и проблемът за мухите. Който не е лежал в нашите болници, само той не е патил от тези бичове и паразити, и никой не може да намери средства да ги ограничи, а още по-малко да ги ликвидира.

Ефрем Митев (с): Нали има препарати.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Има препарати и въпреки това, г-н Митев, илте да полегите в някой болница, за да видите колко страдания понася болят, вън от болестта, поради насекомите, поради неудобните постелки, поради липсата на редица съоръжения. Всичко това е един проблем, който вие трябва да разрешите на всяка цена. Не бива да багаме, а трябва да погледнем злото право в очите и да увеличим вешествените разходи за сметка на известни съкращения в личните разходи, като изземем онова, което в настоящия момент не е необходимо, и го пратим там, където нуждата е безспорна. След като облечем нашите болни, след като ги нахраним и снабдим с медикаменти, тогава ще минем към разширение на службите. Иначе рискуваме да изпаднаме в излишен бюрократизъм и да лишим нашите болници от това, което им е необходимо.

Що се отнася до втори проблем, до хигиената, до едно добро обслужване на болните — тук има да пожелаем нещо, което носи малко политически отенък. Не говоря туй, защото съм опозиционер, но смятам, че има едно прекаляване в политизирането, в организа-

цията на нашите болници, което се отразява зле на дисциплината и обслужването на болните. В работно време персоналът върши чисто партийна работа или работа на синдикалните организации. Порасналото му самочувствие...

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Петко Стоенчев (к): Мъчно ще го докажете.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Само за един момент! Аз ще ви кажа, че в болницата в работно време помощник-аптекарята ми пращат политически лозунги с прачетата, които трябва да даваме на болните.

Петко Стоенчев (к): Къде, в коя болница?

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): В Майчин дом.

Петко Стоенчев (к): На кого и къде ги праща?

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Ще ви кажа — пак в болницата. Тоя, който беше длъжен да работи и да доставя медикаменти за болните, отделяше голяма част от своето време, за да прави политическа пропаганда върху пликчетата с лекарствата, а в същото време прислужничката ходеше да разнося вестници вместо да чисти, вместо да обслужва болните. Кажете, има ли болница в България, в която персоналът да не губи от работното си време, за да прави чисто политическа агитация?

Председателстващ Атанас Драгиев: Завършете!

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Още малко, г-н председателю.

Рада Ноева (к): Стига толкова, късно е вече. Как Ви се иска да приказвате!

Ефрем Митев (с): Времето Ви изтече.

Рада Ноева (к): Предвквате все едно и също.

Ефрем Митев (с): Ако вършат това в свободното време, няма нищо. Най-после, ние имаме своето политическо убеждение.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Ето Ефрем Митев постави правилно проблема. В свободното време — да, но когато туй става в работно време; когато туй се върши за сметка на болните, ние не можем да не го изнесем отговорно и с пълната сериозност. Трябва да се възстанови на всяка цена дисциплината в нашите лечебни институти. Може и да овластим напълно всички тези, които като граждани в една или друга посока работят в нашите лечебни заведения. Но там, където има квалифицирана работа, и там, гдето един е отговорен, ние ще трябва да възстановим неговата отговорност. Този, който е отговорен, трябва да отговаря, но трябва и да може да дава своите нареждания и те да бъдат изпълнявани, а не да бъдат по един или друг начин заобикаляни от помощния персонал, поради порасналото партийно или гражданско самочувствие у него.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Моля, завършете!

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Повтарям: моята принципа позиция е, че бюджетопроектът на Министерството на народното здраве страда от липсата на степенувано задоволяване на нуждите.

Рада Ноева (к): Разбрахме го вече това.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Още по-добре, че го разбрахте. Остава да го проведете. Аз бих искал, щом сте го разбрали, да видя осъществена тая проста повеля: задоволяване на първите нужди, на веществените нужди, на нуждите на българското село, на българската болница най-напред, а след туй грижа за задоволяване на второстепенните институти, на по-маловажните институти, и най-сетне — разширение на отделенията в отдели, на отделите в дирекции, и да има директор на дирекцията, началник на отдела, началник на отделението. Нека да направим един героичен акт на съкращение и още сега тези 20%, които г-н министърът ще ни представи след свършването на годината като неконсумирани средства, още днес да ги дадем в друга посока — да облекчим нашите болни, да ги нахраним, за да можем да кажем, че при дадената обстановка ние сме изпълнили напълно честно и целесъобразно изискванията за нашите болни. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител Диню Тодоров.

Диню Тодоров (з): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от мнозинството) Г-жи и г-да народни представители! Мнозина може би ще кажат, че вече много приказки се казваха във връзка с бюджетопроекта за народното здраве. Нашият уважаем министър г-н Рачо Ангелов разгледа бюджета на народното здраве и посочи огнищата на болестите, срещу които ефикасно трябва да се води борбата. В това отношение кредитите в бюджета са добре разпределени. Аз няма да се спирам на отделните параграфи, на кредитите, които се предвиждат за веществен и лични разходи, нито пък ще отбелязвам някои параграфи, които показват едно чувствително увеличение на кредитите — например § 34, 35 или 36.

Народният представител г-н Дертлиев намерил много недостатък в бюджета на Министерството на народното здраве и каза, че той не отговарял на здравните нужди на нашата страна, че нямало в него степенуване на нуждите и т. н.

Г-жи и г-да народни представители! Грижете на правителството на Отечествения фронт за здравето на българския народ са ясно изразени в бюджетопроекта, който е пред нас. Това са грижи все страни. И както бюджетите на другите наши министерства са в органическа връзка с двегодишния държавен стопански план на правителството за възстановяване на нашето стопанско положение, така и този на Министерството на народното здраве е тоже в една органическа връзка с двегодишния държавен стопански план.

И аз на свой ред ще се спра да кажа няколко думи за нашата изостаналост в здравно отношение, за която говори и която подчерта нашият другар, министърът на народното здраве. Тая наша изостаналост до 9 септември се дължи преди всичко на законите, създадени от противонародните правителства след 9 юни 1923 г. до 9 септември 1944 г., закони, създадени на базата на господстващия икономически индивидуализъм или либерализъм.

Не е излишно да се спра малко на историята на нашето здравно дело и да ви кажа как се е развивало то в България.

Г-жи и г-да народни представители! В живота на човека най-милото и най-ценното е здравето. За здравето човек е готов на всички жертви. Въпросът за здравеопазването колкото е лично дело, толкова е и обществено дело. Още старите римляни са казвали, че общественото здраве е върховен закон. В VIII век от нашето летописание у арабите е бил въведен контрол над службата за лечение. Ел Мансар е първият лечител, който е открил в Багдат аптека, уредена по днешен стил и която е била под опеката и контрола на тогавашната власт. Осем века по-късно се подема вече официално и академичната подготовка на лечителите. Открива се италианската школа в Салерно. Оттук насетне вече имаме бърз въход на науката за здравеопазването и нейното приложение в живота. Грижите на държавата за общественото здраве стават все по-големи и по-големи. Доказателство за това са законите за уреждане на здравното дело във всички културни страни.

У нас законодателството в тая област датира от освобождението насам. В 1879 г. създадените у нас временни санитарни правила са първата стъпка в това отношение. Те са нагласени съобразно тогавашния руски закон. Следващите санитарни закони, ведно с всички тия до 9 септември, не са нищо друго, освен само едно временно подобрене на здравното дело. Характерното във всички санитарни закони до 9 септември е, че основата, на която те почиват, е индивидуализмът, либерализмът. Не е липсвало, разбира се, и до 9 септември в нашите прогресивни партии и организации, които след 9 септември вече съставляват Отечествения фронт — особено това е подчертано в идеологията на Работническата партия (комунисти), на Българския народен земеделски съюз и на техните съюзници социалдемократите при Отечествения фронт и на други — разбирането за национализиране на народното здраве в противовес на икономическия индивидуализъм, на либерализма. Смело можем да кажем, че мина времето на индивидуализма, на либерализма и че от 9 септември насам животът в политическо, стопанско и просветно-културно отношение върви напред; че държавата все повече се нагърбва с грижите за здравеопазването. Стремимът, лечението да стане достъпно за населението, е безспорен. Държавата днес издържа десетки чesли за кърмачета, болници почти във всяка околня, лекарски участъци, аптеки — държавни, общински и пр. и пр.

Г-жи и г-да народни представители! Сигурно в най-скоро време ще бъдем сезирани от нашия другар министър, г-н Рачо Ангелов, с един специален закон за държавно аптечно предприятие; за създаването на една мощна централа, която да поеме в ръцете си производството, търговията, вноса, износа и разпределението на всички санитарни материали, на всички видове лекарства, лечебни билки, медицински, аптечни и зъболекарски уреди, превръзочни материали, химикали за лекарства, фармацевтически и зъболекарски прибори. Със създаването на този закон ще може да се подкрепи в много отношения здравното дело.

Г-жи и г-да народни представители! Правителството на Отечествения фронт вече може да даде безплатно лечение, така както се каза и от преждеговорниците, а и от другаря министър, на пенсионерите и техните семейства, които са повече от 300.000 души, на членовите и техните семейства, на брой над 1.200.000 души, на членове на селските семейства на брой 1.500.000. Достатъчна е само още една крачка напред и ще се доближим до желания идеал: пълно безплатно лечение за българския труден народ, за българската селянка и за българската работничка, които творят блага в тая страна. (Ръкоплескания от мнозинството) А това ще се постигне, като частният сектор — това е, разбира се, едно пожелание в тази област — бъде безболезнено ликвидиран.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): Никъде не е ликвидиран, в никоя страна.

Диню Тодоров (з): Като се издържат от държавата всички служби и лица, обслужващи здравеопазването, населението ще се ползва с безплатна медицинска помощ, включително и лекарствата. Вероятно изрочен закон ще се създаде за това утре, когато ще имаме новата конституция на република България. Сигурно ще се наложи в чл. 66 от проекта на новата конституция да кажем не по и по този въпрос и той да се разреши така, както програмата на Отечествения фронт и както здравното дело в България изискват, за да можем да имаме наистина здраво поколение, да гарантираме на нашия народ сигурна среда за лечение и в утрешния ден да се похвалим, че отечественофронтската България е разрешила този въпрос в положителен смисъл, така както, отбелязва в своята декларация правителството.

телството на Димитров, което се образува неотдавна. Населението, разбира се, ще прибавящо това лесно, достъпно и разумно лечение и държавата ще има здрави и работоспособни граждани. Но трябва да отбележа и да подчертая, че на професиите от тази област ще трябва да се посвещават само лица, които имат склонност към тях, а не и такива, които търсят материални аргументи.

Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Аз чух народния представител г-н Дертлиев преди малко, когато говореше за лешите порядки в държавните болници. Тази песен от 9 септември насам зъвсем не е чужда на нас. Ние имаме редица случаи — аз ви убеждавам в това и сигурно и вие сте имали такива случаи във вашите околии или в областните градове — когато се подмитаха и дори се донасяше до областните комитети, до околийските комитети от други отговорни лица, от органи на властта на правителството на Отечествения фронт, че работите в болниците не вървят. Наистина не могат да се отрекат някои неща. Тук от тази трибуна се направи алазия, че храната за болния, когато трябва да възстановяваме, е слаба, лоша. Нашите констатации обаче са други. Лекарите, които по призвание не са лекари — нека да извиняват лекарите, но тази професия, както и много други професии, не се подават на всекиго, — не могат да бъдат добри лекари. Затуй аз казах преди малко, че медицинското образование, както и другото образование, трябва да бъде по склонност — това да бъде нашето пожелание, — а не, след като някой завърши медицина, да стане търговец. Нашата констатация е, че в много държавни болници се случва това, което констатирахме в първостепенната болница в Стара Загора, где то има рентгенов апарат, който стои разложен на своите части, който стои на парчета, защото там лекарите, които са на служба — да не соча имена — имат собствени рентгенови апарати. Може би нарочно управлението на болницата саботира, не поддържа нужната чистота и дисциплина, за да се говори против болницата. Може би се допуска това, за което говореше народният представител Дертлиев, че там се прави така, за да се създават всевъзможни клюки и интриги, да се кръстосват разни партийни и други домогвания, да се разстройва дисциплината, да се води лоша и подла агитация срещу държавната болница, за да насочват пациентите в собствените си кабинети. Това може би целят някои. Обаче на много места тези домогвания са пресечени. Държавните болници се управляват от управители-лекари, които са или отечественофронтови, които са и войници, и офицери от армията на Отечествения фронт, от нашите славни политически партии и организации, водени от най-големия отечественофронтовец Георги Димитров. (Ръкоплескания от мнозинството)

Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Ще се подобри...

Кочо Бонев (ЗНП): (Възразява нещо)

Диню Тодоров (З): Тук се обажда една морж (Ръкоплескания от мнозинството), който през всичкото време вдига едната ръка, слага я, вдига другата, ляга, търкаля се.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Кочо Бонев (ЗНП): И все пак не съм германски агент като тебе.

Диню Тодоров (З): Вие не сте германски агент, Вие сте чинство, с което не заслужава дори да говоря.

Кочо Бонев (ЗНП): Не съм като тебе германски агент.

Диню Тодоров (З): Във всеки случай най-мръсното ще намери у Вас. Каквото е мръсно и сволуч, то е у Вас.

Кочо Бонев (ЗНП): Защото в Казанлъшко ти взема произведението на селяните и ги прати в Германия.

Диню Тодоров (З): Можем да отидем да направим анкета. Носят ме на ръце в олитното поле по тютюна. Можем да направим проверка и ще се окаже, че Вие сте едно мексере чорбаджийско. (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Едно пале като това, Кочо Варела, може да си лае, но краванът продължава. (Ръкоплескания от мнозинството)

Един от мнозинството: Защо му викат „Варела“?

Диню Тодоров (З): Кочо Варела — този, който краде бензин. (Ръкоплескания от мнозинството)

Ще се подобри и моралът в здравното дело, всички дефекти и лоши прояви, тъй естествени при стремежа за повече доходи, ще се избегнат.

Георги Михайлов Добрев (К): На Варела е потребен и един маркуч!

Диню Тодоров (З): Шом е потребен, ще събера един зарел и един маркуч и те ще свършат работата. — Персоналът в здравеопазните заведения ще се отдаде изцяло на службата си.

Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Няма да отнемем повече време от вас. Има хора, които страдат още от малки, защото са лежали от тежка болест. И понеже сега говорим за болести — нашият народен министър Рачо Ангелов говори за гнетото на туберкулоза, скритата язва — трябва да се измисли нещо и за тази туберкулоза от тази страна. (Сочи опозицията. Ръкоплескания от мнозинството)

Г-жи и г-да народни представители! Не напразно ние казваме, че бюджетът на Министерството на народното здраве е органически свързан с двегодишния стопански план, както и другите бюджети.

Когато от тая страна (Сочи опозицията) екидно, злостно и проинично се подмиват на двегодишния план на бай Добри Терпешев, ние убедително трябва да заявим от тая трибуна: двегодишният план е органически свързан с бюджета на народното здраве, както и с целия бюджет на държавата, предлаган от нашия любим министър на финансите Иван Стефанов (Ръкоплескания от мнозинството), а бюджетът на народното здраве — от славния наш ветеран на Отечествения фронт д-р Рачо Ангелов. Всички, не само болшинството на Великото народно събрание, носим пълномощията на бюджетите и на двегодишния план. Тия пълномощия ще бъдат утре в ръцете на народни представители, на министри, на всички кадри на Отечествения фронт — кадрите на Работническата партия, кадрите на Българския земеделски народен съюз — на позициите на Александър Стамболийски (Ръкоплескания от мнозинството), а не този Земеделски съюз там (Сочи земеделците от опозицията) с купешкото и крадено име на някакъв си зелен земеделски съюз от Африка ли или от джунглите — това е неизвестно. (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Уважаеми г-жи и г-да народни представители! И когато пълномощията на бюджета на народното здраве и изобщо на бюджета на държавата са в ръцете на здравите народни сили, на хилядите, на милионните маси, които маршируват в съгласни редици и развяват светлото знаме на Отечествения фронт, в утрешния ден и двегодишният план, и строителният бюджет на държавата ще се реализират напук на враговете, на реакцията и на опозицията. (Ръкоплескания от мнозинството)

Парламентарната група на Българския земеделски народен съюз ще гласува бюджета на народното здраве. (Ръкоплескания от мнозинството).

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител г-н д-р Диню Гочев.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Бюджетът на едно министерство е огледало, което отразява политиката, която ще се провежда през текущата бюджетна година. Ето защо към него ще трябва да се отнесем с голяма сериозност, отколкото към правителствената декларация. Като лекар и като член на парламентарната група на БЗНС...

Един от мнозинството: Коя?

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Още ли не разбрахте! За да спрете веднаж звъняга да се обажда, ще ви кажа коя е нашата парламентарна група. Тя е тази, която има за секретар Никола Петков, около който е центърът в земеделското движение. (Ръкоплескания от опозицията)

Но чуйте и още нещо, което ще ви кажа. Този съюз имаше някога свой главен секретар, който след 9 септември се върна в страната и както Виргилий изведе Данте от ада, така и той изведе Българския земеделски народен съюз от лабиринта...

Костадин Ганев (К): И избяга от България като престъпник, като предател.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Ще ви кажа и за това. — ... и изведе БЗНС от лабиринта, в който се мъчехте да го затворите. (Ръкоплескания от опозицията) И днес с усилията на тези мюлета там (Сочи земеделците от мнозинството)...

Костадин Ганев (К): С усилията на реакцията предателства срещу България!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): ... вие няма да успеете да го върнете обратно. (Ръкоплескания от опозицията) Сега вече на Земеделския съюз не е нужен д-р Г. М. Димитров, нито Кочо Петков, нито тия сто души, които седят там. (Сочи опозицията) Няма да успеете да го върнете там, където искахте, да го затворите. Затуй стига сте питали.

Един от мнозинството: Кажете нещо за пациентите си.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Ще дойде ред и за това да ви кажа. Ще се опитам да бъда обективен. Ще ви кажа всичко, но ви моля да ми позволите да направя паралел между това, което направя БЗНС през своето кратко управление в санитарно отношение за страната ни, и това, което се прави от правителството на ОФ-ето, още повече, че както тогава, така и сега се намираме в следствена конвенктура.

До идването на БЗНС на власт в страната ни имаше около 1500 души лекари, почти всички на служба в градовете, а селото беше изоставено в ръцете на фелдшерите, вербувани главно в българската и сръпийската войни. Тогавашните избраници на БЗНС, пролети със съзнанието...

Един от мнозинството: Ти в село бил ли си?

Д-р Диню Гочев (ЗНП): 20 години вече съм в село. — ... за социално строителство познавайки нашите битови условия, чувствувайки нуждата от здравеопазване на нашето село, направиха най-голямата крачка в санитарно отношение за страната ни, като улесниха и молимо подкрепиха функционирането на медицинския факултет при новия Университет. Още от преди 1910 г. се почувствува нужда от медицински факултет у нас, а в края на 1917 г. се създаде закон за това. Но въпреки създадения нов закон за м-

линияски факултет, дълго продължаваше да се умува около датата, кога да започне да функционира същият. От 1924 г., когато излязоха първите питомци от нашия медицински факултет, до 1944 г. числото на лекарите нарасна с още 3.000 души и станаха около 4.500. От това следва, че на 1.500 души население имаме в България един лекар. Този процент на лекари за културни и финансово мощни страни е все още малък, но за страни с ограничени материални възможности, като нашата, и при тая следователна конюнктура, при липса на средства и при дефицитен бюджет, е задоволителен.

Един от мнозинството: О, хич не е задоволителен.

Д-р Иван Пашов (к): Познава се, че си представител на реакцията.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Чакайте, ще чуете. — И при това положение да се чувствава нужда от лекари в страната се дължи на лошата кадрова политика, провеждана от фашистките правителства и следвана от днешното комунистическо ОФ-е.

От мнозинството: О-о-о!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Но за да ви стане още по-ясно, чуйте как са разпределени лекарите в нашата страна и тогава кряскайте. (Възгласи от мнозинството) До 1944 г. в София имаше 1.300 души лекари — запомнете това — и се падаха на един лекар около 300-400 души население, докато лекарят на село трябваше да обслужва едно население от около 7.500 души.

Един от мнозинството: А преди 9 септември колко обслужваше? Какво го усукваш?

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Това е до 9 септември. Слушайте. (Възгласи от мнозинството)

Един от мнозинството: Затова ли отидохте в Раднево, да обслужвате селяните ли?

Д-р Диню Гочев (ЗНП): С идването на отечественофронтовското правителство и със създаването на Министерството на народното здраве лекарите в България очакваха да се скъса с лошата кадрова политика на миналото и да се въведе по-добра такава. За голямо съжаление числото на лекарите в София продължава да расте, докато числото на незаетите участъкови служби по селата продължава да е голямо. Разхищението на лекарския персонал продължава и се усилва поради следните причини.

Един от мнозинството: Ако всичките лекари са като тебе!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Чуйте най-напред! — В София, където имаме поликлиники при медицинския факултет, Първостепенната болница Работническата болница, Ж. п. болница, Банковата болница и много още други, продължават да се откриват такива почти на всеки ъгъл, а това поглъща лекарски персонал. Ние не сме против строежа и откриването на поликлиники и клиники, но това трябва да става там, където няма такива. Откриването на нови поликлиники в София, това значи гълтаме на още лекари, теглене на лекари партийци от провинцията, за да им се създава работа тук, в София. Тази е кадрова политика, която се следва.

Един от мнозинството: А тебе ли ще извикат, за да саботираш политиката на правителството!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Освен това при Министерството на народното здраве се откриха 7 дирекции, които поглъщат грамадно число лекари, каквато е например Дирекцията на физкултурата, която гълта много лекари, вместо тия лекари да бъдат изпращани по селата да обслужват медицинските участъци и на дело да прилагат физкултурата. Ето къде е причината да няма лекари в селото.

Един от мнозинството: Самият ти бягаеш от селото.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): 20 години съм вече в село. Отношението на Министерството на народното здраве към селото е отрицателно по следните причини:

Първо, към министерството се откриха 7 дирекции — чуйте защо не съм доволен от този бюджет — докато селската здравна служба остана да се ръководи от едно отделение.

Министър д-р Рачо Ангелов: Имате грешка.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Ето бюджетът! Как имам грешка! 7 дирекции са.

Министър д-р Рачо Ангелов: Прочетете ги.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Второ, докато службите в дирекциите ежегодно се увеличават, отделението за селска здравна служба е оставено на точката на замръзване. И за да се уверите в това, обърнете представения ви бюджет на стр. 28 и ще видите, че селските участъкови служби от 1.050 за 1946 г. се увеличават за тази година на 1.075, т. е. само с 25 души. Позволете, по това е подигравка с нашето село. Може да се сърдите по така е. Не може да се предвиждат дирекции, които да гълтат стотици лекари, а за селото да се дава едно увеличение само от 25 души лекари.

Г-жи и г-да народни представители! Когато управляваше Българският земеделски народен съюз, той нито за момент не престана

да се грижи за своя малък брат — българското работничество — и му създаде фонда „Обществени осигуровки“, въпреки отрицателното становище на РП(к) тогава. Днес този фонд е гордостта и упованието на нашето работничество.

Един от мнозинството: Глупава измислица е това. Кога Работническата партия е била против фонда „Обществени осигуровки“?

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Обърнете дневниците на Народното събрание и ще видите, че Райко Даскалов го представи. И понеже ние не искаме да го гласуваме, той си го оттегли и ни каза, че ако ние не гласуваме законопроекта, ще обяви туй пред българското работничество и пред цялото световно работничество. И като се видяхте притиснати до стената, при второто вънесение го гласувахте — два пъти беше вънесял.

Един от мнозинството: Защото беше в ръце като вашите, защото спекулирахте с работническото.

Серги Златанов (ЗНП): Стамболийски никога не е спекулирал с работниците.

Един от опозицията: Това не е вярно. Никога не сме спекулирали с работниците. Това е клевета.

Председателстващ Атанас Драгнев: (Звъни)

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Този факт иде да подчертае как Българският земеделски народен съюз гледа на своето братче — българското работничество. Сега, когато това малко братче — РП (к), управлява, не е ли в правото си българското село да апелира за повече здравни грижи?

Един от мнозинството: Това братче порасна, брат е вече.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Е добре, брат да стане. — Сега, когато той управлява, не е ли в правото си българското село да апелира за повече здравни грижи?

Един от мнозинството: Чрез вас ли ще апелира?

Д-р Диню Гочев (ЗНП): На този въпрос сигурно ще ми се отговори, че се прави много за селото — отварят му се родилни домове, изпращат му се акушерки по селата, отчуждават се селски кръчми и къшурки за целта и т. н. и т. н. Това са палиативи, г-да народни представители, които министърът на народното здраве тук ни хвърля в очите.

Един от мнозинството: Откриването на родилни дом палиатива ли е? Кажете, какво е вашето отношение към откриването на родилни дом в Раднево? И това е лекар, който плаче за селото! Палиатива било!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Днешният министър на народното здраве много добре знае че спонтанните раждания в къщи, или в обора, или на нивата, както много пъти стават, макар без нивия помощ, дават много по-рядко усложнения. Тежките раждания са които дават усложнения, и те се нуждаят от подготвен персонал, а не от баби и акушерки. Това знае добре г-н министърът на народното здраве.

Един от мнозинството: Министърът ти се смее на акъла. Обърни се да го видиш!

Друг от мнозинството: Това лекар ли е!

Министър д-р Рачо Ангелов: Той не е лекар!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Министерството на народното здраве има едно мощно средство за попълване селските здравни служби с лекари — това е законът за гражданската мобилизация на лекарите в страната. Както лекарите при Българския земеделски народен съюз, така и всички лекари в страната ни, пропиха от високото съзнание за здравеопазването на страната ни, нямат нищо против този закон и той следва да се прилага по следния начин.

Когато в даден район на страната ни избухне епидемия от заразни болести, основателно е да се мобилизират масово лекари и да се хвърлят в заразения район в борба. Тук могат да бъдат мобилизирани и професори, доценти, асистенти и всички специалисти, ако заболяването е от тяхна компетентност. Но след спирането на епидемията лекарите следва да се върнат по местата си.

Един от мнозинството: Вашата препоръка е: агитиране против закона за мобилизация на лекарите. Това е възмутително. Вашият колега, който говори преди Вас, каза, че одобрява закона.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): И аз го одобрявам.

Същият от мнозинството: Одобрявате го, но фактически агитирате против него!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Чуите сега как се прилага този закон. — Както през фашистко време, така и днес, Министерството на народното здраве си служи с този закон за тормош на ония лекари, които не са партийни, и особено лекарите на частна практика, които са по-самостоятелни и по-малко превишат гръбнак. За да се уверите в това, позволете ми да цитирам поне един от многото случаи. Д-р Косев, участъков лекар в с. Любенова махала, Новоагорско, на когото другарите комунисти чушиха през време на изборната кампания дясната пречка, понеже изпълни своя лекарски дълг, като прегледа и освидетелства бити опозиционни избиратели, беше уволнен и в същия ден беше граждански мобилизиран на

ещата служба. Какво значи да го уволниш и да го мобилизираш пак на същата служба? Кажете, ако това не е тормоз на лекаря, какво е тогава? Така се постъпи и с някои военни лекари. Освен това, за да се хвърли прах в очите на селяните, често пъти им се изпращат и специалисти да завеждат участъковите служби, специалисти, които отдавна са скъсали с общата медицина.

Аз мисля, че е крайно време да се престане с този тормоз над лекарите непартийци. Ако сте решили да ги ликвидирате, то сега, в тази зала имате болшинство, създайте закон и сторете това открито.

Един от мнозинството: Кое открито?

Друг от мнозинството: Черна душа си ти!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Ето как мисли РП(к) да разреши лекарския кадров въпрос у нас. След 9 септември 1944 г. налагаше се да се отворят по-широко вратите на медицинския факултет, защото кадрът се изхабява, а притокът на лекари от чуждите университети почти напълно престана. Налагаше се и по-добро обзавеждане и разширение на съществуващия медицински факултет.

Какво фактически стана обаче? Вратите на факултета се отвориха максимално и се създаде нов медицински факултет в Пловдив преди още съществуващият да е добре обзаведен с нужните поматала. Записаха се студенти по медицина навсякъде в размер, каквото е количеството на съществуващите в страната лекари. При липсата на помещения, помагала, па даже и достатъчно подготвен лекторски кадър, естествено е че ще очакваме едно по-добро качество на производството, в което не се съмнява и г-н министърът. Като се има пред вид, че старият фашистки закон, по силата на който всеки нелегален лекар — слушайте добре! — ще трябва да прекара няколкогодишен селски стаж, който закон и днес се широко прилага, ясно е, че малкото братче РП(к) е на същите позиции, както и фашистите, които мислят, че на село живеят второ качество хора и че на техния гръб са позволени всички експерименти. (Ръкопляскания от опозицията)

Министър д-р Рачо Ангелов: (Към опозицията) Защо се унижавате, бе? Това, което говори той, е глупост, а вие му ръкоплескате!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Нашата парламентарна група, като представителка на нашето село, високо протестира срещу тази позирка с нашите селяни, носители на най-много човешки добродетели.

Г-н министре! Слушайте какво трябва да стане с този кадър. (Възгържения от мнозинството) Трябва веднаж завинаги да се разберем, че за да имаме лекари на село, държавата ще трябва да им създаде условия за живот, да им съкрати срока за пенсиониране и да им даде високи заплати, защото работата на лекаря на село е много по-тежка от тази на разните директори при министерството, които мислят, че лекарят на село само медицински иде и работа не върши.

Крайно време е да престанат лекарите в София и останалите градове да имат право на големи хонорари в сравнение с тия, които работят на село. Още повече вие, които искате да премахнете классовото различие не бива да търпите това положение. Тогава, когато лекарят ще може да живее с три прегледа в София, няма да отиде да прави 20 прегледа на ден в село. Това трябва добре да се знае.

Мара Станева (к): Ако има. Но ако няма нито един?

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Какво е положението на професорите и лекарите в държавните болници и в медицинския факултет? Когато Хитлер дойде на власт, особено когато направи аншлуса с Австрия...

Един от мнозинството: Ти изпадна във въсторг!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): ...и изгони всички големи капацитети на Виенския медицински факултет, този факултет, който се смяташе като майка на медицинската наука и държеше първо място, след изгонването на тия капацитети, които не бляхоулиха да станат пациенти, слезе на последното стъпало. Когато дойдохме на власт — и аз бях на власт заедно с вас на 9 септември — на нашата лекарска група, при ВЗНС, след 9 септември се представи един списък на 22 души лекари, които заемат служби при нашия медицински факултет и се искаше тяхното уволнение.

Един от мнозинството: Имаше ли фашисти между тях?

Д-р Диню Гочев (ЗНП): И сега има. — Ние не от любов към фашистите не дадохме нашето съгласие да ги уволниш. Когато един научен кадър не трябва да се сваля и замести с друг, този вторият, ако не е по-силен по знания, то трябва да бъде поне наравно с този, който сваляме. Иначе страда науката. Затова ние не дадохме съгласието си.

Един от мнозинството: Проф. Филев, проф. Попов трябва ли да бъдат съдени от Народния съд?

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Добре или зле, това направихме тогава за медицинския факултет в съдействие с двама-трима лекари. Там е и д-р Ханджиев, и д-р П. Савов. Всички бяха съгласни с това.

Но какво е положението с лекарите, които завеждаха болници? Имаше, вярно е, много фашисти. Всички бяха подготвени и заместени с лекари млади, които не бяха опитни в болничното дело.

Един от мнозинството: И сега ли не са опитни?

Д-р Диню Гочев (ЗНП): И сега не са опитни.

Същият от мнозинството: За вас те никога няма да бъдат опитни.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): И за да видите какво става, ще цитирам следния случай. Вашият секретар на РП (к) от Чирпан — мисли, че госпожата му тук е народна представителка — беше речен в черепа и веднага отнесен в Старозагорската държавна болница. Повиква се лекар специалист по черепна хирургия от София, дойде, извърши операцията и си замина. Събрали се низшият персонал на около и при всяко изпъшкване му била слугава морфин. Инжекция. След три седмици, когато се срещнах с лекар от болницата и се информирах за състоянието на ранения, той ми каза: „От раната ще оздравее, но сега боледува от морфин.“ Попитах: как и защо допуснахте да се дойде до туй положение?

Д-р Никола Кръшков (к): Ще проверим това.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Каза ми: „Колега! В болницата сега командва низшият персонал. Още малко и ще почнем да хвърляме подлогите на болните. Въпреки, казва, нашата забрана, низшият персонал сам лекува на своя глава.“

Един от комунистите: Лъжеш!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Това е фактическото положение

Друг от комунистите: Това е вече безобразие. Лъжец!

Трети от комунистите: Толкова ли си загубен?

Четвърти от комунистите: Ти вече взе премията за лъжа.

Д-р Никола Кръшков (к): Кажете името на този лекар, за да проверим, да не си да лъжеш.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Няма ли да го изпъдате? Има ли гаранция за това? Колега Кръшков! Ние се познаваме отдавна с Вас, да направим анкета аз и ти.

Д-р Никола Кръшков (к): Ти беше съгласен да държиш професори като Консулов, с неговата расова теория, да ни учат на какви ли не дилотии. Такива работи няма да позволи българският народ. Ние ще поставим учени, които, макар и да са по-слаби, са на прав път и по-правилен начин ще възпитават бъдещите българските лекари, а няма да ги учат на расова теория.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Разбирания!

Здравно-санитарното строителство. Какво е здравно-санитарното строителство в нашата страна?

Един от комунистите: Дали не е кандидат и той. (Сочи д-р Диню Гочев) за някоя катедра?

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Г-да народни представители! В България боледуват средно годишно от 70 до 90 хиляди души от туберкулоза. В България имаме около 10.000 малоумни. (Смях сред мнозинството)

Един от комунистите: 10.001 с тебе.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Както туберкулозните, така и малоумните се нуждаят от продължително болнично лечение. При тази голям процент на заболявания и особено от тия две болести, които се усилват след всяка война, в предложения бюджетпроект не е предвидено почти нищо в сравнение с това, което се предвижда за Дирекцията на физкултурата. Разгърнете бюджета на стр. 7, глава VII „Инвестиции“ и там ще видите, че се предвиждат 400 милиона лева за постройка на някакъв физкултурен комбинат в София, а се предвиждат за родилки и акушерки в селата някакви си 100 милиона лева. (Възгържения от мнозинството)

Раденко Рангелов (к): Много години си останал назад.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Ние нямаме нищо против, ако всички души нужни са здравословни, да се отдаде съответното внимание и на физкултурата у нас...

Един от комунистите: Физкултурата е излишна според Вас!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): ...но сега това е неоснователно.

Един от комунистите: В Раднево имаше по-умни хора от тебе. Бива, бива, ама толкова не бива!

Друг от комунистите: Нямаме ли по-умен, та те пратиш тебе, такъв наука, на туйбуната? (Смях сред мнозинството)

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Относно лекарствоснабдяването. Трябва ли аз да говоря дали има лекарства в България или няма? Ще се споделят всички, че няма. Но защо няма, г-да, лекарства в България? Защото се слеза същата стара политика на фашистите.

Един от комунистите: Абсолютна лъжа.

Д-р Никола Кръшков (к): Вие не разбирате нищо от лекарствоснабдяване.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Съгласен съм

Д-р Никола Кръшков (к): Вие искате да направите голямо запитване за цените на калциум глюконум.

Д-р Диню Гочев (зНП): И още има да питам.

Д-р Никола Кръшков (к): И се смя заедно с Вас г-н министърът.

Д-р Диню Гочев (зНП): Да, да!

Д-р Никола Кръшков (к): Искате да направите голямо запитване за ампули с калциум глюконум и че имало разлика в цената между тях и ампули с аква дестилата.

Д-р Диню Гочев (зНП): Аз и днес твърдя, че г-н министърът не ми отговори. И ако бях скромен тогава да не влизам в големи прекланения, то още не значи, че е прав г-н министърът.

Един от мнозинството: О-о-о! „Научният работник“ прави запитване!

Един от комунистите: Това си личи сега колко си скромен.

Д-р Диню Гочев (зНП): В миналото не можехме да търгуваме с всяка държава, с която си искаме. Даже всички ще си спомните случаи, когато на генерали и министри се нанасяха плесници за извършване на военни доставки за страната ни. Какво става днес? И днес е същото. Аз ще се спра на следния случай. Прави се предложение на Министерството на народното здраве да се доставят празни ампули за инжекции от Швейцария. Швейцарските инжекции се предлагат по 6.20 лв.

Един от комунистите: Какво ни занимаваш с това?

Д-р Диню Гочев (зНП): Това предложение се отхвърли, а се даде съгласие да се внесат такива от Унгария по 8.50 лв.

Д-р Никола Кръшков (к): Вие си вземете назад думите. Г-н Вълев да Ви осведомява по-добре.

Д-р Диню Гочев (зНП): Освен това, при преработката на швейцарските ампули имаме едно шкарто от 3 до 5%, докато румънските ампули дават...

Рада Ноева (к): Румънски ли?

Д-р Диню Гочев (зНП): Ивинявам се, румънски. Румънските ампули дават шкарто от 20 до 30%.

Рада Ноева (к): Бяха унгарски, сега отведнаж станаха румънски! Какво говориш!

Д-р Диню Гочев (зНП): Държите ни по цяла нощ тук! Не можем да си починем.

От това следва, че доставените ампули ще бъдат двойно поскъпи. И днес с лекарствоснабдяването се прави политика. Държавите, от които се разрезва да внесаме, нямат съответните медикamenti, за да ни ги дадат. Затуй нямаме лекарства в България.

Рада Ноева (к): Глупости приказваш, ама неейсе!

Д-р Диню Гочев (зНП): Какво е отношението на днешното правителство към члено-практикуващите лекари?

Цветана Киранова (к): Ха, там те стяга чепикът!

Д-р Диню Гочев (зНП): Не ме стяга. — В страната имаме над 1200 души лекари на частна практика. Като се има пред вид, че само 3% от болните, които минават през частните и държавните амбулатории, имат нужда от болнично лечение, можете да си представите какво грамадно число болни минават през кабинетите на частно-практикуващите лекари. От тия тълбуна много пъти се заявява, че ще има частна собственост навек (Възражения от комунистите), че ще има и частна индустрия, и частна търговия завинаги, че ще има и лекарска частна практика завинаги, докато има България. Това фактически не е така...

Един от комунистите: Няма и да бъде. Има лекари спекуланти.

Д-р Диню Гочев (зНП):... защото се изземват частните клиники в България. (Възражения и възгласи „Ей-й-й!“ от мнозинството)

Станка Христова (к): Голямо чудо!

Д-р Диню Гочев (зНП): Инвентарът на частно-практикуващите лекари е описан и чака всеки момент да бъде иззет.

Мара Станева (к): И ще бъде иззет, като има нужда.

Крум Миланов (к): Нали и Вие сте за разширяването на общественния сектор?

Д-р Диню Гочев (зНП): Ще си доставите. (Възражения от мнозинството)

Крум Миланов (к): И това е човек, който се нарича земеделец! Казва „не си доставите!“ Да те чуят тебе селяните! А селяните ще чакат! Много добре, много хубави работи приказваш!

Д-р Диню Гочев (зНП): Аз съветвам, че моментът е много не-удачен сега да се посяга на лекарите от частния сектор. (Възражения и възгласи „А-а-а!“ от мнозинството)

Един от комунистите: Плачеш за големите печалби на частните лекари.

Д-р Диню Гочев (зНП): Най-големият биолог на света е професор Ханс Дриш. Професор Дриш без всякаво оспоряване доказва, че в човешкото тяло освен видимите за око и за микроскопа органи, съществуват и още един орган, който той нарече „интерлегия“, а на наш простичък език се казва „душа“. (Оживление и възгласи „А-а-а!“ от мнозинството) Както всички органи, така и душата...

Крум Миланов (к): Значи Вие пямате душа, а имате интерлегия?

Д-р Диню Гочев (зНП): Вие не познавате тия работи. — Както всички органи на човешкото тяло боледуват, така и душата боледува.

Един от комунистите: Да ти бере греха онзи, който ти е дал диплома за лекар.

Д-р Диню Гочев (зНП): И ония лекари, които покрай заболелите други видими органи могат да лекуват и човешката душа, тия лекари имат най-голяма частна практика. Кога боледува душата на човека най-много? (Оживление в сред мнозинството) Това боледуване се явява масово след големи природни стихии — било то суша, било то наводнение, било то земетресение...

Един от комунистите: Трябва да се лекува тоя човек! Язък!

Д-р Диню Гочев (зНП):... или след тежки опустошителни войни. Най-много душевно-болни е имало във Франция след 30-годишната война. Днешното състояние в нашата страна не е по-добро. И ако министерът на народното здраве иска да провери колко е наболела душата на българина, нека да погледне колко богомолци посещават днесно черквите. (Смях в сред мнозинството) И нека той да се информира...

Рада Ноева (к): Всички богомолци люди излязоха!

Д-р Диню Гочев (зНП): ... какво голямо количество от софийските граждани се събират нощно време около къгли спиритически масики (Силен смях в сред мнозинството. Министърът на народното здраве и някои комунисти ръкоплескат иронично), за да араят някакви спиритически сеанси. Това е едно указание, че нашият народ боледува душевно. (Възражения и оживления в сред мнозинството)

Поради тая причина, г-н министре, най-неудачно ще бъде да отрежете лекарите на частна практика в този момент, защото не са вашите клиники и поликлиники, които ще излекуват тоя род заболявания. Кажете на вашите депутати, че това е заболяване, за да не гречат, г-н министре.

Рада Ноева (к): Ами такива като тебе, кой ще ги лекува?

Д-р Диню Гочев (зНП): Накрая позволете ми, г-да народни представители, да направя едно сравнение между бюджета на народното здраве и останалите бюджети.

Един от комунистите: Този е по-загубен от Кочо Варела!

Д-р Диню Гочев (зНП): Аз ще се спра на съотношението между цифрите по бюджета на Министерството на войната и по бюджета на Министерството на народното здраве.

Ако ние се намираме пред война, би било оправдателно да имаме един голям бюджет на Министерството на войната. Но ние се намираме в едно следвоенно положение, когато цял свят се е претянал да създаде един солиден и траен мир за човечеството. Неоправдано е цифрата на бюджета на Военното министерство да е по-голяма от тая на бюджета на народното здраве. (Оживление в сред мнозинството)

Един от комунистите: Приказваш глупости!

Д-р Диню Гочев (зНП): Както аз, така и всички българи се възхищаваме, когато четем в страниците на нашата история за славните боеве на българската славна армия. Ние, всеки от нас, имаме желанието да имаме наистина една силна армия. Но колкото и да е силна...

Рада Ноева (к): Досега за болните и за лудите приказваше, па се отплесна за армията да приказваш!

Д-р Диню Гочев (зНП): ... тя ще бъде в масшаба на нашата държава.

Един от комунистите: Той говори от името на Гемето.

Рада Ноева (к): Нещо ти липсва!

Д-р Диню Гочев (зНП): А войските на българската държава ние кога не са в състояние да изправят грешките на политиците.

Един от комунистите: Пораженец!

Д-р Диню Гочев (ЗНП): И затова за малките държави е необходимо да имат по-добри, по-далновидни политики. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения и оживление всред мнозинството) Ако ние имаме такива, нашата армия щеше да има по-добри резултати в Балканската, в Европейската и в отечественофронтовската война.

Рада Ноева (к): Тая лъжица не е за твоите уста.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Аз заключавам и казвам, че бюджетът нито е социален, нито е строителен. Той е чисто консумативен и политически, защото с Дирекцията на физкултурата се преследва да се хване българската младеж. Вие вече се опитвахте на няколко пъти да я хванете, но тя все се изкубваше из нашите ръце. Бъдете сигурни, че и тоя път няма да я хванете. (Ръкоплескания от опозицията. Оживление и иронични ръкоплескания от някои комунисти)

Георги Михайлов Добрев (к): Правя едно предложение. За да се види какъв негодник са избрали, предлагам да му се публикува речта за всеобщо сведение. (Смях всред мнозинството)

Кочо Бонев (ЗНП): А кой е пратил такива дезертьори и кебапчи като тебе?

Подпредседател: АТАНАС ДРАГИЕВ

Председателстващ Атанас Драгиев: Следващото заседание на Великото народно събрание ще се състои утре, 3 април, в 15 ч. след пладне с дневен ред:

1. Второ четене законопроекта за еднократния данък върху имуществата.

2. Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за разходите през 1947 г. на: а) Министерството на народното здраве (Продължение); б) Министерството на правосъдието; в) Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефонните.

Първо четене на законопроектите:

3. За връщане имотите на преселниците от Беломорската област.

4. За оценяване на недвижими имоти, отчуждени за държавна или обществена полза.

5. Обновление на прошектарната комисия от 13 март 1947 г., протокол № 5.

Който приема тоя дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраието приема.

Закривам заседанието.

(Закрито в 23 ч. 55 м.)

Секретари: { ПЪРВА ДИМИТРОВА
ТОДОР ТИХОЛОВ

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ